

ATEITIS

10

Vietovardas

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS
1939-40 M. M. GEGUŽIO MĖN.

SEKĖJAS

Vyt. Maželio nuotr.

ATEITIS

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

Kaunas, Laisvės al. 3 b.

Telef. 2 52 35

Redaktoriaus kalbamosios valandos: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 14 iki 15 v.

Prenumerata: moksl., stud. ir kaimo jaunimui met. — 5 lit., pusm. 3 lit. Kitiems: met. — 10 lit., pusm. — 5 lit. Užsieny: met. 16 lit., moksl. — perpus pigiau. Atskiras nr. — 1,50 lit.

TURINYS

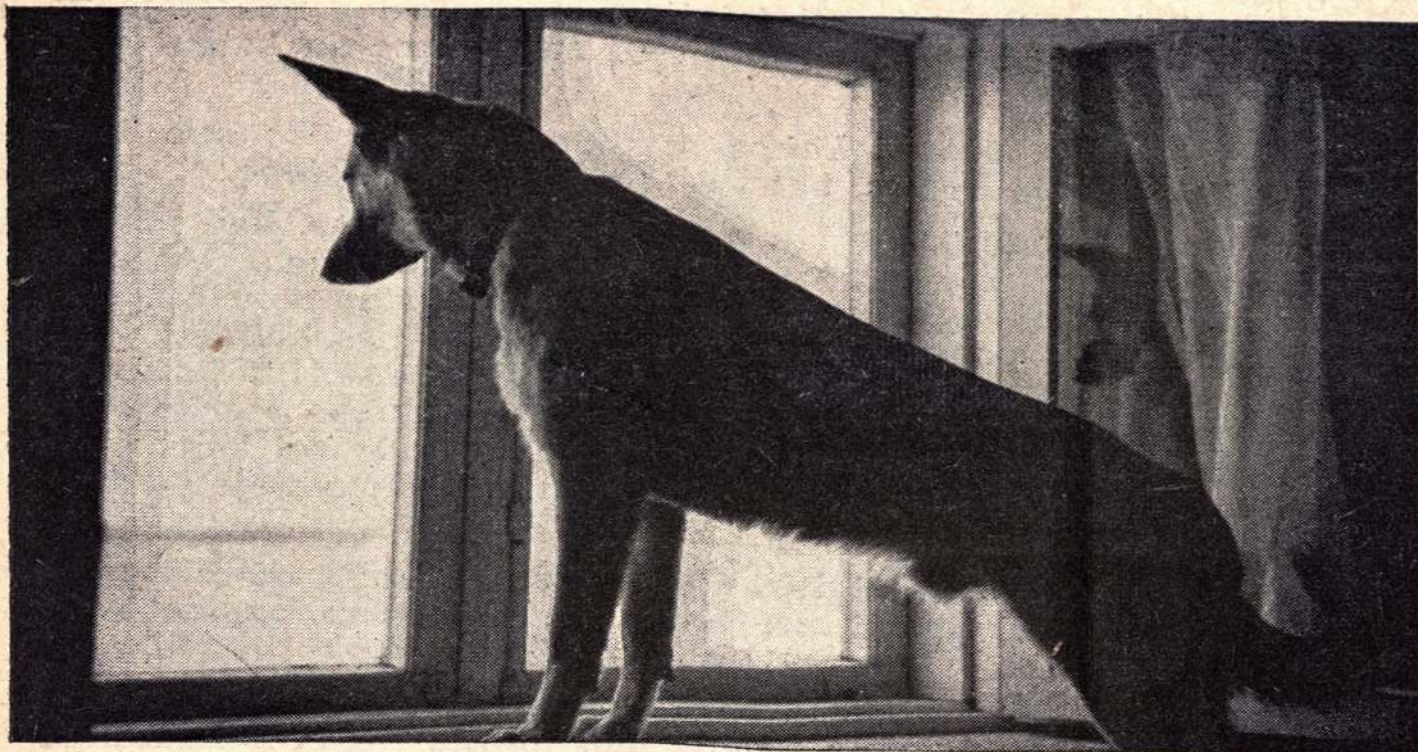
	Psl.
<i>Alfa Sušinskas</i> , Arklo, knygos ir lyros simfonija	553
<i>Kazys Bradūnas</i> , Laikrodis (eil.)	556
<i>Leonas Šeinas</i> , Iš čigonėlio dienoraščio	557
<i>Henrikas Nagys</i> , Pranašo malda (eil.)	561
<i>Paulius Drevinis</i> , Močiutei sengalvėlei (eil.)	562
<i>Medardas Bavarskis</i> , Troškimas (eil.)	562
<i>Ign. Šilgalis</i> , Kai burtas bus mestas	563
<i>A. I. Nasvytytė</i> , Tau (eil.)	568
<i>Leon. Narbutas</i> , Vakaras parke (eil.)	569
<i>Pranas Arlaukas</i> , Žmogus ir gamta Vaižganto „Pragiedruluose“	570
<i>Juozas Žemaitis</i> , Tavo paslaptis (eil.)	575
<i>J. Sereikis</i> , Liūdesys (eil.)	575
<i>Jonas Nausėda</i> , Pranašo kelionė (eil.)	576
<i>Aloyzas Baronas</i> , Pro dirbtuvės langą (eil.)	577
<i>Stasys Sėlenas</i> , Naujam sąjūdžiui brėkstant	578
<i>Henrikas Nagys</i> , Keistasis	580
<i>Pr. Gudaitis</i> , Neišėik (eil.)	582
<i>St. S.</i> , Ateitininkų kongresas Vilniuje	583
<i>Giovanni Papini</i> , Gamtos atpirkimas (vertė F. V. Gidžiūnas, O. F. M.)	584
<i>Leon. Matuzevičius</i> , Širvenos mergaitei (eil.)	586
<i>Stefan George</i> , Reginys (eil. — vertė H. Nagys)	586

MERGAIČIŲ ATEITIS

<i>Em. Degutytė</i> , Gal užteks?	587
<i>Danutė Aukselytė</i> , Mirusiai motinai (eil.)	590
<i>Birutė Pečiokaitė</i> , Našlaitė (eil.)	590
<i>A. Jakubaitytė</i> , Pavasariškas pamišimas	591
<i>E. Mataitytė</i> , Kryžių mieste (eil.)	593
<i>Mokytoja</i> , Sub specie aeternitatis	594
<i>J. Ivanauskaitė</i> , Noriu (eil.)	597
<i>V. Inčiūraitė</i> , Čigonė (eil.)	598
<i>J. Milaševičiūtė</i> , Nauji pavasariai (eil.)	598

Apžvalga — 599; Moksleivis prašo balso — 600; Mūsų mirusieji — 601; Mokykloj ir gyvenime — 602; Kreivos šypsenos — 606; Kūno kultūra — 608; Literatūros naujienos — 609.

1939/40 m. metų sąskaitų išrašai g. g. platintojams, išsiunčiami šiomis dienomis. Visus g. g. platintojus Administracija prašo kaip galima greičiau atsiskaityti, nes visą mūsų egzistencijos pagrindą sudaro tik prenumeratos sumos.

Ir jis laukia mūsų parvažiuojant

„N. Romuvos“ kl.

ALFA SUŠINSKAS

Arklo, knygos ir lyros simfonija

(Moksleivis grįžta į kaimą iš jo gauti ir jam pačiam duoti)

Kai šviesuomenė atskyla ir atsitraukia nuo kaimo širdies, ji pražudo ir save ir savo valstybę.

Liūdnas istorijos faktas

Normalia tvarka mokymosi darbo metai atsibaigia atostogomis. Normali moksleivio dvasia kiekvienų atostogų, ypač vasarinių, laukia ne tik aistringai, bet ir teisėtai bei teisingai.

Moksleivio dvasią atostogos traukia savo mylimąja laisve, moksleivio kūną jos vilioja dobilų, pušynų aromatu, ežerų, upių bangomis, saulės žaismu ir gryniausio oro begalybe.

Atidėję į šalį visas vertingąsias atostogų gėrybes, čia imame pačią didžiąją atostoginę moksleivio progą: *susitikimą ir bendravimą su kaimu.*

Net moksleiviai miesčionys mielą vasarą ieško išsprukti iš kietojo miesto ir apsigyventi kaimo bei gamtos idilijoje. Ką bekalbėti apie tuos moksleivius, kurie mieste tėra svečiai...

Mūsų tautai kaimas yra buvęs ir tebėra egzistencijos pagrindas.

Tačiau dabar šiam didžiajam tautos pagrindui daug kur pradedama rodyti tik žodinė, etiketinė meilė, o į pačią kaimo širdį neretai jau spiaunama ir iš jos net pasijuokiama...

Plačioji katalikiškoji moksleivija šiomis atostogomis stoja ne į naują, bet tik į sustiprintą frontą — į suartėjimą su kaimu gerąja prasme.

Iš kaimo išėję, į kaimą grįžtame ne atitrūkę nuo jo dvasios, nuo jo širdies, bet šios kaimo širdies išsiilgę.

Jau nebe reti faktai, o stačiai dažnas atsitikimas, kad moksleiviui kaimo dvasia ima darytis tolimesniu ir net(!) svetima. Atostogos ir yra pati didžioji proga vėl su kaimu intensyviau suartėti.

Tačiau reikia pabrėžti ypatingą atsargumą nesukaimėti. Kaimas turi natūralų širdies gerumą, didį dvasios perlą, nuoširdumu ir paprastumu vadinamą. Bet kaimas neturi tinkamo išorinio savo gerumo išreiškimo. Išorinei kaimo gyvenimo kultūrai kelti talkon čia turi atskubėti, be kitų, ir moksleivis su visu mokykloje gautu žinojimu ir išmanymu.

Moksleivis kaimui turi duoti gyvą, trykštančią dinamiką, o iš kaimo patsai turi imtis dvasios gerumo, paprastumo, nesugadintos ir nesuktos širdies turi mokytis.

Kaime moksleivis mato savo brolių, kuriam padėti jis eina ne iš pasirodymo, bet iš meilės ir džiaugsmo, jog galėjo būti naudingas.

Kaimo ir apylinkės vaikučiai yra mūsų pirmas atostoginis partneris. Vaikučiui moksleivis — visas profesorius! Vaikai labai jautrus barometras: jie tuojau prilimpa prie to, kuriame pamato mylinčią širdį, už kurią ir jie patys atsilygina meilėmis savo akimis, neklastinga šypsena, giedru kryžstavimu.

Ypatingas gi atostoginis partneris čia yra kaimo jaunimas, organizuotas ir neorganizuotas.

Jau turi galutinai praeiti ir dingti barbariški nusiteikimai, kuriais moksleivis žavėdavos ir vengdavo bendrauti su vadinamąja organizuotąja kaimo jaunimo dalimi.

Kiekvienas moksleivis turi jausti kultūrinę gėdą, galėdamas, bet nepadėdamas čia pat jo panosėje beplušantiems kaimo organizacijos draugams. Neperdėsime pabrėždami:

organizacinė pagalba kaimo jaunimui yra puikus egzaminas pačiam moksleiviui, egzaminas, parodas, kiek jis yra kultūriškai subrendęs bei pasirengęs, kiek ir pati mokykla yra jį parengusi gyvenimui.

O kiekviena mokykla tariasi mokinių gyvenimui rengianti. Tik tas gyvenimas nėra vien po visų studijų pabaigimo, bet jis ryškiai pasireiškia jau ir moksleiviškose atostogose. Pagaliau kultūrinės organizacijos, kaip visuomenės dalis, proporcingai, be kitko, ir krašto švietimą išlaikančios, turi net ir teisę reikalauti, kad tie jų šelpiamieji bei išlaikomieji jau ir mokyklinių atostogų metu joms padėtų išigytoju kultūriniu lobiu.

Padėti kaimo jaunimui moksleivis turi labai daug kuo. Visoks gabumas, patyrimas ir išmanymas čia pilnai pravers.

Betgi nereti faktai, kad moksleivis, organizacinėn, kultūrinėn talkon pasišovęs, kaimo jaunimą užkrečia griauinama nuotaika, gy-

venimo menkyste; netokie jau reti atvejai, kada moksleivis, užuot kaimo, ypač jaunimo, gyvenimą pats kultūrinę, jį rėmęs, čia ima varyti platų nukultūrinimą ir ardomą darbą. Šitokie moksleiviai yra kultūriniai kaimo karstai.

Su kaimo senaisiais taip pat gražu ir naudinga moksleiviui bendrauti. Ypač stengtis sueiti į šiltas pažintis su pačiais senaisiais. Juk jie — natūrali gyvenimo išmintis, netrukus visą savo žiniją nusinešanti kartu su savimi.

Teoretinį, mokyklinį išmanymą labai naudinga ir malonu papildyti tiesiakalbių kaimo senųjų patyrimu.

Atostogose ilgiausią metą tenka praleisti su pačiais artimaisiais savo šeimoje. Taip jau būna, kad moksleiviui šeima neretai skiria didesnę dėmesį. Tačiau visomis jėgomis ir visomis progomis reikia atsisakyti nuo visų privilegijų ir jų niekuomet nereikalauti. Jei iš pradžių tokias privilegijas artimieji ir siūlo, tai vėliau, jas priėmus ir jomis besinaudojant, tokios atostoginės privilegijos ima artimuosius erzinti.

Atostogų metu moksleivis gyvena lygu, neišskirtinį savo šeimos ir aplinkos gyvenimą.

Ypač tenka pabrėžti šia proga „baltųjų rankų“ kvailystę. Atostogos skirtos ir kūno poilsiui,

tačiau daugiausia moksleivį atostogose palaužia ne koks nors šeimyninis darbas, bet nuobodulingas dykinėjimas.

Paprastu, kukliu atostoginiu drabužiu moksleivis turi įsitraukti ir paprastan kaimo darban. Atostoginis juodas kaimo darbas moksleivio rankose yra graži garbė jo kultūriniam poaukštyje.

Bendras kaimo darbas, kaip niekas kitas, įjungia moksleivį į kaimiečių gyvenimą. Tada moksleivis įpranta suprasti ir sunkųjį fizinį darbą, kuriuo jis įeina į kaimiečio širdį ir į jo likimą.

Po darbo, ypatinga proga bendrauti su kaimu yra religinis bendravimas. Kaimui religinis gyvenimas yra gyvybinė šventenybė. Savo religiniu gyvenimu kaimas yra labai jautrus ir pastabus. Kas iš moksleivių nereliginis ar stačiai antireliginis poelgiu religinį kaimo gyvenimą griauna, mažina, vienaip ar kitaip jo nepalaiko, tas ir nuo kaimo širdies tolsta, kaimui darosi svetimas, tas aštriai kasa gilų skirtumo griovį tarp kaimo ir savęs.

Nuoširdžiai įsijungdamas į religinį kaimo gyvenimą, moksleivis ne tik didina moksleivijos autoritetą, bet ypač stiprina kaimo ir moksleivio suartėjimą ir bendradarbiavimo dvasią.

Trečias kelias arčiau į kaimo širdį yra pasilinksminimai, šventės, vaišės, žodžiu, bet kokia šventiška iškilnių proga.

Čia moksleivis laukiamas ne tik aktyviu dalyviu, bet neretai ir organizatoriumi, iniciatoriumi, tuo, kas yra pramogos širdis.

Tik vėl visas svarbumas, kad moksleivio talkos iniciatyva padėtų pramogą iškelti į šviesų, kultūringą poaukštį, o ne pastumtų į bernišką pasitampymą ir mergišką pažvygavimą.

Atostogos be keliavimo, be ekskursijos neišsiverčia. Bet mūsų keliavimai, mums būdami pramoga ir malonumas, kitiems, kad ir pakelės žmonėms, neturi virsti sunkumu, kartumu, nelauktu dangaus kryželiu.

Laikrodis

Tiktai naktis, tik tu, tik sienos,
Tik šitas laikrodis budės,
Tiktai birželio mėnesiena
Ant stalo, knygų ir širdies.

Kyli, eini — o maža vietos...
Dangus aukštesnis nebebus — —
Nustoki, laikrodi, kalbėti —
Užmik, užmik ir nepabusk...

O ta naktis, o tu, o sienos,
O šitas laikrodis budės — —
Pro langą puola mėnesiena
Ant stalo, knygų ir širdies.

Kiekvienas atostoginis keliavimas ir keliautojas paskui save turi palikti šviesų, kultūringą pėdsaką, kurs neužkirstų šio kelio kitą kartą kitam ar jam pačiam.

Keliavimas nėra laiko gaišinimas ir dykinėjimas: jis yra poilsis, jis yra aplinkos studijavimas, jis yra ir kitų švietimas, jis, pagaliau, yra kultūrinimas ir kultūrinimasis.

Šią vasarą retas moksleivis nepasieks Vilniaus ir jo krašto. Vėl mums atostoginis erudicijos egzaminas. Tačiau ir didžiausiam priešui neduokime progos pasijuokti iš menko savo kultūrinio elgesio. Nesame agresoriai ir simpatijos sau niekada neužkariausime nekultūringu poelgiu. Vilniuje ir jo krašte mūsų keliavimo žingsnis turi būti griežtai lietuviškas, griežtai katalikiškas, bet dar griežčiau kultūringas.

Tiek tautybė, tiek ir religija į nekultūringą, barbarišką apsiaustą įvilкта, yra atstumianti ir pasišlykštėjimą sukelianti.

*

*

*

Atostogų laisvė visai jau čia pat. Bet ši laisvė neturi būti azijatiška. Ir laisvė turi būti kūrybinga, produktinga. Atostogomis turime gauti ne tik poilsio ir stiprybės savo kūnui, bet ir platesnio akiračio savo dvasiai.

Ypač šiomis atostogomis keliaujame glaudžiau suartėti su miestu kaimu, jam atiduoti savo gerąją, šviesiąją dalį ir iš jo pasiimti gyvybinių tautos syvų tolimesniam mokslo keliui.

Nepagailėkime kaimui savo meilės, o jis nepagailės mums ir savosios.

Pavasario žiedai...

LEONAS ŠEINAS

Iš čigonėlio dienoraščio

O negalėdamas būti laimingas savo nuosava laime, aš būsiu laimingas Jūsų laime...

J. J. Rousseau.

Niekas manęs neklausdavo, nei kur aš einu, nei kada grįšiu. Aš niekam nerūpėjau. Mūsų kvartalo žmonės turėjo visi daug rūpesčių, mano tėvai — daugiausia. Jie išeidavo anksti rytą ir grįždavo vėlai vakare. Jų pūslėtos rankos, nuskarę drabužiai mane visuomet keistai nuteikdavo — aš griauždavaus turįs valgyti jų prakaitu taip sunkiai uždirbamą duoną... Tada aš dažnai žiūrėdavau pro langą, matydamas iš rūšio skubančius praeivius, palaukdavau, kol tėvai suguls, ir aš ramiai galėsiu kramtyti sausos duonos plutą, skaičiuoti žvaigždes ir galvoti, kaip gera turėti baltą odos spalvą. Aš dažnai supykdavau ant savo juodų kaip anglis plaukų, ant tos plačios čigoniškos nosies ir niekad negalėjau suprast, kodėl žmonės mūsų nekenčia, net bijo mūsų.

Atsimenu, nesustabdomai ir greit praeidavo vasaros. Ateidavo šaltos, lietingos dienos. Mūsų rūšy darydavos šalta, ir mano tėvai mane dažnai siųsdavo į mišką žabų. Aš lakstydavau su kitais čigoniukais, kurių tėvai prekiavo turguje, kurie juokėsi iš mano tėvų, fabrike taip mažai uždirbančių. Jų manymu — tai buvo toli gražu ne toks garbingas darbas, kaip arkliais mainyti, ar net juos vogti...

Atėjo kartą ruduo. Jis turėjo degančių dienų, kada lapai, kaip ištirpęs auksas, krisdavo pelkėton žemėn, kada jie, vėjo blaškomi, įlisdavo į patvorius, kur dažnai ir supūdavo. Saulė tada leisdavos raudona, raudona, panaši į kraują. Man labai nepatikdavo kraujas ir dažnai, matydamas mūsų kieme skerdžiamus gyvulius, pabėgdavau, išsigandęs raudonos kraujo spalvos. Čigoniukai mane badydavo pirštais ir šaipėsi. Kartais aš vaikščiodavau senuose apkasuose ir rasdavau ten raudonų žemuogių. Jos augo iš kruvinos žemės ir gal todėl tokios raudonos ir saldžios būdavo. Atsimenu — tą dieną nėjau į mišką, o pasukau kažkur į laukus, į kažkada buvusius apkasus. Ten visados būdavo ramų, mažai žmonių matydavos ir aš galėjau gerai jaustis, nes medžiai tikrai niekad iš manęs nesijuokdavo. Aš stengiaus nieko negalvoti ir nerūpestingai klaidžioti po neužlygintus griovius toje nederlingoje žemėje. Aš susikišau rankas į kelnių kišenes, valgiau kietą baranką ir įtikinėjau save, kad reikia į viską spiaut, bet tuo pat metu man pasidarydavo beprotiškai gaila žmonių, kurie seniai čia žuvo, man pasidarydavo gaila visų nelaimingųjų, kurie šaudė į save panašius vargšus... Kai man darydavosi kažko gaila, man visados ateidavo keistos, neaiškios mintys: aš prisimindavau mokyklą, kurią turėjau palikti — mane čigoną visur ir visada pašiepdavo — aš prisimindavau tuos laimnigus veidus, suole palikusius. Na, o gal taip reikia?.. Nejau taip? Ir, gal būt, dėl to neaiškumo ir skausmo viską visados man norėdavos griauti, naikinti, ardyti ir pagaliau šaudyti... Ir vis dėlto tai nėra viskas. Tada aš krisdavau į senuosius apkasus, tiesdavau rankas į tolimas žvaigždes, kurios kartais spindėdavo didelės, ryškios, ir meldavaus ne į Dievą, bet į visą pasaulį. Iš lūpų visada verždavos chaotiška malda, kurios paskutiniai žodžiai nutrūkdavo ir tyliai sudūždavo į akmeningą žemę... Mane purtydavo kažkokios ekstazės vaizdai, žodžiai, šauksmai: „Duokit man visą pasaulį, visus žmones, aš jiems taip daug turiu pasakyti. Jie privalo būti kitokie, aš jiems viską papasakosiu!..“. Tiek meilės kaupiasi širdy... Rodos, kad akmenys pradeda atgyti aplinkui, rodos, ir žvaigždės ne tokios šaltos ir tolimos žemei. Iš mėlynos erdvės žvaigždžių keliais ateina Dievas ir laimina lygumas, negyvus akmenis, tūkstančius kryžių, žmones ir visą žemę. Ir rodos, kad visa pašventina ir atgaivina Jo atsilankymas. Nugiedrėjusiu dangum nukrenta kelios žvaigždės, kaip šviesios džiaugsmo ašaros... Ir dabar, girdėdamas linksmas taboro dainas, sėdėdamas prie senos pušies, laužo šviesos apšviestos, aš, rodos, matau tuos apkasus, tų daugelio kryžių viršūnes ir... mano pavargusius, visai pajuodavusius tėvus, taip nuo visų atsiskyrusius, vienus... Ateina blogos dienos, kurios slegia ir nuobodumą kelia. Ir tada aš pasiilgstu to pasenusio kvartalo, kuriame beveik visą jaunystę praleidau, kur mirė motina, paskutinį kartą mane paglosčiusi.

Nuovargis ir tylą nejučiom migdo ir nuneša toli nuo tos vietos, kur esu, nuo tų visų žmonių, su kuriais iš vieno miesto į kitą važiuoju, su kuriais šoku prie raudonos taboro laužo šviesos, ir neša į tuos laikus, kai buvau jaunas, kai bėgdavau į mišką žabų, gyvendavau su tėvais darbininkų kvartale ir lakstydavau paskui tą mažą

mergytę šviesiais plaukais ir baltu veidu. Dar ir dabar aš ją prisimenu.

Pirmą kartą ją mačiau prie vieno cirko, turgavietėj. Man tada buvo keturiolika metų, ir aš dažnai eidavau pažiopsoti su kitais čigoniukais prie cirko, į mūsų miestą atsibasčiusi. Į mane mėtydavo akmenis, bijodami, kad aš ko nors nepavogčiau. Vargšai, jie manė, kad visi čigonai vagia. . .

Ji tada, kaip ir aš, atbėgo pasižiūrėt didelės palapinės, miesto aikštėj išdygusios ir pasiklausyti paslaptinių baubimų, iš jos vidaus kilusių. Ji buvo apsirengus balta suknele, o į plaukus turėjo įsise-gusi keletą gėlių. Neatsimenu, kaip tai atsitiko, o tik žinau, kad ji valgė ilgą bulkutę ir, stovėdama šalia manęs, man atlaužė jos pusę ir padavė. Aš pirmą kartą tada mačiau tokias šviesias, šviesias akutes. Drovėjaus, nenorėjau imti, bet ji pati man įbruko rankon, sakydama:

— Imk, ji labai saldi, tu gal jau seniai valgei tokią!

Ji atspėjo — tokią aš tikrai seniai buvau valgęs. Mes stovėjom kartu prie cirko, valgėm bulkutę. Ji, ta maža mergytė, tokia baltutė, baltutė, aš — purvinas čigonų vaikas.

— Kodėl jo nosis taip keistai prilipdyta? — staiga ji manęs paklausė, rodydama vieno cirkininko nugrimuotą veidą. Deja, aš to nežinojau, o žinodamas gal nemokėjau jai pasakyti. Žiūrėjau į ją, nieko nesuprasdamas, apstulbęs ir, tur būt, atrodžiau toks vienišas ir apleistas, kad ji priėjo visai arti manęs ir vėl pasakė:

— Kaip tu vadini?

— Ildis!

— Ildis? O koks keistas vardas, o mane vadina Lile. Einam, Ildi, pasižiūrėsim arčiau. O kodėl tu su vaikais nežaidi? Ildi, reikia būti linksmam, aš nemėgstu liūdėti, man ir tėvelis sakė, kad aš visuomet turiu juoktis, kaip mano amžinatilsė mamytė.

Ji jau neturėjo motinos. Aš vėliau sužinojau, kad jai buvo tik metai, kai jos motina užsieny staiga mirė, o tėvas tada su mažąja Lile atvažiavo į mūsų miestelį, kaip privatinis gynėjas.

Ir keista — nuo to karto aš dar daugiau pradėjau pykti ant savęs, ant žmonių, ant viso pasaulio. Aš visą dieną nepareidavau namo, o slankiodavau po miestą, dažniausiai netoli Lilės namų. Matydamas ją, aš viską užmiršdavau, net tai, kad jau seniai valgiau ar gėriau — ji man pasidarė viskas! . .

Kartą ašėjau pro jos sodą, ir ji mane pakvietė padėti jai obuolių nurinkti. Mes rinkom juos visą popietį. Mes šnekėjom, juokavom, aš pasakojau apie save, apie savo sunkiai dirbančius tėvus, o jai tai viskas buvo svetima, įdomu. Ji sakė dar niekad nebuvisi čigonų kvartale — jai tėvelis ten uždraudęs eiti. Ilgai aš tada viešėjau jos sode, gėrėdamasis ja, jos gerumu, jos šviesiom, kaip rugiagėlės, akutėm. Nuo to karto dažnai mes susitikdavom, nors man iki jos namų tolokai būdavo eiti. Ir, grįždamas į savo rūšį, aš visuomet būdavau piktas, nepatenkintas. Aš pradėdavau Dievo prašyti, kad atsi-vertų prieš mane žemė, kad aš nieko daugiau nematyčiau, nes visiems, kad ir gerajai Lilei, buvau toks svetimas, svetimas! . . Ji ma-

ne išmokė geriau skaityti, duodavo knygų su dideliais paveikslais namo parsinešti. O, gražios jūs, vaikystės dienos! Taip, jos buvo vaikiškos, bet aš toli gražu nebuvau vaikas. Aš buvau pagedęs vaikas, per anksti subrendęs, per anksti viską žinąs, prisiziūrėjęs. Argi aš galėjau dėl to būti kaltas?

Ir taip slinko dienos. Pasidarė šalta, aš Lilę retai tesutikdavau, o be jos būdavau paniuręs, piktas. Ir kartą aš padariau kvailą špą: man užėjo mintis nueit pas tą šviesiaplaukę mergytę. Atsimenu — po kojomis maišėsi daugybė pageltusių lapų, vėjas kaukė, o mūsų rūsy buvo baisiai šalta. Tėvai dar nebuvo grįžę iš darbo, kai aš palengva traukiau Lilės namų link. Aš nenorėjau, aš bijojau tų šviesių kambarių, bet vis dėlto paskambinau prie jos durų. Tarnaitė jas atidarė, paklausė, ko man reikia ir kažkokiam ponui sušuko:

— Čia kažkoks čigoniukas Lilės ieško.

Ne, to niekad aš nepamiršiu, kaip Lilės tėvas, pažiūrėjęs į mane, paklausė:

— Lilės? O ko gero?..

— Aš, aš, no-o-o-rėjau... pas... pas panelę Lilę, ji man knygučių su paveikslėliais žadėjo...

Ponas suraukė antakius.

— Lilė jokių knygučių neturi ir jos namie nėra!

Aš išėjau iš tų namų, kaip šuo paklydėlis.

Nuo to karto jos daugiau nebemačiau. Ir dabar, po dvidešimties metų, važiuodamas iš vieno miestelio į kitą su savo draugais, aš dar aiškiai viską prisimenu. Prisimenu ir tai, kaip vėl kas vakarą eidavau į senuosius apkasus ir svajodavau, svajodavau apie Lilę, turtingus, gražiai apsirengusius žmones.

Niekad nesišypsodavau, o miške, rinkdamas žabus, dažnai atsišėsdavau ir nieko, nieko negalvodavau. Taip vieną kartą smarkiai persišaldžiau ir susirgau. Neatsimenu, kaip ilgai tada sirgau, bet tik žinau, kad netrukus po mano ligos mirė sunkiai sirgusi motina, o tėvas mane atidavė su kitais čigoniukais į taborą, kur išmokau šokti, dainuoti, būti linksmas.

Ir dabar aš žiūriu į ugnies liepsnas, matau savo linksmus draugus, prie kurių buvau verčiamas priprasti ir pripratau. Aš juos pamilau, pamilau tas rudas, karštas čigonaites, taip gražiai mokančias dainuoti ir šokti.

Laikas bėga. Ir aš dažnai, lyg sapne, prisimenu tą gerą Lilę, tokią tolimą, tolimą, rodos, nė gerai jos jaunučių veido bruožų neatsimenu, bet tik žinau, tikrai žinau, kad anose vaikystės dienose mylėjau gražų vaiką — baltą Lilę!

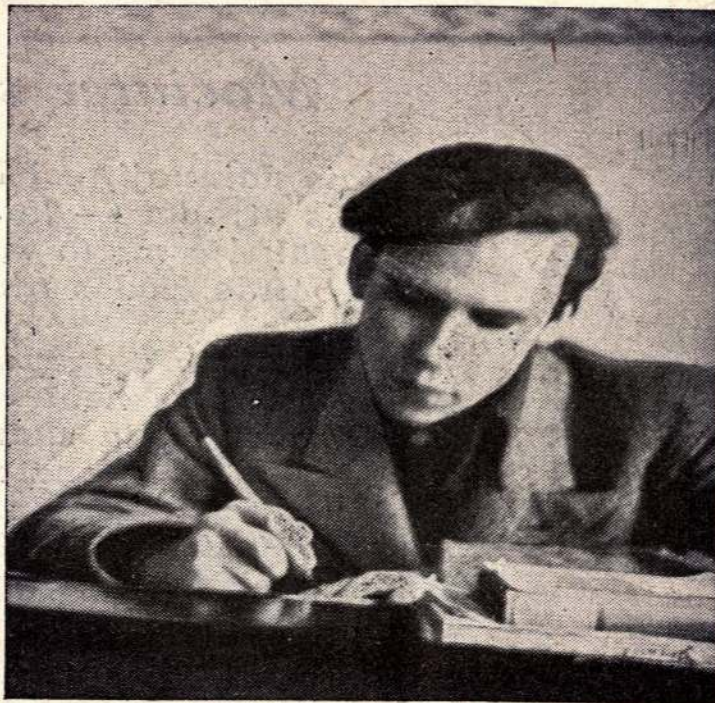
Ar Kolumbas būtų atradęs Ameriką, jei pirmas nepasisekimas būtų atėmęs jam norą.

Tihamer Toth

Religija duoda kertinį akmenį tavo įsitikinimams ir ištikimybės principams.

Tihamer Toth

Mūsų bendradarbis *Henrikas Nagys*,
ši pavasarį baigęs Kėdainių gimnaziją

HENRIKAS NAGYS

Pranašo malda

Bern. Brazdžioniui

*Jeigu sugriūtų rūmai ir laivai paskęstų,
laivai, nešą po žemę auksą ir nuodus,
jeigu paklystų šitos minios gatvėse
ir išžudytų vienos kitą. Jei dangus
žaibu ugnim sutrupintų kariuomenes
ir žudančius ginklus sulietų vėl į plieno gabalus, —
ar Tu ateitum, Viešpatie, kaip puolantis
lietus iš debesų, ar Tu ateitum vėl į mūsų žemę?!*

*Tark: ar ateitum čia su savo žodžiais,
su m a t a n č i o m akim, su gydančia ranka? ...*

*Tu nesakai ... O mes Tavęs nebesurandame pasauly
tarp šitų miestų, šito klyksmo ir minių ...
Žiūrėk! jie matančius pakorė, kalbančius sušaudė,
šitie valdovai ir Tave, kaip paskutinį niekšą, keikia iš sostų —*

*Ir Tu perdaug kantrus esi. Bet mes negalime,
negalime su j a i s nueiti prarajon!
Ateik, ateik dar paskutinį kartą mūsų žemėn
ir p a s k u t i n i k a r t a jiems jų šunkelius parodyk!*

Močiutei sengalvėlei

*Kartais dainuoji, esi linksmutė,
Kartais atrodai — laukų gėlelė.
O sengalvėle mano močiute,
Kaip baltas žiedas tavo galvelė.*

*Negėrei vyno aukštam dvarely,
Jauna martele neūliavojai,
O užsirišus baltą skarelę,
Gegužės naktį viena rymojai.*

*Išmokai juoktis ir tulžį gerti,
Išmokai skausmą baisų mylėti,
Išmokai kančiai širdį atverti,
Varguos šypsotis ir neliūdėti.*

*Juk mūsų dienos — greitos kregždutės,
Juk mūsų dienos — žiedelis lino,
Tu vis dainuoji, mano močiute,
O gilios raukšlės veidą dabina.*

MEDARDAS BAVARSKIS

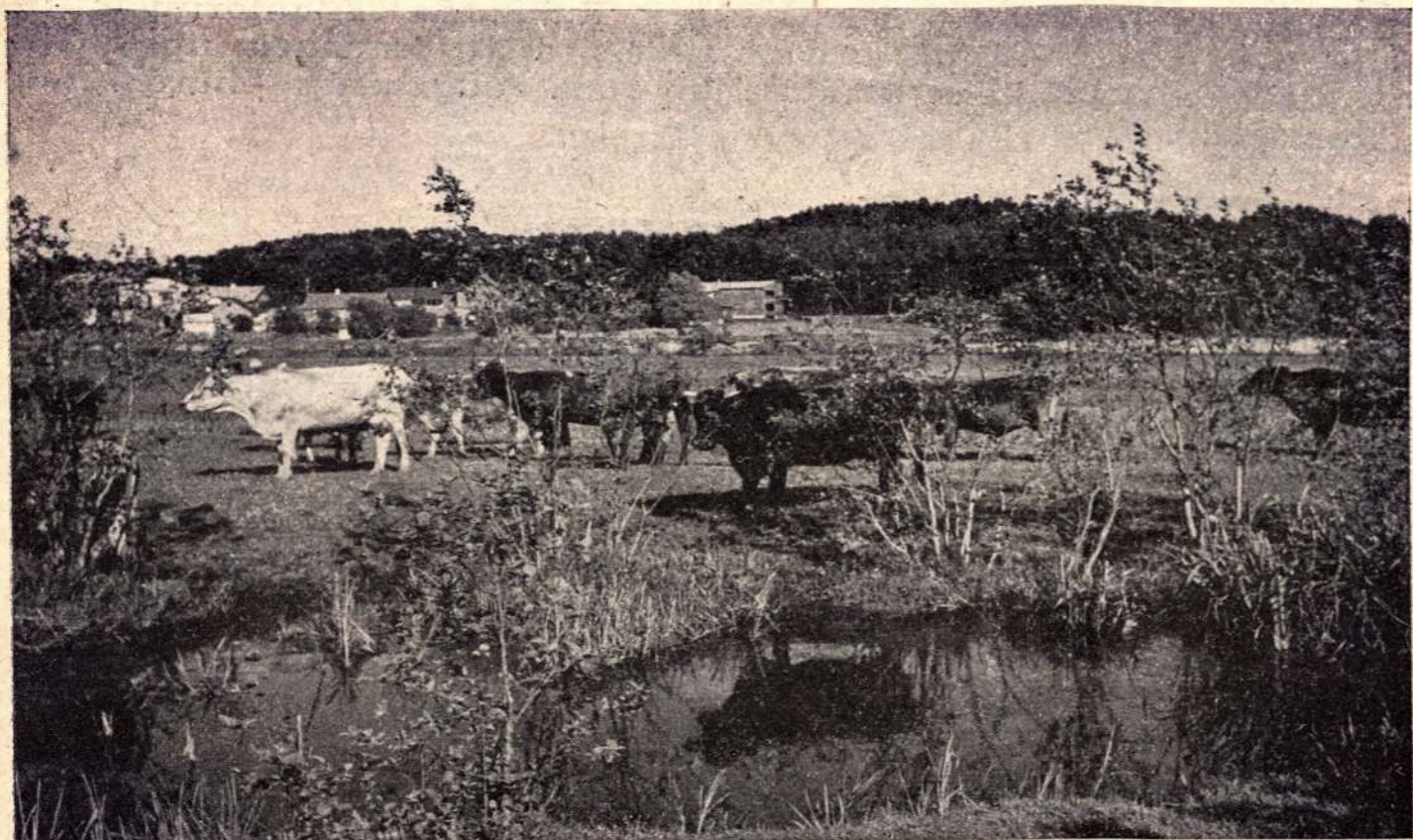
Troškimas

*Pamąstyčiau daugiau, kaip pakilt virš uolų,
O ir garsas pasklistų plačiai.
Bet gerai jau žinau, kad tikrai negaliu
Pagyventi ramiai, taip ramiai.*

*O ir plakė širdis ir nerimo jinai,
Kai toks mažas, mažutis buvau:
Čia visi dideli, čia visi milžinai
Ir visi vainikuotieji jau.*

*Būsiu tas — aš mažčiau, būsiu toks — vėl mažčiau
Ir nustebinsiu pilkas minias...
Bet vistiek — net tada perdaug mažas buvau
Ir nieks nesuprato manęs.*

*Taip galvojau ilgai, taip rymojau ilgai —
Mano mintys be laiko paklys — —
Ir gyveno tenai dideli milžinai,
O man veltui virpėjo širdis..*

Ganykloje...

Vyt. Maželio nuotr.

IGN. ŠILGALIS

Kai burtas bus mestas...

Ne stabam — žvaigždėm, rožėm, lelijom
tegu skamba ši mano malda.

Bernardas Brazdžionis

TIES RUBIKONU

Nepavydžiu mielam abiturientui: per daug rūpesčių atneša į jo širdelę pasaka pražydęs alyvų pavasaris. Prie sacharinu saldinotos meilės ir garstyčių skonio formulių, neatskiriamų moksleivio palydovų, prisideda naujas kryžkelis — klaikus klaustukas: *kur sukt iš kryžkelės?*

Atleisk, nepažįstamasis drauge, jei, apie šitą Tavo siaubą galvodamas, išsišiepiu, kaip Martinaičio karikatūrų herojai. Ko gi nesišaiptyti, jei visa toji Tavo devyngalvė pabaisa tėra įsivaizduotas padaras! Tik nusimesk baimės ir neryžtumo akinius — o matysi, iš trijų dabar Tave dusinančių baubų bent du, formulių baimė ir pašaukimo klausimas, tikrai nuo Tavo sprando nusiris. Už likusią vieną, žinoma, neatsakau...

Kas jau bebūtų, — nesustok prie Rubikono. Auditorijų ir seminarų darbas yra tiltas, kuriuo pereisi ateitį lemiančią upę. Tik tas tiltas labai platus ir klaidus, juo veda daug kelių. Žiūrėk, kad įeitum į *savąjį*.

GANDONEŠIS NE DRAUGAS...

Negalima įsivaizduoti didesnės gėdos, kaip jaunam žmogui gyventi šliužo gyvenimą. Deja, yra tokių „asmenybių“, kurios, išvargę gimnazijos kursą, ieško plyšelio išsiskverbti „prie baltos duonos“ kokioje savivaldybės raštinėje, užkampio mokykloje arba kad ir ministerijos koridoriuje. Kam čia, girdi, dar džiūti studijose keletą metų, jei ir be to pavalgęs būsiu... Bet lygiai taip elgiasi ir menkas šliužas: kur išriedėjo iš lėlytės, ten ir pasilieka maitintis. O jei-gu jis netingėtų pasislinkti keletą metrų toliau, — gal, ne supuvusią kopūsto galvą rastų... Taip ir abiturientas, nesiryžęs išnešti savo jaunystės per studijų Rubikoną, nėra tikras, kad gyvenimo saulėlydį praleis net ir toje pačioje užkampio raštinėj arba departamento koridoriuje.

Gandonešių pasakos, nevykęs prietaras yra mintis, kad Lietuvoj „per daug atsirado“ inteligentų, jog vietos jiems čia pritruks. Ko ko, bet jau inteligentų — gerąja, ne gatvine to žodžio prasme — mums niekada nebus per daug. Kitas dalykas, kuomet kalba eina apie gatvės „inteligentus“, restoranų mecenatus ir šuniukų šukuotojas... Tų mes tikrai turime per daug. Bet sugedę mechanizmo dalys turi būti pakeistos naujomis. Toji taisyklė nežino išimčių nė valstybės gyvenime. O tos valstybinio aparato dalys, kuriomis gal jau rytdiena pakeis anas — baruose, prie žaliojo stalo ir šuniukų maudyklėse supuvusias — esate Jūs, jaunieji bičiuliai! Tik viena atsiminkite: sugedęs, *nusidėvėjęs daiktas keičiamas tokiu, kurio sveikumas ir pajėgumas nekelia abejonių...*

ČIA NE LOTERIJA...

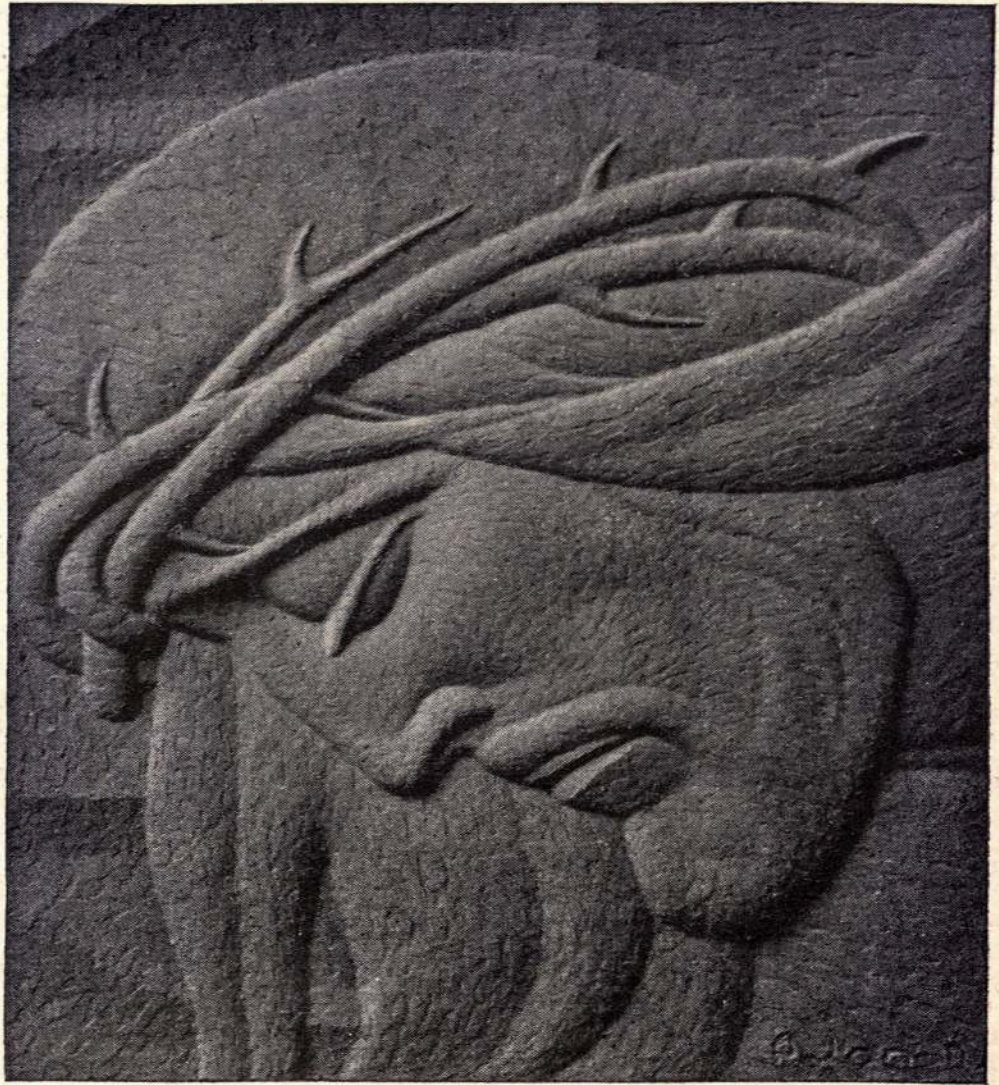
Tad — į studijas! Tik... palauk, drauge, nesikarščiuok... čia reikia pristabdyti nežabotą jaunystės entuziazmą ir ne aklais šuoliais lėkti, bet apgalvotai, lygiu ir tvirtu žingsniu įžengti. Jei sakoma, kad vedybos yra loterija (kurioje — tarp kitko — visi bilietai... tušti), tai su gyvenimu vis dėlto yra kitaip. Gyvenimas didelis realistas: jis reikalauja kiekvieną žingsnį žengti *sąmoningai*.

Ir studijų objekto nesirink užsimerkęs. Deja, daugelis dar šitaip renkasi... ir...

Jokiu būdu pasirinkimo neturi nulemti medžiaginiai išskaičiamai ar kitokios kombinacijos. Drauge, stok tiktai ten, kur jauti *tikrą* patraukimą! Kiekviena galvojanti būtybė per aštuonetą metų be vargo — ir be klaidos — galėjo pažinti save, savo *gabumus ir palinkimus*. Tik jie gali nulemti.

Kristus

Alf. Janulis

Esi matematikas, gamtininkas, jauti po kojom kietą žemę? —
Stok į tos srities aukštąją mokyklą.

Tave stebina mėnesienos, Tu žavies, kai ateina melancholijon
įsisupęs vakaras ir tyli tyli ramybė sumigdo žemę ir dobilus, paukš-
čius ir rugiagėles? Be kitko, k l a s e j e labiau mėgdavai žemaičių
ir dzūkų tarmių palyginimą, gilinais į Lautverschiebung'us ir conse-
cutionem temporum? — Ir čia Tavo kelias aiškus: Tu sėdėsi huma-
nistinės krypties auditorijoje.

ŽVILGSNIS APLINKUI

Mūsų spaudoje — bent birželio-rugsėjo mėnesiais — netrūksta
informacijų apie aukštąsias mokyklas. Tad apie jas tik prabė-
gomis.

Šiauliuose, plačiai žinomame svetimtaučių knibždėlyne, įsikūrė
Prekybos Institutas, užsimojęs atgauti lietuviams jų teises taip
reikšmingoje, bet ligi šiol dirvonuojančioje srityje. Mielas realiste,
pagalvok, ar nė Tau čia vieta?

Dotnuvoje ruošias į plačiuosius Lietuvos laukus jų kultūrinto-

jai, į jaukius šeimų židinius — mielosios šeiminkės (reikia manyti, šuniukų šukuoti ten jos nesimoko...). *Žemės Ūkio Akademija* laukia tų, kuriems artima gimtoji žemė. Čia prisiglaudus ir *Miškininkystės mokykla*. O ji nušluostytą ašaras ne vienam Baranauskui, prieš keliasdešimt metų Anykščių šilelį apraudojusiam...

Daugelio akys krypsta dabar į Kunigaikščių Miestą. Sveikinam jaunus idealistus, kurie ten studijuodami neš okupacijos nuvargintam kraštui šviesos ir gyvybės kibirkštį. Tik... žiūrėk, drauge, kad tą kibirkštį atsineštum skaisčiai žėruojančią, o ne užgesusią... ir kad ji pačioje darbymetėje neužgestų!

Vilniaus Universitete realistas ras *Matematikos-Gamtos* fakultetą ir *Teisių* fakulteto *Ekonomijos* skyrių. Romantiko-kalbininko laukia *Humanitarinių mokslų* fakultetas ir *Teisių* fakulteto *Teisių* skyrius.

Kas jaučia nuoširdų palinkimą prie jaunosios kartos, — Aušros Vartų šešėly atras *Respublikos Pedagoginių Institutą*. Tačiau žinok, drauge: doc. Dr. Maceina sako, kad gyvenime yra tik du veikėjai, kurie dirba ne dėl atlyginimo, bet iš giliausios prigimties — tai kunigas ir pedagogas. Kunigu ir ugdytoju pasidaryti neįmanoma, jais reikia gimti. Kas iš tų pašaukimų pasidaro amata, — ne tik patį pašaukimą profanuoja, bet ir save žlugdo.

Nereikia manyti, kad grįžusi sostinė visai nuvainikavo senelį Kauną. Nieko panašaus — kas nori rimtai dirbti, Kaune ras pačias palankiausias sąlygas.

Aukštojoj Panemunėj už geležinės tvoros ir neplačių vartų stovi „vienuolynas“, kuriame trejetui metų užsidaro *ginkluotosios Lietuvos* būsimieji vadovai. Čia ypačiai laukiami idealistai, be to, pedagoginių palinkimų turintieji jaunuoliai.

Meno Mokykla, Konservatorija... Sakysi, nepopuliaru. Bet kiek mums dar trūksta meno asketų!

Vytauto Didžiojo Universitetas kviečia realistus į *Technikos* ir *Medicinos* fakultetus. Šiuose, paprastai, studentų netrūksta. Bet kiek jų tarpe yra technikos ir medicinos mokslo profanuotojų! Tai dėl to, kad į praktiškųjų dalykų fakultetus veržiasi visokio plauko materialistai, plačių išskaičiavimų abiturientai. O čia stojant reikia turėti ne tiek meilės pinigui, kiek rimtam darbui... Panašiai ir *Veterinarijos Akademijoje*.

Meniškos sielos, kūrybingų, giedriai jaunų žmonių išsiilgęs *Teologijos-Filosofijos* fakulteto *Filosofijos* skyrius. Šis lietuviybės ir katalikybės šiltadaržis pastarųjų mokslo metų laike nepaprastai išbujojo ir sustiprėjo. Jaunas idealistas galės čia palankiausioje atmosferoje studijuoti filosofiją ir pedagogiką, sociologiją, žurnalistiką, istoriją (visuot. ir Lietuvos), lituanistiką (kalbos dalykus, tautosaką, literatūrą), senovės klasikų, prancūzų, vokiečių ir italų kalbas, jų literatūrą.

Pasirinkti turi iš ko, tad rinkis, drauge! Bet, kartoju — rinkis ne pagal suktus ir nerealius išskaičiavimus, o žiūrėdamas savo vidaus balso. Valstybės mokslo specialistai sako, kad Anglijos parlamentas yra visagalis, bet ir jam viena nesą galima — vyrą paversti moterim. O mūsų aukštosios mokyklos nėra net anglų par-

lamentas! Tad juo labiau Medicinos fakultetas poeto nepavers gydytoju arba Humanitarinių mokslų fakultetas apsigimusiame technikui neįkvėps romantiko dvasios. Ak, kiek talentų pražudo nevykęs studijų objekto pasirinkimas, kiek nelaimingų žmonių jis velka per gyvenimą!

SPINDULINGŲJŲ PARTIJA

Tu ateisi, drauge, į aukštąją mokyklą, ateisi tyru idealizmu ir jaunystės entuziazmu švitėdamas. Bet žinok, čia Tave sups jau kitokia aplinka, negu tarp gimnazijos sienų. Čia Tavo nusiteikimai turės daugiau progų ir pavojų nuklysti pavėjui... Tad budėk! Nėra skaudesnio dalyko, kaip matyti jauną inteligentą, vos prasiskleidusį idealų žiedą, klystantį buršiškumo ir miesčionėjimo šuntakiais. O ką besakyti, jei pašėšupių, panerių ar pavencių tyroji lelija darbą ir idealą pirma proga žiūri išmainytį į nuplikusį direktorių, praskolintą dvarelį ir kudlotą šuniuką!

Vieno Lietuvos universiteto gandonešiai, nustebinti dalies kolegijų nepalenkiamo idealizmo, paleido naują akademinį gaudą: esą, tos mergelės įsteigę „spindulingųjų partiją“, kuri jau žemės po kojom neįaučianti, vien idealų pasauly skrajodama. Kiek tokioje pasakoje tiesos, rizikinga būtų spręsti. Viena tik aišku, — spinduliuojimas viršum debesų pasikėlus nėra naudingas, nes jis ūkanotos žemės ir jos pilkų keleivių nepasiekia. Spinduliuoti vien sau atrodo nei šis nei tas, o žvaigždėms, mėnuliui ir angelams aukštybėse žemės vaikų spinduliuojimo — nors ir kilniausio — vargiai reikia...

Tačiau tokių spindulingųjų, kurie *Lietuvos žemę* po kojom *jausdami*, pajėgtų spinduliuoti *meile darbui*, žaliajam kaimui, gimtųjų laukų broliui, širdyje nešiojamai *idėjai* — tokių mums reikia, reikia... Ne keletu ar keliolikos vieno universiteto viename fakultete, bet visose aukštosiose mokyklose, visuose fakultetuose, visose profesijose.

Pradininkų ir pavyzdžių turime, reikia daugiau širdžių, tuo pačiu taktu plakančių. Ar Tu, drauge, nenori prisidėti?

„ATEITIES“ 1 Nr.

išeis rugsėjo pradžioje. Medžiagą siųsti ligi rugpiūčio 20 d. Atsisveikindami su skaitytojais, bendradarbiais ir „Ateities“ draugais, linkime gražiausių vasaros atostogų, kurios suteiktų naujiems mokslo metams daug energijos, kūrybos ir darbo nuotaikos.

Dalis uolesniųjų „Ateities“

A. Januškevičiūtė,
Linkuvos gimn.

Kazys Pemkus,
Skuodo gimn.

A. I. Nasvytytė, Tauragės gimn.

A. I. NASVYTYTĖ

Tau

*Žaliuos čia vėl lapai,
Laukai sužydės —
Ant mano tik kapo
Nerasi gėlės.*

*Giedos vėl lakštutė,
Vienam tau giedos.
Tik aš nebegrišiu
Čionai niekados.*

bendradarbių abiturientų

Leon. Narbutas,
Kretingos Pranciškonų gimn.

V. Inčiūraitė,
Kupiškio gimn.

LEON. NARBUTAS

Vakaras parke

*Ant prūdo vakaras toks melsvas
Ir debesėliai tokie skaidrūs — —
Šešėliai klaupias pasimelsti,
Vakariam varpui tyliai aidint.*

*Kažkas širdy giliai atbunda
Ir neramiai krūtinėn teka — —
O nesuprantama pagunda
Parklupt ir man čionai ant tako.*

*Parklupt ir man maldoj šešėlių
Ir taip, kaip niekad, pasimelsti — —
Padange skuba debesėliai —
Ant prūdo vakaras toks melsvas ...*

(Iš spaudai parengto eilėr. rinkinio — „Paklydėliai“)

Žmogus ir gamta Vaižganto „Pragiedruliuose“

Planas. 1. Gamtos vaidmuo ir užimamoji vieta „Pragiedruliuose“. 2. Atskiras individas ir gamta. 3. Tauta ir gamta. 4. Žmogus ir kosmas. 5. Baigiamosios pastabos.

Vaižganto „Pragiedruliuose“ gamta yra daugiau negu fonas: ji yra vienas svarbiausių veikėjų. Kaikur gamtos vaidmuo toks didelis, kad jos aplinkoje žmogus lyg pranyksta arba atrodo toks mažas, nežymus, kad jį palaikai mažute kosmo dalele.

Pradėkime nuo „Pragiedrulių“ išangos. Joje vaizduojama, tiesa, alegoriškai Žiema ir ūmus Pavasario polaidis, bet ir iš to galime nuspėti, kad gamtinis pradas ir toliau turės didelės reikšmės.

Toliau „Gondingos krašte“ vedama ryški paralelė tarp žmogaus ir gamtos: gamtos pavasaris sutampa su tautinio atgimimo pavasariu. Dar daugiau: gamtos pavasaris yra akstinas tautinio atgimimo pavasariui prasidėti.

Žymiai didesnės gamtos vaidmuo — „Vaduvų krašte“. Patys krašto piliakalniai yra tautinio atgimimo veikėjai: juos gaubianti romantika ir mistika, juose uždarytas Lietuvos Žodis ir tautos laimė savaimė ieško žmogaus, kuris visa surastų, Žodį atspėtų, tautos laimę atkastų. Tiesa, tai daugiausia alegorijos, bet jos paimtos iš gamtos, o be to, turi ir tiesioginę prasmę.

Kaip matome, gamta „Pragiedruliuose“ užima svarbią vietą, jos vaidmuo žymus ir didelis.

Dabar pažiūrėsime, kaip ji santykiuoja su atskiru žmogumi.

Kiekvienas žmogus turi santykių su gamta, bet tie santykiai nevienodai artimi. Kultūringas žmogus nuo gamtos nutolsta: jam gamta nėra viskas, ji tik teikia jam estetinio pasigrožėjimo, arba verčia jį stebėtis savo tikslingumu, įvairumu.

Kitoks yra gamtos žmogus, Vaižganto žodžiais, „dendrolatris“. Jis civilizacijos visai nepaliestas, gyvenęs ne protu, bet „gyvuline ome“, instinktu, intuicija. Toks yra „Vaduvų krašto“ Valertas Burzdulis. Jis — „paskutinė vos beplastanti liepsnelė — žibintė, kurios tautinio tikėjimo aliejus baigia degti“. (181 p. V. kr.).

Valeras taip sutapęs su gamta, kad jaučia jos subtiliausius virpėjimus. Jis nuo mažens „it vilkuitis po tamsiausius tankius landžiojo ir klausės, kaip medžiai ošia, kaip paukščiai čiulba. Klausės, gamtos šneką kuo aiškiausiai suprato ir jai pritarė“. (182). Jis girdejo, kaip „lapeliai pasakas sekė“ ir „prieš audrą smulkiai drebe-

Prie šio stalo Maironis kūrė...

Kaunas. Maironio muziejus

jo“, jis skausmingai jautė lupamos tošelės kančią. Ir mirė Valeras gamtiškai, su mirtim apsiratęs.

Į Valerą panašus Sauliukas, gamtos ir piliakalnių vaikas.

Kultūros labiau paliesti Taučių tėvelis ir motutė. Tiesa, jie — „gamtos augintiniai“: motutė mistiškai gerbia gamtą, laikosi tradicijų, bet moka prisitaikinti ir prie naujo gyvenimo; tėvelis taip pat prisirišęs prie žemės — maitintojos, tačiau tyliai, ramiai tą pačią žemę dirba, laukdamas iš jos medžiaginės kultūros vertybių.

Taučių Aleksys dar toliau puoselėjo išsineštinę, gamtiškąją kultūrą, papildydamas ją mokytinės kultūros vertybėmis. Aleksys tebėra švelniasielis gamtos sūnus — poetas, bet kartu jau civilizacijos apšlifuotas. Į jį panašus Napalys, kuriame gražiai jungiasi gyvenimo ir jaunystės dinamika su švelniu gamtos jausmu.

Nuo gamtos žmogus gali nutolti, bet negali visiškai atsiskirti: atsiskyrimas nuo gamtos yra lygus atskilimui nuo tautos. Sviestavičius pergyvena tragiškai tą atsitraukimą, bet užtat atvirtes pamato gamtoje tiek grožio, kiek jo neturi garsiausi Europos meno kūriniai.

„Pragiedruliuose“ be žmogaus su gamta santykių, parodoma tautos santykiai su gamta.

Tauta pergyvena persilaužimo momentą: pavergtasis turi įsisąmoninti laisvės brangumą ir laisvę ginklu išsikovoti. Kas skatins į kovą, kas duos energijos ir ištvermės kovą laimėti?

Vaižgantas toli neieško priežasčių ir motyvų: nesvarbi jam ta istorinė eiga, kuri tautas stumte stumia pradėti naują erą. Vaižgantas pasirenka paprasčiausią tautos atgimimo žadintoją — tėvy-

nės gamtą. Jei gamtoj po žiemos eina pavasaris, tai ir tautoj po vergijos dienų turi ateiti laisvė.

Ir gamtos vaizdavimu Vaižgantas pradeda savo „Pragiedrulius“.

Gamta ir toliau varo akciją: ji įkvepia žmones pasiaukojimo darbams. Pavasario dinamikoje, gaivališkume nėra vietos snaudaliui ir miegui.

Sukrunta jaunimas, stoja į darbą, gamtos gaivalo verčiamas, dainos lydimas.

O daina — taip pat gamtos pagimdyta: jaunimas dainuoja, „Kaip dainuoja vyturys, kaip mauroja išsiilgęs jautis“... , žodžiu, todėl, kad taip reikia, kad kitaip negali būti.

O kokį išpūdį padaro daina?

Štai! „Būrys nutilo. Kažinkas rimto skrido viršum einančių, lyg mirtis, einantiems į ataką, lyg genijus, laurų vainiku nešinas nugaletojams įteikti... Visi tai jautė“ (73 p. G. kr.).

Kokia mistika, rimtis! Taip gamta skatina žmogų į darbą.

Dar daugiau mistikos, daugiau paslapčių Vaduvų krašte Aukštaičiuose. Čia veikia nebe žmonės, o gamtos milžinai: Valiulis, Juodžius, Alaušo Varpas.

Valiulis — Lietuviškojo Žodžio sargas — slėpėjas. Jis „liūdi, liūdi, akeles pražiūrėjęs į bekraštę tolybę vakaruos...“ Ko laukia? Gi žmogaus, kuris jo slepiamą Žodį atspėtų. Tada pasirodytų „nauja valstybė, kur visi miega: žmonės ir kareiviai, kur visi Lietuvos ginklai ir turtai“ (113 p.). Mistiška visa aplinka: šiurpas nukrato praeinantį žmogų ir šventadienio nuotaika užviešpatauja, ir šventvagyste laikytum kiekvieną žodį, sugriaunantį tą tylą...

Dar slėpingiau — saulei leidžiantis ir nakčiai prasidedant. „Saulelė vis žemyn leidžiasi į savo auksinius vakarų rūmus. Jau už miško. Jau medžiai savo ūksme visą slėnį užklojo. Tamson skęstančioje girelėje atsiliepė slėpingas ūžimas ir šnabždesys. Parkirto miško būtybės ir ėmė šliaužioti po medžius“... (107. V. kr.).

Neveltui tą mistiką taip giliai pergyvena Sauliukas — Lietuvos Žodžio ieškotojas.

Kitas gamtos milžinas — Juodžius, jos dvasia. Jame įsameninta Lietuva ir jos gamta. Kaip Juodžius — šimtmetis ažuolas sau piliakalnį susipylė, taip ir Lietuva, net žūdama, save amžiams paliktų kūryboje, kultūroje.

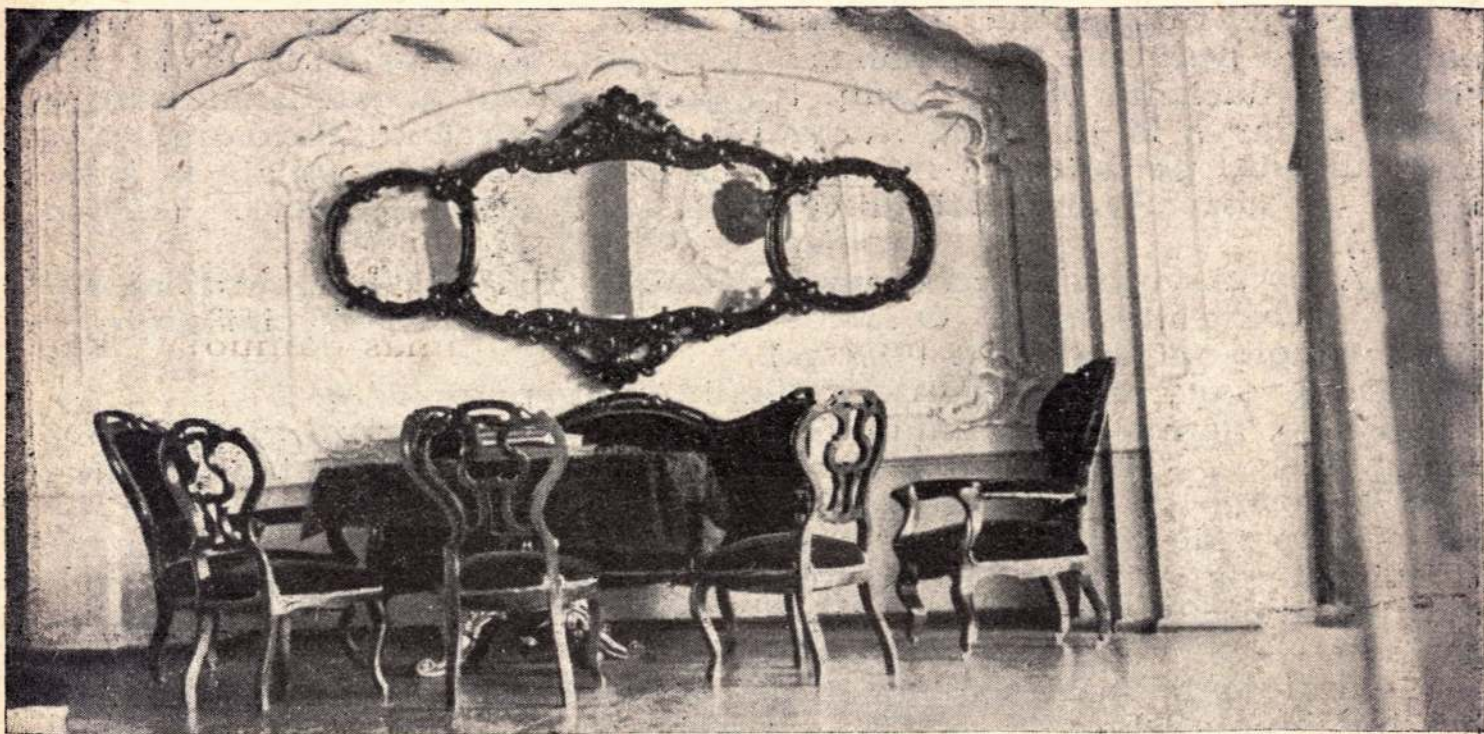
Juodžiaus dvasia — Lietuvos gamta. Ji „liūdys tyli, lėta, nieko neskriaudžianti, nakčių mėnesienomis ir kalbės tūkstančių metų slapčių balsais, žadins ilgesį poezijos, rodys pro šalį neklaidų kelią...“ (179 p. V. kr.).

Alaušo Varpas — tautos skenduolis, laukias žmogaus, kuris jį surastų ir ištrauktų iš slaptųjų ežero gelmių.

Vis tai simboliai, bet jie paimti iš gamtos. Tai alegorijos, bet jos turi ir tiesioginę prasmę.

Šiaip ar taip, gamtos romantika lietuvius skatina į tautinį darbą taip pat, kaip ji skatino mūsų aušrininkus idealizuoti Lietuvos praeitį.

Gamta — primityvus, bet tvirtas ryšys su tauta, nes prie gimtosios žemės prisirišimą ir nekultūringiausias žmogus jaučia.

Salonėlis

Kaunas. Maironio muziejus

Lietuviai kovoja, ir jie kovą laimės. Gamtos gaivalų prikelti jie nenusileis, kol atšniokštusi audra sugriaus vergijos pėdsakus, ir po audros dangus nusišypsos naujam gyvenimui.

Tautos santykiai su gamta — tas pats, kas ir atskiro individo santykiai su gamta: tauta susideda iš atskirų žmonių, ir kiekvienas iš jų turi jausti visos tautos reikalus.

Iki šiol kalbėdami apie gamtą, supratome ją siaurąja prasme — konkrečią gamtą, Lietuvos gamtą, vienos ar kitos vietos gamtą.

Dabar truputį sustosime ties gamta bendrai, ties kosmu; pažiūrėsime, kokie santykiai yra tarp „Pragiedrulių“ žmogaus ir kosmo.

Vaižgantas vaizduoja ne dviejų priešingų jėgų valdomą pasaulį, kuriame nuolat vyksta susidūrimai, konfliktai. Ne, Vaižganto giedriam pasaulėvaizdžiui dualistiška gamta netinka: ji turi būti harmoninga, tikslinga, be konfliktų, be tragizmo.

Iš tikrųjų, ji tokia ir yra. Kiekvienas pasaulio reiškinytis turi savo paskyrimą, kaip kiekvienas muzikos instrumentas didžiuliam orkestre. Gal būt, ne viską suprantam, bet tai dar nereikia, kad kas nors būtų nereikalinga. (Vaižgantas, 151 p.).

Štai, pieva. Napalys vaikšto ir stebisi, kaip lietuviai galėjo pajusti žolę „žvangant“. „Juk žvanga tik metaliniai daiktai. Napalys tiria kiekvieną augmenėlį skyrium: nė vienas nežvanga; o brendi per juos, vilkdamas kojas, žvanga sausu ir balsiu balsu. Jis prikrenta prie žemės, vėjeliui pučiant, ir aiškių aiškiausiai girdi visą pievą skambant...“ (196 G. kr.). Reiškia, nebereikalo lietuviai sako, kad žolė žvanga.

Pievoj daug geltonų piktžolių, bet „gal ir jų reikia gamai garų, sudarant vieną ištisą Dievo bukietą — pievą“ (197 p. G. kr.).

Pievoje tūkstančiai įvairiausių žiedų, sausažiedžių. „Be jų ir pats Dievo bukietas būtų panašus į prastos sodietės sudarytąjį: prisiskins iš darželio vienu žiedų, tų, pačių didžiųjų, pačių skaisčiųjų; kietai sudarys iš jų vieną avingalvį, ir nebegražu. Perdaug. Lyg kad cukrelis perdėtų į miešimą. O perdėlios juos lapais ir šakelėmis — nors Švenčiausiajai Panelei ant aukuro statyk“ (197 p. G. kr.).

„Arba pievoje stabariai arkliadančiai. Jų, kad ir negardžiai, nesuėsi — tokie mediniai. O šaknį dėlto leidžia storą, stačiai gilyn — tikra ažuolo karikatūra“ (197 p.).

Daug dar rastum gamtoje tikslingumo pavyzdžių.

Be to, gamta — animistinė, t. y. sudvasinta. Joje girdėsi augmenų šneką — malda, žiogelių smuikavimą ir visą gamtos orkestrą, saulės, kosmo gyvybės žadintojos, diriguojama.

„Kaip gaila nabagų operininkų, kad jie sumanūs, o nemoka nuverti gamtos galybės. Kokie jie menki su visais savo suktumais ir čyruliavimais, sulyginus su audros forte, saulės spindulių allegro ar scherzo, — su visos vasaros himnu“! (70 p. G. kr.).

Gamtoje išžiūrėsi spalvos ir garso harmoniją. Nenuostabu, kad ir Čiurlionis spalvomis mėgino muzikos garsą atvaizduoti: juk gamtoje taip yra.

Kas belieka žmogus šitoje kosmo tobulybėje? Jis, Vaižganto žodžiais, gėlė Dievo bukietai, kuri, tiesa, gali būti nepastebima ir neįvertinama, bet yra reikalinga visoje kosmo harmonijoje. Tokie yra žmogaus santykiai su kosmu, o per kosmą su metafiziškuoju, t. y., už šio pasaulio ribų esančiu pasauliu. Gamtos didybė žmogų verčia nusilenkti jos Kūrėjui, ir taip kyla gamtiška, natūrali malda į Dievybę.

Štai, visas Vaižganto žmogaus gyvenimas: jis visur remiasi ant gamtinio pagrindo. Ar žmogus kuria kultūros vertybes, t. y., kovoja už savo būvį ir gerovę, ar jis dirba visuomeninį-tautinį darbą, ar jis pakyla virš kasdieninių reikalų, santykiaudamas su Dievybe — visur ir visuomet jį skatina tie patys motyvai: gamtos gajvalas, kosmo nuolatinis ritmas ir dinamika.

Ar Vaižganto pasaulėvaizdis tinka ir mūsų laikams? Greičiau ne. Vaižgantas „Pragiedrulis“ rašė tautos atgimimo pavasari, todėl jie ir turi epochos žymių. Šiandieninis gyvenimas yra gerokai pažengęs į priekį, žmogus daug labiau nuo gamtos atitrūkęs.

Tačiau iš kitos pusės, ar atitrūkimas nuo gamtos tautai sveikas reiškinys? Nevisai. Kol mūsų kaimas tebegyveno su gamta ir prie gamtos, jo tautiškumas buvo neišraujamas. Kažin kokių padarinių atneš pamažu vykstant miesčionėjimas ir atitrūkimas nuo kaimo?

Šiaip ar taip, Vaižganto pasaulėvaizdis yra šviesus ir grynas kaip kristalas: jo sukurtas Lietuvos peizažas — ryškus ir lietuviškas, jo kosmas — įdomus, tikslingas, be tragizmo šešėlio, jo žmogus, tos pačios gamtos išugdytas, — gaivališkas, jaunyste žydintis, tikrojo žmogaus idealas.

Literatūra: 1) Pragiedruliai: Gondingos kraštas ir Vaduvų kraštas. 2) Kuzmickio: Lietuvių literatūros V dalis. 3) Juozo Ambrazevičiaus: Vaižgantas.

Tavo paslaptis

Kokią gėlę tau į plaukus segti?
Koki žiedą iš visų žiedų? —
Aš iš tavo žvilgsnio šitą naktį
Išskaityti paslaptį žadu . . .

Tu žiūrėk — danguj dėmelės jokios —
Mėnesiena žaidžia ant laukų! . . .
Tu kalbėk, kalbėk ir nusijuoki,
Ir man bus čia gera ir jauku — —

Toks gailus vėlyvo paukščio klyksmas!
Tyliai sminga ligi pat širdies . . .
Mudu ilgai, ilgai čia paliksim,
Kol aušra nubrauks visas žvaigždes!

O tu leisk, tu leiski man išburti
Tavo paslaptį iš mėlynų akių . . .
. . . Švyti žiedlapiai radastų ir nasturtų
Tau ant veido ir tankių plaukų — —

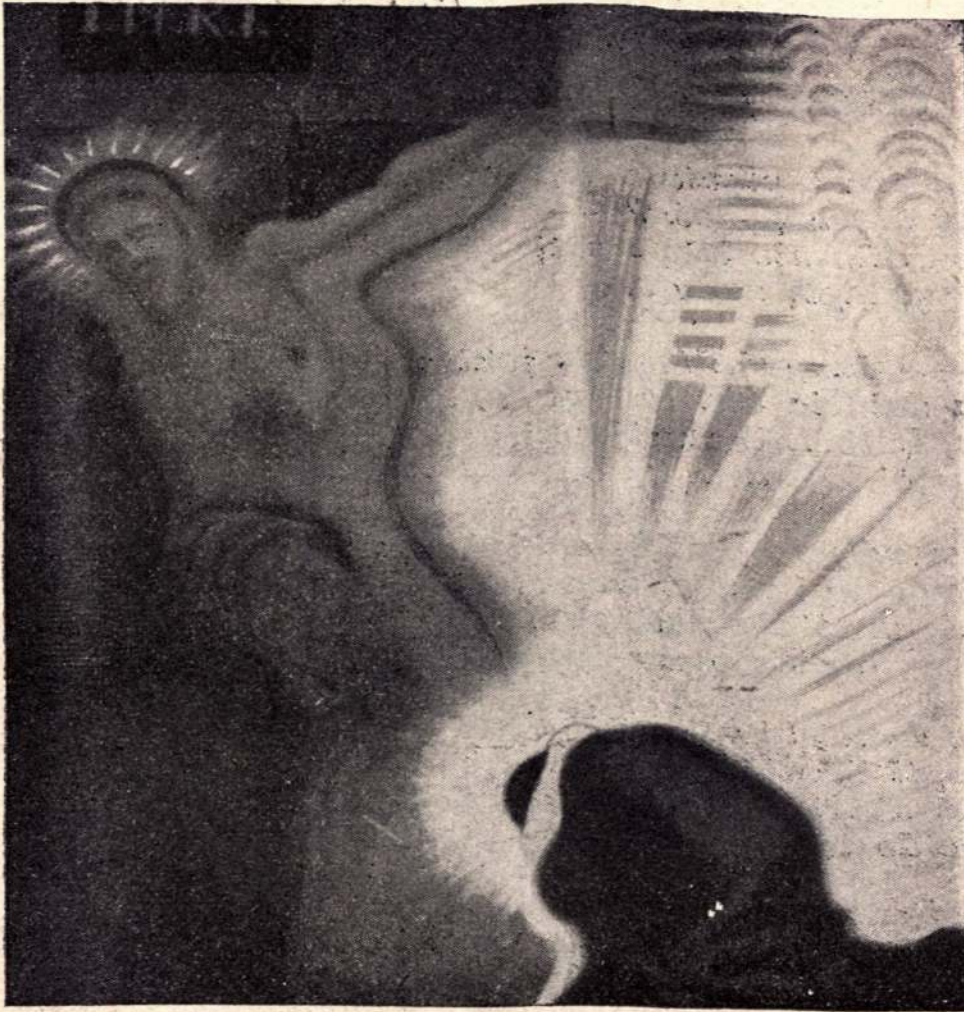
J. SEREIKIS

Liūdesys

Prisimenu:ėjau su mirštančiom dienom —
Visi namai dangstydavos šešėliais,
O didelė, sustingusi tamsa
Pagrobdavo ir valandas ir kelią — —
Tai buvo metai, kaip sunkieji akmenys,
Kaip elgetos su prašančiais delnais.
Ir, Viešpatie, aš nustebau:
Lyg kerinti rasos lašeliuose gėlė,
Staiga pražydo rytas iš nuogų šešėlių — — —

. . . Pavargę paukščiai, rodos, duso nuo kaitros,
Ir mano džiaugsmas virto verdančia srove,
Nes nežinojau, kad išdžius
Šventi šaltiniai ir vidurdienis praeis.

— — — — —
Dabar mąstau: čia mes nežinom nieko . . .

Po kryžiumi
B. Macutkevičius

JONAS NAUSEDA

Pranašo kelionė

*Iš tyrų, dykumų, kur niekas negyvena,
Išblyškęs, silpnas pranašas pareina basas,
Ir lenkias žvėrys jam, vis ošia palmės senos,
Dangaus paukšteliai plazda, stiprina jo dvasią.*

*Jau greit žibės prieš jį galingos miesto bonios,
Varpų aidai sutiks jo pranašystę laukta... — —
Ten upės melsvos, skaidrios, sraivos ir malonios
Pro jį taip tyliai, kaip naktis, turės praplaukti.*

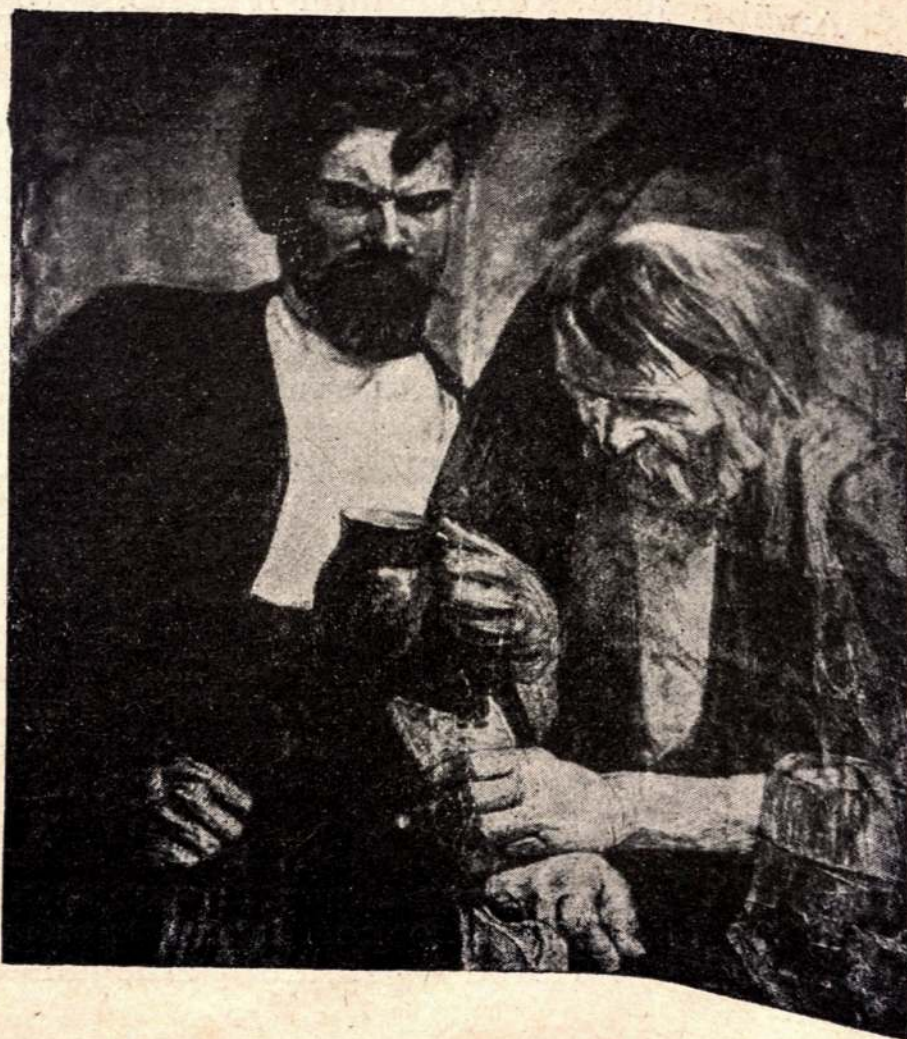
*Ne tau, vai, pranaše, čia žemėj skirta džiaugtis, —
Pradėjus skelbti amžių tiesą, žmonės smalsūs
Akmenimis tave apmėtys ir nelauktai
Tu vėl, į dykumas pabėgęs, už juos melsies.*

Pro dirbtuvės langą

*Pro mašinų vienodą ūžesį girdi jau vyturį skardenant,
Regi, kaip vyšnios žiede plaštakėlė supas...
Ten už langų pavasaris širdy ir žemėje gyvena,
Ten plaukia plačios ir ištvinę upės...*

*Pro triukšmą, pro metalo, plieno dūžius
Jaunystė veržiasi laisva ir neribota
Į ten, kur kaip daina, šviesus gegužis,
Ir jaunos obelys baltais žiedais apklotos.*

*Jau daug pavasarių pro langą nudainavo
Ir daug pavasarių, oi daug dar nudainuos...
Tik ar pajėgs suprasti skausmą tavo,
Ar kas ateis tavęs palinksmint ir paguost?*

Elgeta ir dailininkas

A. Varnas

Naujam sąjūdžiui brėkstant...

„Aš atėjau ugnies nešti į žemę, ir ko gi trokštu, jei ne — kad ji kūrentųsi...“.

Ligonį svaido karštligė... Akys stulpu atsistojusios... Mėšlungio tampomas, jis raitosi, kaip kirminas. Pamėlusiomis rankomis graibo orą, lyg norėdamas į ką įsikabinti. Jo balso išgąsdinti visi išlakstė. Niekas neateina net šalto vandens paduoti...

Štai — mūsų dienų gyvenimo vaizdas. Pasaulis — merdįs ligonis. Visi pasibaisėjo jo agonija, visi dreba, bet niekas nežino, kuo jam pagelbėti. Gal morfijaus reiktų...

O yra vaistų! Galingų, stebuklingų vaistų, kuriuos, deja, visi daktarai pamiršo. Yra *snaudžianti galybė, kuri, jei ją paleistum į darbą, pasaulį sujudintų ir jį pakeistų.*

Amžina jėga, kuri griaua ir stato, sprogdina ir kuria — krikščionybė. Tūkstančių metų senumo ji jauna, kaip tik ką gimęs be-kryštaujās kūdikis.

Krikščionybės tragedijos paslaptis — jos esmės užmiršimas. *Kada krikščionis vykdo raidę, pamiršdamas dvasią, jis tampa pasigailėjimo vertas fariziejus. Kai formulės, sustingusios tradicijos pretenduoja vadintis visa krikščionyste, tada jai rengiamos pakasynos.*

Reikia to, kas svarbiausia. O tai — meilė. Dievas yra meilė. Krikščionybės esmė — meilė. Mylėk, ir daryk ką nori — sakė Augustinas. *Kai vyk dai meilę, išpildai visus įsakymus — Dievo ir Bažnyčios.*

Mūsų tikėjimas dvelkia lavonu. Reikia gyvo tikėjimo! Tokio tikėjimo, už kurį nebijotum nei galvą palydėti. *Gyvo tikėjimo žmogus, tikrai gyvenąs dangaus ir Kristaus realumu, ir šiais laikais darytų nuostabius darbus.*

Tikėjimas be darbų — miręs.

Krikščionybė nėra nesenstanti. Ji pasensta, kai vietoj to, kas amžinai nauja, įsiviešpatauja senstančios formulės, nustojusios prasmės tradicijos. Tada milžiniškas krikščionybės kūnas subraška, kaip perdžiūvęs vežimas. Balastas velkasi ir trukdo jai būti jaunai. Ne esmė sensta — tik formos.

Nepraeinanti Dievo žodį reikia skelbti naujausiu stiliumi. Žmonių kalba kinta. Mūsų laikų žmogaus ausies nesujaudinsi senųjų amžių archaizmais. Kas nori būti suprastas, turi mokėti naujojo žmogaus kalbą. Kalba — raktas į žmogaus širdį.

Genijų veikalai atsigula po dulkėmis archyvuose. „Gloria mundi“ praeina. Net ir didžiųjų šventųjų žodžiai nebejaudina. Reikia naujų šventųjų, kurie meteorais sušvistų, kaip Asyžietis savo laikais. Gyvenimą visuomet galima atnaujinti. Tik tas, kas naujina, pats turi būti naujas.

Kada krikščionybėje pasidaro šalta, nejauku, nuobodu, galvoji — kas atsitiko? Tada pasiimi į rankas *vieną knygą*. Kas ji? Naujusias premijuotos poezijos rinkinys? Ne. Laureato romanas, drama? Ne. *Gražiausios poezijos, rimčiausios prozos ir dramišiausios dramos knyga yra per visus amžius einanti Evangelija*.

Į ją pažvelgęs, lyg veidrodyje pamatai mūsų klaidas. Tuoji žinai, kas nereikalinga, ką gali vienu brūkšniu nubraukti. *Tai knyga, kuri per pūvantį gyvenimo liūną prasiveržia galinga srove. Evangelija visada buvo ir bus didžioji gyvenimo atnaujintoja*. Kada tik žmonės grįždavo prie Evangelijos, gyvenimas iš naujo atgimdavo, ir jo begėstas pulsas vėl sutankėdavo. *Jei norime išgelbėti save ir kitus — atgal prie Evangelijos!*

Reikia drąsos. Drąsos — ne tik mirti, šokant parašiotu į priešų užnugarį. Šiandie žmonės gali mirti už viską, tik ne už Dievą ir amžinybę. Net gyventi Dievui bijoma rizikuoti. Reikia žmonių, kurie gyventi rizikuotų ad maiorem Dei gloriam. Reikia savanorių Dievo legijonui. Reikia suprantančių Kristaus žodžius: „Kas nori išgelbėti savo gyvybę, praras ją, o kas prapuldytų savo gyvybę dėl manęs, atras ją“.

Amžinojo gyvenimo žodžius turi tik Vienas, per Kurį viskas ir be Kurio — nieko.

*

* * *

Kas nori ne vegetuoti, bet gyventi, kas jaučia savyje Dievo kraują ir Dvasią, kas negali būti abejingas Amžinajai Tiesai, teima Evangeliją! Kas myli Edomo Keleivį labiau už kitus, kas nori būti žaliuojanti Dieviškojo Vynmedžio šakelė — teprisiekia Jam ištikimybę!

Kieno dvasia nerami, kieno širdis pilna ugnies, kas sudreba, išvydęs pikta — teima Jo kryžių!

Mes žinome tik vieną įsakymą „Mylėk!“, mūsų malda bus tik „Tikiu, Viliuosi, Myliu“, mums sapnuosis tik viena vėliava su žodžiais: „*In hoc signo vinces!*“.

Mes būsime gyvojo tikėjimo, Gyvojo Dievo žmonės. Po mūsų tėvynę pasklis naujas sąjūdis, gaivalingas, veržlus, kaip kalnų potvynis, šviesus, kaip didelė pašvaistė.

Jo vardas — Gyvoji Dvasia.

1940, Sekminės.

Tikra sąžinės sąskaita būna ne tada, kai suskaitome savo nusikaltimus, bet kada surandame tų nusikaltimų priežastis.

Tihamer Toth

Negali būti tikros meno meilės be karštos žmonijos meilės.

Fr. Horn

KEISTASIS

Skubėjau tuščia gatve. Aplinkui nesimatė nei vieno žmogaus. Mano skambūs žingsniai aidėjo lediniame ore, kuris lyg tvino iš aukšto ir žvaigždėto dangaus.

Buvo pats vidunaktis.

Staiga iš vienos gatvelės pamažu išslinko keista eisena ir nuriėdė kapinių link. Ėjau paskui; tamsų lavonratį traukė du garuoją arkliai, o karstas buvo apklotas kažkokia nykiai plevenančia skraiste. Lydėjo tik senas ponas, sena ponia ir aš, kiek atsilikęs.

Sustojau ties kapinių tvora. Du vyrai, vedę arklius, nukėlė karstą ir, tankiai trypdami, ėnešė kapų koplyčion. Paskui juos ėsekė senasis ponas ir ponia; sunkios geležinės durys girgždėdamos užsivėrė...

Likau vienas...

Vidudienio vėjas taršo senio žilą barzdą ir primerkia mažas, žėrinčias akis. Jis daug matęs, nes kapinių sargas, — bet tokio žmogaus dar niekad. Keistai šitą jaunąjį vyrą palaidojo, bet daug daug keisčiau jis gyveno. Pažino jį senis: dažnai ateidavo į jo namuką ir prakalbindavo. Arba ateidavo, sustodavo prie kokio nors, jau beveik supuvusio, kryžiaus ir ilgai ilgai stovėdavo; tada apsisukdavo ir greitais žingsniais skubėdavo namo. Ir vis vienas ir vienas...

„Aš jo klausdavau: kodėl jūs toks vienas, argi nesunki tokia jaunystė? jaunystėje reikia linksmintis... Tada jis taip nuostabiai į mane pažiūrėdavo, — ne! tų akių negaliu užmiršti: jos buvo tokios gilios ir liūdnos, tokios liūdnos. Ir jo žodžiai būdavo visuomet tylūs ir rimti... Jis sakydavo: — Aš daug norėjau surasti, galbūt daugiau, negu visi, o radau tiktai naktį ir joje paskendusius žmones. Jie mane išjuokė (nežinau kodėl!), atstūmė, kaip neverčiausią. Argi aš turiu sugrįžti, nusilenkti *jiems* ir vėl prašytis į jų namus? Arba turiu jiems pasakyti, kad jie akli, kad nieko nemato? Bet jie tiki, kad aš esu aklas... Man skaudu vienumoje, kai aplinkui visi džiūgauja, dažnai negaliu išbūti savo mažame kambarėly. Tada einu į laukus, einu pas tave, nes šitie, kuriuos tu saugoji, yra tylūs ir vieni — jų ir saugoti nereikia. Bet tu saugoji juos nuo gyvųjų, nes tie yra didžiausi niekšai. Aš ateinu į čia: saugok nuo jų ir mane. Pasakok man apie mirusius, nes gyvieji yra pikti, nes gyvieji yra linksmi ir laimingi. Jie laimingai pražaidžia savo dienas ir naktis — ir — — Viešpatie, kaip aš norėčiau, kaip kartais noriu nueiti pas juos. Taip. — Sudraskyti savo vienumą ir džiūgauti kartu su visais, su minia, nes gyvenimas *turi* būti džiaugsmas... Bet Viešpats pergausiai apdovanojo mane: mano siela yra kaip pačios

žemės siela: didelė ir jautri. *Daug matanti ir viską norinti matyti.* Aš negaliu neieškoti — o žinau: surasti nieko negalima, aš negaliu nekentėti su kenčiančiais, nors jų kančia, žinau, neišsenkanti... Taip, seneli, tu esi senas ir esi pavargęs begyvendamas, o aš jaunas ir nuvargau, beverdamas sunkiausias gyvenimo duris... ir blogiausia — aš žinau, kad atvėrus jas, už jų plūduriuos tamsa ir nežinia... — Tad kam jas verti? — tu pasakysi. Bet aš negaliu neieškoti, nes mano siela, kaip žemės: gili ir nepasotinama...“.

Jis dažnai ateidavęs nykiais rudens vakarais ir kalbėdavęs daug ir ilgai. Senis daug ko ir nesupratęs, bet jo kalba buvusi tokia maloni...

Matau, kaip sargo mažose akyse kyla brangūs atsiminimai, kaip išblyškusios lūpos pamažu veriasi naujiems žodžiams:

„Jis labai mylėjo mažus vaikus. Bet ne visus. Kuriuos glostė jo išblyškusi ranka, tų akys buvo didelės ir bailios ir jie buvo nuostabiai tylūs ir suvargę, kaip per anksti nunokę vaisiai... Bet draugų jis neturėjo: nežinau kodėl. Turbūt nesuprato jo minčių... Ir tėvai jo nesuprato, visiškai nesuprato...“

Neišaik

Neišaik, neišaik tu iš sodžiaus,
Nepaliki žilvičių vienu...
Be tavęs vakarai bus nuobodūs,
Be tavęs nebus sodžiuoj dainų...

Tavo tėvo aplūžęs laivelis
Bus našlaitis skurdus be tavęs...
Vyšnios veidas gegužį išbalęs
Tavo žodžių liūdnuj pasiges...

Neišaik, neišaik tu iš sodžiaus...
Be tavęs nebus sodžiuoj dainų...
— Aš tau kruviną žiedą parodžiau —
Nepalik akmenėlių vienu...

Drebanti senio ranka nutvėrė mane už alkūnės ir prisitraukė arčiau (jis šnabždėjo piktai ir greitai:)

„Jie manė — jis esąs nesveikas, pamišęs...“

Tik dabar pamačiau, kaip nepaprastai kapinių sargas mylėjo aną jaunuolį: jo akys žiūrėjo į tamsius kamienus su liūdnai nukarusiom šakom ir buvo priplūdusios karštos drėgmės; drėgmės, kuri susitvenkia sieloje ilgais vakarais ir neramiomis vienišomis naktimis, o paskui staiga, kaip skaudi versmė, išplūsta laukan. Tokios ašaros — sunkios ir nenumalšinamos, todėl tylėjau...

Po kiek laiko vėl pasigirdo jo dusli kalba: „Jis mirė?.. Man atrodo jis užgėso, tyliai ir neramiai, kaip drėgną rudens naktį sumunka į pelenus vėjo draskoma liepsna... Ir gerai, kad atėjo į čia: virš žemės jam buvo skaudu ir šalta...“

Senasis sargas ėmė vis lėčiau kalbėti ir nutilo. Laukiau, bet jis nieko nesakė. Tiktai jo senos akys atidžiai žiūrėjo į slėnyje tysantį kelią, lyg kažkas turėtų juo ateiti.

„Bet kodėl jį taip keistai palaidojo?“ paklausiau nedrąsiai, nes tylą pasidarė sunki: nepakenčiama.

„Jis pats taip prašė“, kažkaip abejingai pratarė senis, atsistojo ir susimąsčiusia eisena nuėjo kapinių taku. Jo sulinkę pečiai lėtai siūbavo ir galva buvo nulenкта žemyn...

Ateitininkų kongresas Vilniuje

Praėjo penkeri metai nuo anos vasaros, kada žemaičių sostinė dundėjo nuo žingsnių lietuvių katalikų elito, kuris jau nuo 1911 mt. neša Lietuvai dvasinį atgimimą. Tai buvo jubiliejinis 25 mt. ateitininkų kongresas.

Tada buvo trokšta po penkerių metų susirinkti amžinojoje Sostinėje. Bet kas būtų galėjęs pranašauti, kad taip įvyks? O tai tiesa! Štai — birželio mėnesį 29-30 dienomis Vilniuje įvyksta didžiulis ateitininkų kongresas paminėti organizacijos 30 gyvenimo metų jubiliejų ir atšvęsti stebuklingąjį Lietuvių tautos istorijos įvykį — Sostinės atgavimą.

Kongresas prasidės jaunųjų pasirodymu — sporto švente. Šaukūs studentų atkū sportininkai bandys žydriosios jaunatvės jėgas.

Birž. 29 d., šv. Petro ir Povilo dieną, pirmąją kongreso dieną — 6 val. išpažintis, paskui pamaldos, bendra šv. Komunija.

Popiet 13 val. jau oficialiai prasideda kongresas visumos posėdžiu. Jame tarp kitų programinių ir aktualių paskaitų prof. dr. Z. Ivinskis skaito paskaitą „Vilnius — religinė ir tautinė Lietuvos šventovė“.

Vakaras paskiriamas menui. Koncerte bus p. Bujokaitės žodis „Vilniaus ilgesys grožinėje literatūroje ir dainose“. Paskui — specialiai muziko J. Dambrausko sukomponuota kantata. Ją atliks stud. Ateitininkų choras, simfoninis orkestras ir Valst. Operos ir dramos artistai.

Svarbiausioji kongreso diena — birž. 30 d. Jau 8 val. rytą visumos posėdyje kalba didysis ateitininkų sąjūdžio ideologas — prof. St. Šalkauskis — dabartinis V. D. Universiteto rektorius. Toliau kalbės doc. dr. J. Grinius ir J. Linkaitis.

Po visumos posėdžio visas kongresas, tūkstančiai Lietuvos šviesuolių, puikiomis gretomis nušvies senelio Vilniaus gatves — žengs į Aušros Vartus, tautos širdį, pasimelst Marijai. Po mišių ir specialaus pamokslų — specialiai sukurta padėkos malda (žodžius parašė poetas Bern. Brazdžionis).

Centrinis posėdis — popiet. Jame — Vyriausio Federacijos vado ir kitų organų rinkimai, komisijų pranešimai ir t. t.

Vakare — žygis į Gedimino kalną. Ten — vėliavos nuleidimas, kalba ir ateitininkų priesaika ginti Vilnių.

Sutemus fakelų ugnies upė pasilies senų paslapčių pilnomis Vilniaus gatvėmis. Lietuviškos ugnies spinduliai išbaidys vergijos laikų šešėlius, o daina pažadins miegančias senovės karžygių vėles...

Pradžiugs Vilnius...

Rytą, liepos 1 d., kongreso dalyviai vyks aplankyti Kęstučio numylėtų ir Vytauto gimtųjų Trakų.

Šitoks bus didysis Lietuvos Ateitininkijos 30 metų darbo, laimėjimų ir naujų uždavinių paradas.

ST. S.

Gamtos atpirkimas

Saulės šešėlis ir spindulių šlamesys nusileido ant žaliuojančių kalnų šlaitų, ant dulkančių rugienos stiebų, ant sutrūkusių tamsių griovių. Dangaus kvapas nuslinko ant dėmėtosios kalnų plutos.

Nebuvo tai nei rytas, nei vidudienis, nei vakaras. Laikas atrodė miręs ilgoj nebūtyj pirm laiko. Gamta laukė, tarytum užsidiariusi savo šnabždančioje tyloje.

Žvaigždės buvo pasislėpę šviesoje, dangus keitėsi nešvariais atspindžiais, susipindamas su mirusiais debesimis. Tvaikus dusinantis vėjas atsirėmė į juodus kalnų medžių lapus ir geso mažuose nužydėjusių *mandų* miškeliuose.

Gamta laukė. Gamta raudėjo. Visi laukė negalimo atpirkimo savo nemirštamąjo grožio atgavimui.

Laukė toje mirtinoje ramybėje nuvainikuoti gėlių stiebai, laukė apdulkėję šaltiniai, benokstas vaisius ir sužeistas gyvulys, laukė nuskilusios kalnų architektūros, žaliuojantieji upių keliai, laukė išsigandę karveliai ir ganyklų užtvarose gulinčios karvės, — laukė visi sutverti, bet greit nužeminti gyviai, kurie nupuolė kartu su žmogumi, per žmogaus kalbę, ir dėl to iš žmogaus laukė atpirkimo ir atnaujinimo.

Toje neramioje padėtyje gamta laukė savo atleidimo ir savo triumfo.

*

* *

Tada atrodė, kad pasaulis persiskirs pusiau, ir lyg senas veliomas, prasiskleis, kad parodytų kitą pamirštojo pasaulio veidą, ano pirmojo, ano tikrojo.

Ant vėsių dangiško grynumo jūrų įlankų, tarp šviesių lempų atspindžių ir auksinio mirgėjimo, apsireiškė visa permatanti Dievo akis.

Ant tylių pakalnių pasirodė auksinė aušra, neišlaikomi septintosios dienos spinduliai, kruvini saulėlydžių gaisrai, skaitūs mirgantieji pirmosios aušros potvyniai.

Iš žaliojo sidabro jūros iškilo koralų salos ir lelijos; kiekvienas erškėtis blanko nakties širdyje; kiekvienas paukštis skraidė permatomoje, užiančioje ugnyje; kirmėlės ir vilkai atgavo savo garbę ir rūbus: paaiškėjo, kad kirmėlė nebuvo kas kita, kaip tik nupuolęs, nubaustas vyturys, o vilkas savo prigimtyje buvo ne kas kitas, kaip tik nelaimingas paklydęs ir išalkęs avinėlis.

Tyruose atsivėrė švaraus gaivinancio vandens gelmės; po ištirpusiu aukštumų sniegu skleidėsi žemuogių lapai, dygo kuokšteliai jaunos žolelės, atsirado malonūs žibuoklių ir timų miškai.

Palangos Vytauto D. gimn. religininkų būrelio valdyba (sėdi iš kairės į dešinę): pirm. Vyt. Žvirzdys, globėjas kun. Tadarauškas, vicepirm. J. Vaitkevičiūtė. Stovi iš kairės į dešinę: išd. K. Šilgalis, sekr. A. Serepinaitė, red. A. Stalmokas ir F. Alonderis

Prakiuro dangus virš plačių išdžiūvusių dykumų; debesėliai užkliuvo ant kalnų viršūnių, kaip džiaugsmo spyglių likučiai, violetinis žaibų auksas susiklojo ir spindėjo vaivorykštės juostose.

Paukšteliai pradėjo kalbėtis su poetais. . . Plėšrieji žvėrys grįžta ir tarnauja šventiesiems, vulkanai pasileidžia į malonius rytų ežerus, — dangiškašias žemės akis.

Žmogus kentėjo, žmogus atpirko ir gamta yra laisva. Žmogus pamatė, dainavo, nupiešė, ir gamta yra pasikeitusi. Ir viešpatauja išvaduotame pasaulyje šviesi amžinosios pergalės diena.

Vertė FR. VIKTORAS GIDŽIŪNAS, O.F.M.

Žmogus tik iš vidaus teauga.

Vydūnas

Argi laimingas yra gyvenimas, neišildytas jokios didžios meilės spinduliu, neapvainikuotas veikimo garbe, neapdailintas kilniomis kovom, nesiekias aukštų tikslų?

E. Ožeškienė

Gerai žmonės ir pas kitus ieško gerumo.

A. Mickevičius

Juo žmogus išmintingesnis, doresnis, juo daugiau mato kituose žmonėse gero.

Paskalis

LEON. MATUZEVIČIUS

Širvenos mergaitei

Mergaite, tu sugrižk, ateiki, —
Aš taip tavęs ilgiuos . . .
Ateik dienu praskaidrint mano
Ir širdį užliūliuot.

Ateik pro kvėpiančią alėją,
Kai snigs baltais žiedais,
Kai ežero dugnan kris žvaigždės
Kaip auksas vakarais.

Kada sumigs pakrantėj uosiai,
Bus Širvena tyli —
Ateik balta tu, kaip svajonė,
Pavasario nakty.

STEFAN GEORGE

Reginys

Aš mačiau, kaip kregždės skrido,
Kregždės baltos, kaip pusnis,
Kaip jas supo vėjo vilnys,
Vėjo karšto, kaip ugnis.

Dar mačiau — kėkštai sūpavos.
Ir kolibrai ir kiti
Paukščiai ant keistųjų lapų
Keisto miško Tusferi.

Plačios varnos ten dar skraidė.
Juodos kuosos virš drėgnu
Žvilgančiu gyvačiu, klaikiai
Klykdamos šiurpiu klyksmu.

Vėl matau, kaip skrenda kregždės —
Sidabru mirgęs būrys,
Kaip jas blaško vėjo šalto,
Tyro vėjo sūkurys.

Vertė HENRIKAS NAGYS

EM. DEGUTYTĖ

Gal užteks?

Sese abituriente, gal Tu nematei, iš kur ir kaip atėjo į Tavo palangę pavasaris, kada nusišypsojo lapeliu pumpuras? — Tavo laikas, mintys užgulti darbo, nerimasčio. Egzaminai... Praeis ir jie, kaip visos mūsų dienos. Nudžiugsi, o gal susimąstysi, gavusi svajotą atestatą. Jei ne tuoj, tai įpusėjus vasarai tikrai susimąstysi — kur toliau? Maža laimingųjų, kurių abiturientiška vasara nebūtų kaitri dėl sunkaus apsisprendimo.

Gimnazija neparuošia žmonių specialybei. Ji duoda paragaut visko po truputį, kad paskui galėtum spręsti, ką pasirinkti kasdienine gyvenimo duona. Gimnazija tik sužadina mokslo alkį, nuteikia toliau jo siekti, į jį gilintis. Bet kurion aukštojon mokyklon atveria duris atestatas. Manau, bereikalinga būtų šnekta apie mokslo vertę, jo reikalingumą. Tai aiškinti abiturientei būtų lygiai tas pats, kaip pasakyti: „Tu neverta atestato“.

Seniau buvo kalbama, kad mergaitei mokslas esąs nereikalingas. Jei kas šiandie taip teigtų, manytume, jog jis yra arba keliasdešimt metų ištisai pramiegojęs arba mergaitei mokslo pavydi. Mokslo reikalingumas mergaitei visų pripažintas, ir visos mokslo šventovės jai lygiai atidaros, kaip ir berniukui.

O vis tik, Sese, Tavo apsisprendimo vasaroj bus momentų, kada pati suabejosi, ar bevarta siekti mokslo, o gal užteks?

Tuomet gerai pasvarstyk, kodėl taip galvoji, ar tas „užteks“ pateisinamas, ar jo kada nekeiksi. Pasvarstyk —

1. Gal tą „užteks“ Tau sugestijonavo kieno nors mesta lengva pastaba, kad mergaitei mokslas nueinas niekais, nes ištekėjus nebetenka naudotis įgytomis žiniomis. — Netiesa. Kaip tik per mokslą inteligentė mergaitė geriausiai galės pasiruošti šeimai ir jos pareigoms, o turimos žinios ar pasiruošimas specialybei niekad neliks beverčiais. Jau vien materialiniais sumetimais remiantis, mergaitės-moters ateitis bus labiau užtikrinta, jei ji nebus tik vyro aprū-

pinama, o, reikalui esant, ir pati mokės užsidirbti geresnį duonos kąsnį. Gyvenimo pavyzdžiai rodo, kad ir ištekėjusiai moteriai labai dažnai reikia pačiai užsidirbti duoną. Juk moteris gali likti našlė arba kartais, pairus šeimyniniams santykiams, gali atsitikti, kad moteris lieka ir be šeimos ir be jokio materialinio aprūpinimo. Ko tuomet griebsis šeimos motina, jei nebus pasiruošus jokiai darbui? Sese, jei tą „užteks“ ryžtumeis įgyvendinti ir rankas susidėjus lauktum „jo“, gerai pagalvok, ką atsineši sukurti šeimos laimei, ką turi įnešti į šeimos dvasinį lobyną? Abiturientei jau neperanksti žinoti, kad daugelio inteligentų šeimų vėžys yra moterys-žmonos, kurių niekas daugiau nedomina, kaip mados, kosmetika, šuniukai. Šeimoje žmona turi būti lygaus išsilavinimo vyrui, turi domėtis mokslu, menu, politika, kad vyras su ja galėtų pasidalinti mintimis, kaip su sau lygiu, jį suprantančiu draugu. Moteris, kurios vyrui yra tik lėlytės, linksmintojos, greit nusibosta, ir niekad tokioj šeimoj nebus kūrybingos harmonijos. Pagaliau, galvojančios apie greitą ir gerą ištekėjimą turėtų jausti didelę atsakomybę, jei nėra pasiruošusios visokeriopa motinos-auklėtojos pareigoms. Aš vis manau, kad abiturientė nedarys žingsnio atgal, — kaip ir į kokį gyvenimą ji bežengtų, žengs pirmyn, kaip šviesuolė, susipratusi, idealistė.

Sese, atmink ir tai, kad Tavo tauta, visuomenė, žmonija laukia iš Tavęs naujos šviesos, nuoširdžios meilės, moteriškai skaisčios kūrybos, švelnių brūkšnių kultūroje. Gyvename juk ne sau. Nesakykime, kad per skaudžiai plaka daugelį sau gyvenančių p. J. Maceinienė: „Daug yra mūsų kartos mergaičių, galinčių baigti aukštąją mokslą, gabių, turinčių geriausias materialines sąlygas ir gyvenančias tik siauručiams savo aš malonumams. Tai motinų išugdyti parazitai, mintą kitų darbu, patys nė pirštu neprisidėdami prie kūrybinių kitų žygių. Jos grožisi meno kūriniais, jos naudojami visais technikos išrastais patogumais, tarsi, visa tai būtų kurta tik joms, ir jos už tai neturėtų atsilyginti nė viena eilute žurnale, nė vienu paveikslu, nė viena pamoka mokykloje, nė viena rimtai perskaityta knyga“¹.

Iš kitos pusės būtų liūdna, jei mūsų miela abiturientė ir aukštąją mokyklą rinktųsi tik dėl to, kad ten linksmesnis gyvenimas, geresnė kompanija, daugiau šansų gerą „partiją“ susigauti. Ne, tokio lengvapėdiško galvojimo lietuviškų laukų dukrai, savo tėvų ar artimųjų prakaitu iškilusiai iki abitūros, leistis negalima.

2. Tą „užteks“ į abiturientės apsisprendimo vasarą gali įnešti sunki materialinė padėtis, susidėjusios aplinkybės, užkertančios kelią aukštojon mokyklon. Šis „užteks“ yra labai skaudus, kruvinas. Bet ir čia nereiktų iš karto nuleisti rankų, pasiduoti likimui. Aname „Ateities“ Nr. (1940 m. 9 Nr.) skaitėt Kun. J. Petrėno gražiai spręstą pašaukimo problemą, kur jis apie tokį atvejį, kada kelią studijoms kėsina užkirsti finansų stoka, sako: „Atkaklus studijų siekimas, stipri mokslo aistra, veiklus ir judrus gyvenimo būdas dažniausiai tas kliūtis išblaško ir drąsųjį studijoje apvainikuoja darbu ir prakaito diplomu. Ar ne iš laikraščių pardavinėtojų ir smul-

¹ Naujoji Vaidilutė, 1938 m. 10 Nr., 133 psl.

kių prekių išvežiotųjų kilo mokslininkai, išradėjai, tapytojai ir kompozitoriai?“ Mergaitei šis kelias, tiesa, yra sunkus, bet juo eina daugelis pasiryžėlių ir tikrai laimi. Kartais į universitetą ateinama aplinkiniais keliais — mokytojaujant ar šiaip gavus tarnybėlę tau-pomi centai ir, kai jų susirenka kiek daugiau pradžiai, jaunoji pasiryžėlė jaučiasi laimingiausia galėdama studijuot. Tik tokie ir įvertina mokslą, kuriems jis pasiekiamas ne be aukų.

3. Kartais „užteks“ tenka ištarti ir dėl to, kad fizinės jėgos išsisėmusios, išsekusios. Šis „užteks“ taip pat liūdnas. Tiesa, į jį kartais ir dėmesio nebekreipiama. Bet jis vertas dėmesio. Sveikatos nusilpimas ir daugeliui pasiryžėlių turi pasakyti nors laikiną „užteks!“ — kol sveikata sustiprės, pasitaisys. Labai neprotingai padaro tos abiturientės, kurios visai neatsižvelgdamos į pasilpusią sveikata, tuoj pat leidžiasi į studijas. Geriau metus praleisti (žinoma, jei tai tikrai reikalinga, tai turi nustatyti rimtas sveikatos patikrinimas pas gydytoją), negu pradėt studijas ir paskui kęst daugelį konfliktų ir su savo sąžine ir su pareiga. Pradėjus rimtą darbą, ilsėtis laiko nebėr, o jei sveikata nuolatos šlubuoja, dirbti sunku. Tuomet galima nukrypti į du kraštutinius: visišką savęs nebeprižiūrėjimą (— liūdna pabaiga) arba į per didelį opumą, baimingumą, išpaikimą. Vidurį rasti — menas. Dėl to nuoširdžiai noris išpėti mielas abiturientes, kad, kiek tik galės, geriau išnaudotų vasarą atgauti išsemtoms jėgoms, o jei tai nepasisektų, geriau metus pailsėti, ir tik įmanomai sustiprėjus, leisti į rimtą darbą. Žinoma, čia svarbu silpnesnės sveikatos jaunosioms draugėm.

Na, ir kas neleistų džiaugtis su Jumis drauge, Sesės, kai turėsit atestatą, kas uždraustų rūpintis drauge, atsidūrus kryžkelėj vasaros apsisprendime, kas neleistų palinkėt pilnutinio laimėjimo...

DANUTĖ AUKSELYTĖ

Mirusiai motinai

Žvakutės bailiai blyksi...
Graudu, graudu širdy...
Taip noris dar išvysti
Tave, mamyt brangi!...

Pavasaris žaliasis
Vėl grįžęs laukuose...
Mamyt, vai... kur gi rasiu,
Kur rasiu aš Tave?...

Atsimenu... ir tąsyk
Žiedų tiek buvo daug!...
Žibučių prisiskynus
Padovanojau Tau!...

Šiandien... pajuodę dienos,
Lyg naktys be žvaigždžių...
Ant Tavo kapo, mama,
Pirmas gėles nešu...

BIRUTĖ PEČIOKAITĖ

Našlaitė

Tokia maža maža, pablyškusi,
O akys mėlynos, taip mėlynos...
Aš nežinojau, kad šviesi diena
Ateit tavęs paguost vis vėlinas...

Tada tu praėjai pro langą ši,
Akyse ašaros — skaidri rasa...
Atrodei man, kaip niekada, graži,
Išdrikusiais plaukais, visai basa...

Šiandien žibučių puokštė tavo rankoj...
— Nupirkit, ponai, — tu kukliai prašai...
Našlaitė aš... Motutė mano mirė... —
Akyse ašaros, rasos lašai...

Laimingo kelio!

P. Rimkūno nuotr.

A. JAKUBAITYTĖ

Pavasariškas pamušimas

Kažkodėl Barbutei nesiseka gyvenime. Kai išmoksta pamoką ir akis į mokytoją išpūtus sėdi — nepašaukia atsakinėti. O kai tik neišmoksta ir drebančiom kinkom tūno suole — tuoj pašaukia. Jei ji labai laukia pasilinksminimo ir dešimt kartų prosuotą apikaklę keturis kartus prisiuva ir vis kreivai, apsiauna naujas kojines ir frizūra būna gerai išėjus, tai pasilinksminime nors apalpk. Klasės draugai ir tie, kaip gaidžiai... varnalėšos... O jei Barbute mokosi, mokosi ir atsiminus, kad pasilinksminimas, išdumia pusiau vaksuotais batais, tai net paišybos mokytojas išveda pašokti.

Dabar ji sėdi ant lovos krašto. Basos kojos išpirtos į šliūres. Veidas nuteptas sviestu. O ant galvos pūpso eilė dratinių ir popierinių ragų. Ak, kad tie ragai ligi ryto ištvirtų!

Ryte saulė, kaip paprastai šaiposi užsikorus ant kaimyno stogo. Ant aukšto mama vaikosi katiną, matyt, kamaroj jis norėjo ko nors nusipirkti, o paskui atsiminė pinigų neturįs, tai mama dabar sąskaitas suvedinėja. Pusė septynių. Hm, ką čia veikti? Reikėtų nors ką paskaityti, gali literatas rašomąjį užgiedoti. Jis mėgsta netikėtumus. Pasiėmė Verterį ir žiūrinėja paveikslėlius. Skaityt? Na ir kam? Pats mokytojas sakė, kad Verterį pasiskaite Vokietijoje apie 10 gyvų asmenų vietoj krito. O kiti, negalėdami vietoj kristi

— nusišovė. Tokia baisi, tragiška mirtis! O paskui ten? ... Susitiksi ir su Geothe, ir su Faustu, ir su Mefistu. Jie juoksis, sakys — kvaila gi tu, mes tik taip sau knygose baikas krėtėm, o tu užsimerkei ir įsirioglinai į medinį grabą. Sudiev! Ligi pasimatymo! Jie vaikšto sau po rojų, kalba literatūrinėm temom, o tave beklykiančią ir besispardančią tempia kažkas į pragaro centralinę užsirašyti. Ir Barbutė padėjo Verterį į šalį. Pasiėmė Šekspyra, o ten daug kas iš proto išėjo. Ofelija, jai taip tinka ši rolė ... Barbutė šaltai pakišo Šekspyra po lova ... Vakar tėvas žiūrėjo, žiūrėjo, kaip ji tuos ragus suko ir sako:

— Kaip ims tau veikti tie ragai į smegenis, gali sudurnavoti. O, žiūrėk, kaip veikia tie elektros arba radijo spinduliai. Žmonių nervai todėl, kaip su adatom subadyti. O čia prie smegenų ... — ir tėvas nusispiovęs pradėjo kimšti pypkę.

Lėtai apsirengė Barbutė ir eina iš namų. Po pažastim portfelis, kurio kampas jau pusė metų, kaip iširęs, ir vis nesusisiuva.

— Pavalgyk pusryčių, pavalgyk, — rėkia motina pro aukšto langelį iškišus galvą, — nuslabsi, badu numirsi!

Bet Barbutė jau toli ir ji tik tegalvoja. Ar žiurstelio sparnai nesusirangė? Ar sijonėlio kvoldai neišsileido? Ar ta silpnoji garbana už ausies neištyso? Ar iš šių namų prie kampo tas linksmasis valdininkas neišėjo? Hmm, vot, ir pasistaipau ties langais! Sustoju, atsisuku ir žiūriu atgal, būk tai ko laukiu.

Įėjus klasėn, nepasisveikino su Felce. Nei iš šio nei iš to, ot, toks mandrumas užėjo ir gana. Felcė, lyg Barbutę apkalbėjus būtų, nurau do ir įsiknibo į knygas. Barbutė demonstratyviai priėjo prie lango. Tik po skambučio Barbutės nuotaika pasikeitė. Įlėkė, vadinasi, literatūros mokytojas, kaip policijos vejamas. Čiupo kreidą ir nuplieskė per lentą: „Verterio asmuo“. Barbutė nusitvėrė silpną garbaną už ausies ir pati pasijuto tokia. Tokia pat, kiek reikiant nepritempta prie pamokų ruošimo. Ištikimiausias draugas Juozas nė nedirstelėjo jos pusėn, žiūrėjo, žiūrėjo pro langą, kol praėjo sena žydelka supuvusių obuolių kaše nešina, ir kad stvers Juozas plunksną, kad ims rašyti, lyg patį Verterį praeinant pamatęs. Felcė graužė, graužė kotelio galą ir pamažu pradėjo judinti ranką su plunksna ant tysančio sąsiuvinio.

— Felce, parodyk! — suniurnėjo Barbutė, bet Felcė neišgirdo, tik mokytojas iš susijaudinimo ko neišvirto iš katedros. Ir vėl tylą. Nieko neparašyti baisu, ir Barbutė po ilgo atminties užkampių kraustymo, iš praeities pamokų likučių beieškant, nutarė parašyti, ką tik žino. Rašo.

„Verteris buvo, buvo, dėl jo nusišovė pusė Vokietijos, o kita pusė negyva krito. Verteris buvo poetas, jis mylėjo labai simpatišką panelę. Bet paskui jis sumanė nusižudyti ir persišovė. Kraujas tekėjo žiauriai. Atlėkė gydytojas su policija ir ieškojo, ar nepaliko kokio raštelio“ ...

Staiga Barbutę apėmė įkvėpimas ir ji būtų parašius kriminalinį romaną, bet tuo tarpu sučirškė skambutis ir mokytojas surinko sąsiuvinius.

Kryžių mieste

*Kasnakt žvaigždžių keliai nutysta,
Ir gimsta džiaugsmas toks trapus...
Žmogus keliaudamas paklysta
Pro kryžius... pro kapus...*

*Nubraukęs ašarą į grubų delną,
Užmiega laimės ilgesy...
Linguoja kryžiai ten ant kalno
Ir klausia: „Kas esi?“*

*Štai, saulė jau rytuose teka,
Ir žvaigždės krinta nuo dangaus.
O kryžiai pasaką tau seka
Ir amžinai akis užspaus.*

*Kasnakt žvaigždžių keliai nutysta,
Ir gimsta džiaugsmas toks trapus...
Žmogus keliaudamas paklysta,
Pro kryžių miestą... pro kapus...*

Sekančią dieną Barbutė namo parėjo ištysusiom garbanom, raukšlėtu veidu. Atrodė serganti dėmėtąja šiltine. Priėjo savo namą ir beldžia nuolankiai į duris.

— Kas ten? Kas ten baladojasi, a? — rėkia iš vidaus tėvas. Atsikvošėjo Barbutė ir ko ji taip išsiblaškius? Vakare ji nesuko dratinių ragų ant pakaušio, netepė veido sviestu, nes mokytojas po Verterio rašomuoju darbu buvo parašęs, kad Barbutės rašinys pergyvena pirmą pamišimo stadiją.

Pamišimo! O kas gali užtikrinti, kad tai pamišimas, o gal genijalumas. Sako, gamta pavasari tiesiog pamišus. Visi lenda iš savo gūžtų, paukščiai rėkia nesavais balsais. O Barbutė? Jos niekas nesupranta! Va.

Verk, Barbute, kad tave visi ignoruoja. O jei širdis vis dar prijaus kokį smūtnastį, ateik pas mane, rėkdama nesavu balsu. Ir aš pradėsiu rėkti nesavu, kad ir avino balsu ir bus daug linksmiau, nes būsim prisitaikę prie bendro gamtos nusiteikimo.

Sub specie aeternitatis

Skiriu Šiaulių Merg. Gimn. religiniam rateliui

Mūsų religija ragina savo tikinčiuosius dažnai pamąstyti apie amžinašias tiesas, apie savo menkystę. Jūs esate jaunos, kurių amžiuje susikaupti bei giliai ką nors mąstyti yra sunku. Bet jūs mėgs-tate svajoti: svajonės yra kasdienė jūsų gyvenimo duona. Taigi, pasvajokite apie savo dabartį, apie savo praeitį, apie savo ateitį ir apie galutinę, užbaigtą Ateitį. Pasvajokite ir apie religines vertybes. *Mūsų religija* nors yra *aukos religija*, bet kartu ir *meilės reli-gija*. O apie meilę ir iš meilės svajonių gimsta begalės. Paminėsiu bent kelis dalykus, apie kuriuos jūs galite pasvajoti.

Visas jūsų kasdienis gyvenimas gali būti *savotiška malda*, *širdies malda*, malda be žodžių, be maldaknygės, be rašančiaus. Visi jūsų žingsniai, veiksmai, žodžiai, mintys įprasminti ir *persunkti amžinybės šviesa* bei atliekami *sub specie aeternitatis* virsta tokia malda. Pavz., tokia malda gali būti jūsų rengimasis pamokoms, jų atsakinėjimas, santykiavimas su draugėmis, su mokytojais, poilsis per pertraukas, žaidimas, net ir juokas. Jūsų klasė gali būti šventykla-bažnyčia, jūsų mokslo vadovėliai — maldaknygės.

Žinau mokinių, kurios, išgirdusios dainos ar muzikos garsus, kuria savotišką maldą: „Dieve mano, koks Tu didelis, koks Tu ge-ras, kad sutvėrei dainą žmogaus palydovu“.

Pažinau vieną studentę, kuri Kaune vienoj valgykloj padavi-nėdavo valgytojams pietus. Ji susikaupusi, tyliai, nuoširdžiai, su-dvasintom rankom dėdavo ant stalo lėkštes, peilius, statydavo gė-les, nešdavo valgius. Kartą, tai pastebėjęs vienas valgytojas šyp-sodamasis jai pasakė: „Jūs, matyt, ir už tokius niekus norit gauti dangų“. Taip, ji iš niekų kūrė dangų sau ir kitiems. Yra daug progų sudvasinti savo išorės veiksmus, *uždėti ant jų dievišką ant-spaudą*, sudvasinti savo rankas, savo veidą, akis.

Yra žmonių, kurie gyvena tose pat aplinkybėse, atlieka tas pa-čias pareigas, dirba tą patį darbą, santykiauja su tais pačiais žmo-nėmis, o tuo tarpu vieni savo sieloj nešioja *dangų*, o kiti *žemę* arba net *pragarą*. Tai priklauso nuo jų nusistatymo, nuo minties bei intencijos, su kuria viską atlieka.

Gera kartais aplankyti ir Tą, Kurs visuomet yra namie, Kurio namų durys visuomet ir visiems atdaros. Pasakyk Jam, kad nu-skriaudė draugės, nuskriaudė mokytojai, kad nesisekė ar pasisekė šiandien. Neužmiršk ir padėkoti. Vieni žmonės nuolat skundžiasi Dievui ir žmonėms, o kiti nuolat už viską dėkoja. Dėkoja už ne-

Pavasario spindulys

malonumus, už nepasisekimus, už išpėjimus bei pabarimus. Dėkoja už skausmą, dėkoja ir už džiaugsmą.

Skaitydama kai kurių savo auklėtinių dienoraščius, randu nusiskundimų: „Jaučiuos vieniša, ilgiuos meilės...“ Nors tebesate kūdikiai (15—18 metų) ir esate tėvų širdies pavėsyje, o jau jaučiatės vienišos. Paprastai žiūrint, to neturėtų būti. Jūs dar negalite jausti tokio vienišumo, kokį pajunta subrendę žmonės, kurie neturi artimų, mylimų žmonių. Čia yra gilesnė priežastis. *Žmogaus širdis labiau ilgisi Dievo glėbio, negu žmonių glėbio.* Ji ilgis Dangaus, ilgis Amžinybės, ilgis *Didžiosios Meilės*, nors mes to ir nesuprantame. Vienišumo valandose verta pasvajoti su šv. Augustinu: „Viešpatie, nenurims mano širdis, kol neatsilsės Tavyje“.

Bet meilė gimsta iš *pasiaukojimo*. Pasvajokite ir apie tai, kaip padaryt iš savęs kasdien *mažą auką*. Tokių progų rasit daug. Pvz., reikia *rengti pamokas*, reikia skaityti iš tų „maldaknygių“, bet taip nesinori, taip sunku, taip neįdomu. Nežiūrėdamos to sunkumo, imsite ir skaitysite, save drąsindamos: „Malonumas prieš pareigą — dulkė prie milžino kojų“. Prisiversdamos stiprinsite valią, ugdysite ryžtingas asmenybes, taurinsite charakterį.

Ypač daug progų yra aukotis, gyvenant kartu su kitais, santykiuojant su jais. Gyvenate dažniausia kelios draugės, kurios yra įvairiausio charakterio. Kokia puiki Jūsų būdo mokykla! Neretai viena kitą ižeis, nuskriaus, ardyt tvarką ir laimės ta, kuri pritaiko

sau anų laikų poeto Ovidijaus (nors stabmeldžio) žodžius: „Nusileisk priešginai, nusileisdamas pergalėtoju tapsi“. Argi neverta kovoti su savimi, turint prieš akis didžiąją Amžinybės Idėją, Kuri žada už kiekvieną auką, už kiekvieną, nors ir mažiausią, susitvardymą atlyginti dideliu džiaugsmu, prieš kuri nublanksta visi žemės džiaugsmi.

Kartais žmogus kenčia, rodos, širdis plyšta. Žmogus, pasijutęs visų apleistas, niekam nereikalingas, trokšta numirti, išnykti. Atrodo, kad jūs tokio skausmo dar gerai nesuprantate. Bet kažką panašaus į tai jau pergyvenate. Apie tai rašote savo dienoraštyje: „Taip baisiai kentėjau savo sieloj, kad norėjau prasmegti į žemę, išnykti, numirti“. Ir tokiame skausme neverta blaškytis, skųstis, geriau tyliai pakesti. „Kai žmogus tyli, Dievas kalba. O kai žmogus kalba, Dievas tyli“. Gera yra pasilikti vienai su savo skausmu, išlieti jį *Kryžiaus paūksmėj*, dainuot su poetu: „Nebaisu man naktį, neramią ar juodą, nes žinau, kad tiktai *Golgota gyvybę ir laimę te-duoda*“.

Trečias dalykas, apie kuri norėčiau, kad jūs pasvajotumėt, yra kuklumas. Yra mergaičių (ir tai žymi dauguma), kurios nori būti visų dėmesio centru, kurios mano, kad jų nuomonė yra geriausia ir visi turi jai nusilenkti. Žinau ir tokių, kurios tiesiog serga *didybės manija*, pasidaro savęs garbintojos. Tokia mokinė įsivaizduoja arba net įsitikina, kad ji labai gražiai, gudriai, išmintingai kalba (ypač jei gauna progos viešai kalbėti, išeiti į sceną per minėjimus), kuriai niekas negali prilygti, kad ji labai išsilavinusi, turtinga etc. Kita įsivaizduoja esanti *kino žvaigždė, grožio karalaitė*. Tokioms mokinėms viskas niekai: niekai draugės, niekai mokytojai. „Ką jie išmano, kaip jie gali man pastabą daryti. Aš juos galiu pamokyti“. Ji pamiršta, kad tos mergaitės, kurios nemoka ar nenori taip „išmintingai“ kalbėti, kaip ji, arba, kurios neturi grožio karalaitės išorinių savybių, vien savo tylia, kuklia laikysena, savo dvasinėm vertybėm daugiau prakalba į kitų širdis, daugiau daro įtakos į aplinkumą ir yra daug vertingesnės. Matau mokinių, kurios yra jautrios, kaip drebulės ir, progai pasitaikius, pasitraukia į paūksmę, pasislepia, kad neatkreiptų kitų dėmesio, išpėta nesiteisina, nešoka į akis, nedemonstruoja savęs, bet tam tikra prasme nubloškia, primina savo „aš“. Jos saulėtai, maloniai, nuoširdžiai nusišypso, kaip nedrąši meilė. Kai aš pastebiu tokią mokinę, pasitraukusią į paūksmę, man atrodo kažkas nežemiško, slėpiningo. Noriu tada pasakyti: „Kūdiki, saugok savo širdį, kaip akies lėlelę, kaip rytmečio rasą, būk saulė, būk paslėptu auksu, kurs ir purve žiba“. Žodžiu, visa savo laikysena, išore, apsirengimu mergaitė gali pastatyti save taip, kad kiti, arčiau jos esantieji, kuo mažiausiai justų, kad čia yra tik gražus veidas, grakšti figūra. Tegu pajunta, kad tai yra *išminties indas, paslapčių indas, ikūnyta Dievybės dalelė*, prieš kurią verta nusilenkti, verta pagerbti.

Tokioj nuotaikoj leisdamos dienas patirsite tikrai daug džiaugsmo, pasijusite laimingos. Ypač vakarais ar palikusios vienumoj pajusite meilingą *Tvėrėjo ranką*. Tada įsitikinsite, kad religinis gyvenimas yra įdomus, prasmingas, daug laimės ir džiaugsmo teikiaš.

J. IVANAUSKAITĖ

Noriu

*Noriu žemėj žolele žalia žaliuoti,
Saulę debesyse vyturiu vaikytis.
Noriu ramunėle, dobilu siūbuoti,
Vėjeliu blaškyti šaltą rūką ryto.*

*Jeį vaikysiuos saulę — žemėj nežaliuosiu,
Reiks man ją palikti debesų pulkuose.
Jeį miglas vaikysiu — rytui saulę nešiu,
Lauko dobilėliui daugiau nesvyruosiu.*

Laukų ir atostogų prieglobsty...

Čigonė

Juodus plaukus vėjas draiko,
Tamsios liepsnos akyse...
Kur keliauji, vargo vaike,
Vėjų vaikoma dvasia?

Ar atstojam tau tėvynę
Mes — ramučiai padarai?
Kur pasiutišką sukutinį
Tu pašoksi vakarais? —

Užu kalno, užu šilo
Prie Dunojaus vandenu,
Trankūs cimbolai prabilo
Viešniai tolių mėlynų...

Juodus plaukus vėjas draiko,
Tamsios liepsnos akyse...
Kur keliauji, vargo vaike,
Vėjų vaikoma dvasia?

J. MILAŠEVIČIŪTĖ

Nauji pavasariai

Jaučiu, kad kažko trūksta mano dainai.
Ir nežinau — ar žodžių, ar širdies.
Per visą žemę atgimimas eina —
Jau nieks manęs nutildyt negalės!

Dainuoja saulė, girios, debesėliai!
Jų balsas plaukia vakaru tyliu.
Daina pagavo jauną mano sielą
Ir niekaip jos nutildyt negaliu.

Tu pasakyk, ko trūksta mano dainai,
Sakyk — ar žodžių, ar širdies?
— Dabar nauji pavasariai ateina
Ir nieks manęs nutildyt negalės!

Skryrių veda V. KAZOKAS

Šventojo Sosto Nuncijus Lietuvai

Balandžio 24 d. į Kauną atvyko Šventojo Sosto Nuncijus Lietuvai J. E. Arkivyskupas **Luigi Centosa**. Balandžio 30 d. Nuncijus įteikė Lietuvos Respublikos Prezidentui savo skiriamuosius raštus. Gegužės 12 d. Kauno Arkikatedroje įvyko arkivysk. Centos'o ingresas. Nuncijus laikė celebruotas Mišias ir suteikė popiežiaus palaminimą.

Premijos dailininkams

Taupomosios Valst. Kasos gegužės 12 d. premijavo geriausius 1939 m. tapybos, skulptūros, grafikos meno kūrinius. Jury komisiją sudarė: Valstybės Taupom. Kasų valdyt. A. Vaitkus, Kult. Dep. direkt. V. Soblys ir dailininkai: P. Galaunė, I. Šlapelis, Ad. Smetona, P. Rimša, M. Lapinskaitė. I premija — 3000 Lt teko Br. Pundziui už skulpt. „Vandens nešėja“. 2 prem. po 1500 Lt teko V. Paliui už skulpt. „Auka“ ir P. Puzinui už tapybą „Rudens nuotaika“. 2 prem. po 1000 Lt paskirtos D. Tarabildienei už grafiką „100 liaudies baladžių“ ir V. K. Jonynui už grafiką „Duonelaičio metai“. Dailininkai laureatai yra baigę Lietuvos ir užsienio meno akademijas.

Dr. J. Pankauskas apgynė habilitacijos darbą

Balandžio 30 d. V. D. Universiteto Didž. Rūmuose įvyko viešas Teol. Filos. Fakulteto posėdis, kuriame dr. J. Pankauskas gynė habilitaciją „Tipų problema naujojoje psichologijoje“. Savo darbą habilitantas apgynė labai gerai ir jam suteiktas privatdocento titulas. Dr. J. Pankauskas gimęs 1904 m., baigė Lietuvos universitetą 1930 m. 1934 m. gavo Leipzige doktoratą.

Pulitzerio premija lietuviui

New Yorke metinė Pulitzerio premija už geriausią užsienio korespondenciją buvo paskirta lietuviui Otto D. Tolišiui už jo pranešimus iš Berlyno „New York Times“ laikraščiu. Otto D. Tolišius da-

bar yra to laikraščio bendradarbis Stokholme.

Žinijai 15 m.

Šiomet sueina 15 m. nuo „Žinijos“ bendrovės įsisteigimo. Žinija yra žinoma knygų leidykla, kuri nuo 1938 m. spalio mėn. pradėjo leisti Skaitymų biblioteką. Šių knygų leidimo tikslas — duoti gerą knygą visuomenei už pigiausią kainą ir geriausiomis sąlygomis.

1942 m. tarpt. eucharistinis kongresas busiųs Ispanijoje, Sevilijoje.

M. Pečkauskaitės 10 m. — mirties sukaktis

Židikuose, kur velionė palaidota, liepos 28 d. įvyks jos 10 metų mirties sukaktuvių minėjimas. Išskilmės žadamos transliuoti per radiją.

65 m. nuo vysk. M. Valančiaus mirties

Šiais metais sueina 65 m., kaip mirė vysk. M. Valančius. Sukakties proga, tikimasi, didysis lietuvis bus labiau paminėtas spaudoje ir susirinkimuose.

Dail. Katiliūtės kūrinių paroda

Lietuvių Dailininkų Sąjungos patalpose atidaryta pomirtinė dailininkės Katiliūtės paroda. V. D. Kultūros Muziejus įsigijo iš šios parodos 7 mirusios dailininkės kūrinius.

Trumpa tautų charakteristika

Vienas keliautojas, keliavęs aplink pasaulį, apibūdina įvairių kraštų gyventojų esminius bruožus: pažangiausia tauta yra amerikiečiai, konservatyviausia — kiniečiai, labiausiai mėgstanti sportą — australiečiai, muzikaliausia — vengrai, dievobaimingiausia — airiai, mandagiausia — japonai, vaišingiausia — lietuviai, romantiškiausia — italai, metodingiausia — vokiečiai, nepatikimiausia — lenkai.

Vysk. V. Brizgio konsekracija

Neseniai paskirto naujo vyskupo V. Brizgio konsekracija įvyko gegužės 19 d.

Kauno Arkikatedroje. Konsekravo J. E. Ark. Metrop. J. Skvireckas, asistavo J. E. Vilkaviškio vyskupas A. Karosas ir Vilkaviškio vysk.-koadjutorius M. Reinys.

Premijos vilniečiams rašytojams

Draugija Vilniaus kraštui remti paskyrė tris premijas už tris geriausias grožinės literatūros kūrinius, išleistus Vilniuje ar Vilniaus krašte.

Gegužės 13 d. Kaune susirinkusi jury komisija, kurią sudarė prof. V. Krėvė-Mickevičius, prof. V. Mykolaitis-Putinas, P. Vaičiūnas ir M. Kubiliūtė, susipažino su vilniečių literatūrai veikalais ir taip paskirstė premijas: I premija (1000 Lt) teko R. Mackevičiui-Mackoniui už apysaką „Kapinės“, II-ją (500 Lt) gavo A. Žukauskas už eilių rinkinį „Laikai ir žmonės“ ir III-ją (500 Lt) gavo Juozas Kanopka už dramą „Replėse“. Premijų įteikimas bus Vilniuje birželio 2 d.

Maironio muziejus jau veikia

Nuo gegužės 15 d. atidarytas Maironio muziejus (Maironio namuose, Rotušės a.). Lankymo valandos nuo 10 ligi 13 val. Muziejuje yra įdomių eksponatų (rankraščių, knygų, fotografijų, pa-

veikslų, šiaip įvairiausių daiktų), liudijinių ir paaiškinančių mūsų didžiojo laisvės dainiaus darbo, rašymo sąlygas, jo mėgstamiausius rašytojus ir kt. Paskutiniu metu muziejus dėka vedėjo Bern. Brazdžionio yra gražiai ir įdomiai sutvarkytas. Ateity žadama muziejų dar praplėsti ir papildyti.

Literatūros naujienos

— Išėjo iš spaudos II-ji Bern. Brazdžionio „**Kunigaikščių miestas**“ laida. Šioji laida papuošta menišku dail. Kulauskos viršeliu. Be to, pačiame tekste yra kai kurių pataisymų ir pakeitimų.

— Jau knygų rinkoje pasirodė „At. Spindulių“ 10 metų sukakties proga moksleivių bendradarbių poezijos ir beletristikos almanachas — „**Pirmieji žingsniai**“. Almanachas papuoštas gražiu dail. Stančikaitės viršeliu. Viso almanache dalyvauja apie 40 autorių. Almanachą suredagavo „At. Sp.“ redaktorius Bern. Brazdžionis.

— **Petras Gailiūnas** ir **Zigmas Umbražiūnas** parengė spaudai apsakymėlių knygas vaikams.

— **Kazys Jankauskas** atidavė spaudai romaną iš nepriklausomybės kovų — „**Žygis**“.

Moksleivis prašo balso

DĖL LITERATŪRININKŲ SUS-MŲ

Dažnai korespondencijose skaitome ir draugų išsireiškimuos tenka girdėti: „... sus-man atsilankė 100 moksleivių... kritikai nedrąsūs... negyva...“

Tikrai, perskaičius ką nors sus-me, pirmininkaujant pakartos šimtus kartų girdėtą banalybę, gal kas noris paklausti... Gerai dar, jei klasės kampė atsistos koks tipukas ir pasakys, kad vietoj „lietuvių“ skaičiais perskaitė „lietuviū“. O dažnai nė to nebūna.

Tai kur šuo pakastas? Dalyvauja atsakys; nedrąsu! Aš pasakysiu, kad stoka žinių, prasilavinimoo tam dalyke, neturima ką pasakyti. Kai bus žinių, jausies tvirtas savo pažiūrose į tą ar kitą dalyką, sunku bus per didelę drąsą nugalėti.

Šitam pašalinti daug padėtų kai kurių mokytojų literatūros pamokose vartojamas metodas. Neteko girdėti nė vieną būrelį jį panaudojantį. Pritaikius literatūrininkų sus-mams, jis atrodytų beveik taip: skaitoma sava kūryba; prieš skai-

tant sus-mo pirm. paskirsto dalyvaujančius grupėmis, vieniems pavesdamas nagrinėti idėjinę kūrinėlio pusę, jo motyvavimą, kitiems fabulą, kompoziciją, treptiems veikėjus, dar kitiems stilių, formų ir t. t. Jei rimtai toks darbas būtų vykdomas, tai šis metodas duotų keleriopos naudos (sus-mų pagyvinimas, rimtesnis skaitomų dalykėlių klausymas, narių išamoningas, kriticizmo ugdytas ir t. t.). Būtų gera bent kelis narius iš anksto supažindinti su skaitomų dalykėliu.

Šis metodas tinka ne tik savos kūrybos nagrinėjimams. Jį taip pat galima pritaikinti literatūrininkams nagrinėjimams, recenzijoms ir pan. Vienas narys bendrai referuoja tą klausimą, o kiti taria savo pastabas atskiromis sritimis. Taip pat reiktų vienam nariui nepalikti visuomet charakterių nagrinėjimo, kitą nuo trofų bei figūrų nepalikuosiant. Toks vienašališkumas kuo griežčiausiai vengtinas.

Apribotinas ir sus-mo dalyvių skaičius. Neverta, kaip tūli korespondentai mėgsta,

girtis, sus-man atsilankius 100 moksleivių ir... (čia jau užkulisinė pastaba!) nusia-vus batą, darius kairės kojos nykščio manikiūrą, su „dulcinėja“ besidalinus bonbonkėmis... Eiliniuose sus-muose tedalyvauja nariai (ir jie visi privalo būti aktyvūs), o retkarčiais galima suruošti p a r a d i n i u s sus-mus, kuriuosna kvies-tinas kuo didesnis skaičius mokinių.

Taip pat kūrybingesnis ir naudingesnis veikimas sunkiai įmanomas būrelyje esant dideliame narių skaičiui. Tokiu at-veju geriau veikti klasių sistema, sekci-jomis (pasaulinės literatūros nagrinėtojų, lietuvių literatūros, atskirų srovių ir pan.) ar kokiais kitokiais mažesniais būreliais.

Vytautas Čėsna

MŪSŲ MIRUSIEJI

Marijampolės R. J. Mergaičių gim-nazijos kapelionui, klasės auklėto-jui, VI b mergaičių klasei, idėjos draugėms ir kitiems, prisidėjusiems prie Angelės Lelešiūtės palaidojimo, širdingai dėkoja tėvai, brolis, arti-mieji. —

A. T. M. Pedagogams ir A. Šulco mokslo draugams, jo mirties valandą pareiškusiems mums užuojautą ir da-lyvavusiems laidotuvėse, tariame nuoširdų ačiū.

Nuliūdę tėvai ir brolis.

Mielą draugą,
JUOŽĄ VAITIEKŪNĄ,
jo mylimai motutei mirus, nuošir-džiai užjaučia
„Ateities“ draugės-ai

Brangią idėjos draugę
GENOVAITĘ TRUKLICAITĘ,
jos mylimam tėveliui mirus, nuošir-džiai užjaučiame
„Ateities“ draugės-ai

Mylimą klasės draugę
GEN. MEKŠRAITYTĘ,
mirus jos brangiam tėveliui, giliai užjaučiame.
Kybartų valst. gimnazijos
IV klasė ir auklėtojas
kun. J. Gurinskas

Brangiuosius draugus
MARYTĘ ČEPAITĘ ir SILVESTRA
ČEPA,
liūdinčius dėl tėvelio mirties, užjau-čiame.
Raseiniečiai moksleiviai
katalikai

Mūsų brangų draugą
F. PAULIUKONĮ,
jo mylimai motutei mirus, nuošir-džiai užjaučiame.
Klasės darugų-ių būrelis

Panelę mokytoją
IRENĄ LANDSBERGYTĘ,
liūdinčią mirusio tėvelio, nuoširdžiai užjaučiame.
Skuodo Religinio A. Būrelis

A. a. Paulius Bertulis gimė Skerdynų kaime, Kvėdarnos val., 1923 m. gegužės 20 d. Į Švėkšnos „Saulės“ gimn. II kl. įstojo 1935 m. rugsėjo 1 d. Čia Pau-lius pasirodo labai darbštus, energingas, religingas. Daug vilčių buvo Pauliaus asmeny sudėta, daug jis svajėjo, bet liga parbloškė jį... Š. m. sausio 30 d. Pau-lius suserga ir nebesikelia, nors šiaip stip-riau niekada sirgęs nebuvo. Vilties ne-bėra... Ligos iškaunkintas Paulius IV.6 tyliai užminga Viešpatyje, baigia trumpą šios žemės kelionę. Mirties angelas liūdesiu apdengia visų Paulių pažinusių veidus...

A. a. Paulius buvo palaidotas gimtojo Pajūrėlio kapinėse, klasės draugams ir minioms žmonių dalyvaujant. Naujai su-piltas kapas paskendo vainikų jūroje.

Ilsėkis nykių kapų tylumoj. Tegu tavo akys džiaugiasi angelų karalijoje Vieš-paties veidul

J. N.

VILNIUS

Šviet. Ministro apsilankymas

1940.IV.27 V. D. gimnaziją aplankė Šviet. Ministras Dr. Jokantas. Ministrą pasveikino gimnazijos direktorius p. Kairiūkštis. Vėliau kalbėjo p. Ministras. Jis savo kalboje paragino mus būti paklusniais, vieningais, geraiš piliečiais ir palinkėjo pamilti mokslą. Po to Birutės ir Vytauto Didžiojo gimnazijų mokiniai pasveikino Jo Ekscelenciją ir įteikė gėlių. Gimnazijos choras padainavo keletą dainų.

1940.IV.28. įvyko eucharistininkų literatūros vakaras. Į šį vakarą atsilankė prof. Ambrazevičius, valst. liter. prem. laureatas Bern. Brazdžionis ir daug svečių. Vakara atidarė mokyt. A. Vengrys. Paskaitą skaitė prof. Ambrazevičius, o laureatas Brazdžionis paskaitė savo išpūdingų eilėraščių. Kitą programos dalį atliko patys eucharistininkai. M. Lebedytė ir T. Burokas skambino fortepijonu, S. Narkeliūnaitė, A. Markevičius ir V. Gylys skaitė savo eilėraščių, o M. Mrazauskaitė savo novelę.

Pahaigoj moksleivių choras, mokyt. J. Siniaus vedamas, padainavo keletą dainų.

1940.V.4. pagerbėme motiną. Tai dienai pritaikytą kalbą pasakė gimn. dir. p. Kairiūkštis, mokiniai padeklamavo, o choras padainavo. Po pietų beveik visi mokiniai motinos intencijai atliko išpažintį, o kitą dieną priėmė šv. Komuniją.
1940.V.15. septintajai klasei prasidėjo baigiamieji egzaminai, kurie tęsis iki birželio 15 d. Egzaminus laiko 34 mokiniai, jų tarpe 12 berniukų ir 22 mergaitės.

Mokinys

BIRŽAI

Gegužės 18 d. literatūrininkai erdvioje „Aušros“ mokyklos salėje surengė liter. vakarą, kuriame dalyvavo kritikas J. Ambrazevičius, rašytojai: Bern. Brazdžionis, Gr. Tulauskaitė, J. Paukštelis, St. Anglickis, biržietis Pr. Lemberis, moksleiviai: A. Tamašauskas, Leon. Matuzevičius ir aštuntokų oktetas.

Džik-Džak

JONIŠKIS

— IV.13 d. religinio lav. būrelis surengė vakarą. Buvo suvaidinta J. Griniaus 5 v. drama — „Sąžinė“. Gerai savo roles atliko R. Hiltonas (VII), P. Kazlauskas (VII) ir kiti. Veikalą režisavo mokyt. Kuzavinis. Gauta pelno 292 lt.

J. Ex.

KAUNAS

V-ji gimnazija

Šauliai

III.16 d. įsisteigė šaulių būrys. Būrio vadu paskirtas ats. ltn. mokyt. J. Starkevičius.

Atidarymo žodį tarė gimn. direktorius p. Žiugžda, Būrio vadas supažindino su šaulių statutu.

Išrinkta valdyba: būrio vado. pavad. — V. Vincevičius, IV kl., sekr. — R. Prekeris, IV kl., šviet. vadovu — J. Ivanavičius, IV kl., išd. — Pov. Pozemskis, III kl.

K. Butkus

KĖDAINIAI

IV.26—28 gimnazijos choras surengė ekskursiją į Vilnių. Ta proga 26 d. koncertavo radiofone, o 27 d. — V. D. Gimnazijos moksleiviams suvaidino operetę „Malūnininkas ir kaminkrėtys“. Šis koncertas paliko visiems labai gerą išpūdį. Po koncerto drauge su vilniečiais buvo pasilinksmita.

V.10 muzikos mėgėjų būrelis sušaukė paskutinį susirinkimą, kurį atidarė berniukų sekcijos vadovas J. Zinkus. Po to atsisveikinimo kalbą pasakė ilgametis būrelio pirmininkas Alg. Vanagas (VIII). Pirmininko dėka šis būrelis tapo vienu veikliausių būrelių gimnazijoje. Po to B. Gėrikaitė (VII) skaitė referatą: „Muzikos reikšmė jaunimui“, kuris buvo pripažintas labai geru. Būrelio globėjas mokyt. N. Stankevičius padėkojo pirminkui už nuoširdų darbą.

V.3—5 d.d. gimnazijos abiturientai-ės, vadovaujami auklėtojų: Šidiškio ir Jatulytės, suorganizavo ekskursiją į Vilnių. Iš ten atsivežė daug gražiausių išpūdžių ir pasiryžimo egzaminams.

Stebėtojas

MAŽEIKIAI

IV.11 d. pasirodė metinis literatū būrelio laikraštėlis „Atošvaistė“ Nr. 7.

IV.14 Mažeikių, Palangos, Skuodo gimnazijų literatai teisė Žemaitės Raštų I t. Vingių Joną. Teismo sąstatą sudarė: teismo pirmininkas — p. mokyt. Rubaževičius (Šaulių berniukų gimn. lietuvių k. mokyt.), teismo nariai — Narmontas (Skuodo), Račkauskas (Skuodo), Andulaitytė (Palangos), Alonderis (Palangos), Peštenis (VIII); teismo sekretorius — Stelingis (VI). Kaltino Palangos literatai — Žvirzdys ir Stalmokas, gynė mažeikiečiai — Švažaitė (VII) ir Janušauskas (VII). Po kaltintojų, gynėjų kalbų ir įdomių liudininkų apklausinėjimų buvo paskelbtas sprendimas — Vingių Jonas. (jį vaizdavo Juknevičius, VII) ištremiamas 10 m. darbo stovyklon.

Po to teismo dalyviai prie kavos ir sumuštinų įkūrė trikampį: Palanga — Skuodas — Mažeikiai ir ta proga pasakė kalbą.

J. Ks.

MARIJAMPOLĖ

R. J. berniukų gimnazija

Dailininkai sukruoto

Balandžio mėn. 13 d. įvyko steigiamasis dailės būrelio susirinkimas. Globėjas mokyt. Brazdžius nustatė veikimo gaires ir papasakojo įvairiausių sumanymų. Buvo išrinkta valdyba: Pečionaitis (VII), Žukauskas (VII) ir Montvila (V).

Dailės būrelis suskirstytas į sekcijas, kurioms paskirti vadovai: tapybos — Ciplijauskas (III), skulptūros — Bielskus (III), grafikos ir braižybos — Stepanauskas (IV), foto mėgėjų — Korovičius (V) ir meno istorijos — Tamašauskas (V).

Liūtas

Marijonų gimnazija

Literatūros ir meno vakaras

Gegužės 1 d. gimnazijos salėje įvyko literatūrininkų būrelio išsvajotasis vakaras. Programoje — aštuonių gimnazijų literatūrininkų atstovai, poetas Kazys Zupka, mjr. J. Brusokas — Daina, karinės literatūros atstovas ir prof. J. Ambrazevičius. Prof. Ambrazevičius skaitė turiningą ir menišką paskaitą mūsų literatūros aktualijomis. Mjr. Brusokas pateikė publikai gyvą, kondensuotą vaizdelį „Puolimas“, iš poligono gyvenimo. Zupka išėjo su šiltais nuotaikingais eilėrašciais. Ypač paliko įspūdį gilus tikrojo humanizmo motyvas. Mokyt. p. Ant. Belazaras paskambino iš savo kompozicijos „Mėnesieną“. Gimnazijos chorą

vadovaujamas p. Belazaro, taip pat paliko gerą įspūdį, kurį visai pelnytai nusielpė vykusių pasirodymu. Savo kūrinėlių iš moksleivių skaitė: B. Pečiokaitė, Al. Baronas, P. Vanagas, B. Lekavičius, Vyt. Česna, J. Žemaitis, Rakauskas, Juozaitis ir kt.

Baubas

PALANGA

Literatūros, muzikos ir dainos vakaras

Gegužės 12 d. Šventosios Vytauto D. gimn. religininkai surengė didelį literatūros, muzikos ir dainos vakarą. Į vakarą buvo kviesta daug gimnazijų, bet atvyko tik trys: Kretinga, Skuodas ir Švėkšna. Buvo pasižadėję ir Mažeikiai atvykti, bet jų nesulaukėm (Matyt, pramiegojo).

20 val. pilna pradžios mokyklos salė prigužėjo palangiškių ir vakaras buvo atidarytas trumpu pirm. Vyt. Žvirzdžio žodžiu.

Į sceną eina gimnazijos. Visų pirma — Skuodas.

Gen. Šličytė skaito vaizdelį apie motiną, J. Narmontas — nuotaikingų eilėraščių (geras skaitymas!). Toliau vienintelis švėkšniškis J. Nausėda deklamuoja apie jūroj nuskendusį laivelį, vakaro vakarą ir Kalėdų legendą. Patiko.

Scenoje kaimynė Kretinga. Publikos šiltais sutiktas D. Narbutas skambina pianinu „Madoną“. Leon. Narbutas — paskaito nuotaikingų eilėraščių apie Neringos mergaitę, iškeliavimą ir kt. Ypatinškai patiko „Neringos mergaitei“. Užbaigai — kretingiškis St. Baranauskas (skambus dramatinis tenoras) labai puikiai dainavo „Sugrižk į Sorentą“. Akompanavo D. Narbutas. Bisai iššaukė pakartoti. Pirmoji programos dalis baigta.

Po pertraukos scenoje matome M. Petrausko 1 veiksmo operetę „Consilium facultatis“. Režisavo mokyt. Žukauskaitė, muzikinę dalį parengė mokyt. Šlekys. Operetė pavyko puikiai.

Ziza

PASVALYS

Naujas vadas ir taryba

— Šaulių būrio vadas ats. j. ltn. Ignas Juknevičius išvyko į Palangą. Nuo balandžio 15 d. nauju būrio vadu paskirtas ats. j. ltn. Erichas Pempė.

— IV.28 gimnazijos šauliai surengė vakarą, kuriame statė 3 veiksmų partizanų dramą „Nebaigtas žygis“. Režisavo šaul. mokyt. Č. Kontrimas. Dekoracijas piešė A. Glinskis (VI kl.).

— V.6, išėjus trims aštuntokams iš tarybos, buvo sudaryta nauja taryba, kuri pareigomis pasiskirstė šitaip: pirmininko ir būrio vado pavaduotojas — Jon.

Linkonis (VII), sekretorius — Alb. Talačka (VI), švietimo vadovas — Alg. Lipštas (VII), išdininkas — Alg. Lukštas (VI) ir sporto vadovas — Al. Vaičeliūnas (VI).
Gegužis

PANEVĖŽYS

Vyrų gimnazija

Šauliai

Vyrų gimnazijos šaulių kuopa ir Mergaičių gimnazijos šaulių būrys padarė keletą susirinkimų, kuriuose Vyrų gimnazijos šaulių kuopos vadas ltn. Liberis skaitė paskaitas apie kautynes ir jų rūšis. Apskritai, šauliai yra veikliausi.

Kitų dalykinių būrelių veikla negali būti aktyvi dėl nepatogių sąlygų. Mat, prieš pietus pas mus mokosi mergaitės, o po pietų berniukai. **Žagrė**

PRIENAI

Menas ir literatūra...

Mūsų literatai suruošė literatūros ir meno vakarą, į jį pakviesdami Alytaus, Marijampolės Rygiškių Jono ir Marijonų, Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijų moksleivius — literatus. Vakarą prabėgo jaukioje atmosferoje ir geroje nuotaikoje. Beklausant skaitomų kūrinių, išryškėjo pagrindiniai moksleivių kūrybos bruožai, kiek skirtingi vilniečių nuo provincijos literatų. Vilniečiai savo kūrybos pagrindu ima grynai tautinius motyvus, susietus su jų iškęstais praeities vargais, entuziastinga, nors dar šešėliuota dabartimi ir šviesia ateitimi, o provincijos literatų kūrinėlių motyvai įvairūs, bet dažniausiai — neiškus kažko ilgesys ir kasdienis gyvenimas. **Bastuoklis**

RASEINIAI

— V.2 įvyko L. Pelėdos „Klaidos“ Jonaitis teismas. Kaltino Raseinių literatai: J. Rimkevičiūtė, J. Kubilius ir J. Stašaitis. Gynė Tauragės literatai: Ald. Čepaitė, Paliokas ir Ramanauskas. Teisėjavo: teismo pirm. J. Žadeikis ir teisėjai: Ald. Nasvytytė, Nejus ir Vl. Čepas. Prokuroras — M. Ignatavičius ir sekretoriai: P. Drevinis su B. Siliūnu.

Teismas Jonaitį nuteisė tautos ir tėvų atžvilgiu ir paskyrė bausmę: pagyventi šiek tiek inteligentų darbo stovykloje, kad pažintų pozityvaus darbo laimę. **Dėdis**

ŠIAULIAI

Mergaičių gimnazija

IV.27 d. religinis būrelis suruošė koncertą. Programą išpildė: solistė St. Die-

vaitytė, muz. V. Jauniškis, akomponavo prof. Prialgauskas. Gimnazijos choras, vadovaujamas muz. V. Jauniškio, padainavo keletą dainelių. Pelnas paskirtas užbaigti gimnazijos kieme statomai kopolytėlei.

V.1 d. įvyko vyresniųjų klasių viešas vakaras. Suvaidinta Z. Maurin „Širdis“, 5 veiksmų drama. Režisavo teatr. artistas p. Budrys, vaidinimui šokius paruošė p. O. Andrulytė. Pelnas paskirtas neturtingoms mokinėms šelpti. **Šiaulėniškė**

TAURAGĖ

Valst. gimnazija

„Maironio“ meno kuopa balandžio m. 20 d. surengė didžiulį literatūros ir muzikos vakarą, kuriame dalyvavo 1939 m. valst. literatūros premijos laureatas B. Brazdžionis, G. Tulauskaitė, P. Rimkūnas, Eug. Matuzevičius, vietinės tauragiečių jėgos: mokyt. Kavaliauskas, kun. Butkus, mokyt. Zemribas ir valst. gimnazijos, mokyt. seminarijos moksleiviai literatūrininkai: A. Nasvytytė, Juška, Čepaitė, Kairytė ir P. Drevinis.

Muzikinę dalį atliko muziko Vacbergo vadovaujamas mokyt. seminarijos moksleivių choras.

Plastinėje dalyje pasirodė valst. gimnazijos auklėtinės.

Kadangi balandžio mėn. 20 d. į meno vakarą galėjo atsilankyti tik visuomenė, tai balandžio mėn. 21 d. buvo surengtas moksleiviams meninis pobūvis, kuriame dalyvavo rašytojai, gimnazijos moksleiviai literatūrininkai, šokėjos ir kt. meninės jėgos. Pobūvio metu rašytojai tarė žodį.

Po programos su rašytojais nusifotografavome.

— Poetas B. Brazdžionis liter. meno kuopai atsiuntė 17-liką įvairių autorių (Miškinio, Buivydaitės, Santvaro, F. Kiršos, V. S. Giros, St. Anglickio ir savo) poezijos rinkinių („Sakalo“ išleistų), atsidėkodamas už tauragiečių moksleivių sveikinimą valst. premijos gavimo proga. Palinkėjo įsteigti literatūrininkų knygyną. Mestos gairės, planai — bus įgyvendinti. **Jūraitė**

VILKAVIŠKIS

Moksleivio teismas

Vilkaviškiečiai jau senai tarėsi teisti gimnazistą, tačiau rezervuotą datą vis išplėsdavo tai šalčiai, tai kitokios pasaulio negerovės. Pagaliau I-ąjį povelykinį sekmadienį už teisėjų stalo įsitaisė V. Vabalas (teismo pirm.), U. Vingilytė ir J. Vyšniauskas. Moksleivio girtuokliavimą,

indiferentiškumą, dorinį nusmukimą smarkiai puolė Č. Kurauskas, padedamas liud. Juraičio, tačiau L. Zeikutė, pasiremmdama liud. S. Plioplytės parodymais, daugelį iškeltų faktų paneigė ir įrodė jų klaidingumą. Tautinių švenčių nesilankymu, fokstrotavimu, šlageriais, žydų rėmimu ir kt. panašiais reiškiniais, lietuviui moksleiviui garbės nedarančiais, smarkiai pasipiktinusi kalt. G. Petruškevičiūtė reikalavo moksleivį kuo smarkiausiai nubauti, tačiau D. Žilinskaitė įrodė, jog daugiausia moksleiviai dainuoja liaudies dainas, daug mergaičių

turi tautiškus rūbus, retas moksleivių pasilinksminimas teapseina be įvairių tautinių šokių; taip pat iškėlė, jog modernūs šokiai mokomi per kūno kultūros pamokas. Moksliniu bei išsilavinimo atžvilgiu „kryžiuojosi“ V. Tamašauskas ir B. Krakaitis. Jie, pasiremddami statistikomis, iškėlė gana daug moksleivių gyvenimo blogųjų ir gerųjų pusių. Apklausus liudininkus, kaltinamųjų vardu, daugelio nuomone, per karštą kalbą išrėžė Vyt. Čėsna. Po to teismas paskelbė, jog moksleivis išteisintas, tik prašomas vengti dar pasitaikančių netikslumų. XXX

BIRUTĖS TĖVIŠKĖ, Šventosios Vytauto D. gimn. literatūrininkų laikraštis Nr. 1 (6), Palanga, 1940 m. vasario mėn. 12 d. Redaguoja: Vyt. Žvirzdys, M. Andulaitytė, A. Stalinskas.

Malonu, kai paimi į rankas taip kruopščiai suredaguotą ir gražiai atspausdintą moksleivių laikraštėlį, kaip palangiškių literatūrininkų „Birutės Tėviškė“. Laikraštėlis atspausdintas Pranciškonų spaustuvėje Kretingoje. Viršelis papuoštas gražiu paveikslu, vaizduojančiu, kaip Kęstutis pagrobia Birutę. Turiny pažymėtina: Vyt. Žvirzdžio eilėraščiai, F. Alondžio vaizdelis „Tėviškės akordai“, Vyt. Žvirzdžio straipsnis „Naujausioji mūsų lyrika“, informacinio pobūdžio Progimnazijiečio straipsnis „Palangos progimnazija“ ir kt.

Be to, yra kronikos skyrius, jumoru kampelis — „Pajūriškas menturis“.

Sveikinam jaunuosius jūros kovotojus! Tebūna jūsų pirmieji kūrybos žingsniai tvirti ir nepalaužiami kovoje dėl laisvo, kultūringo, lietuviško pajūrio.

Palangiškių laikraštėlis „Birutės Tėviškė“ gali būti geru pavyzdžiu gražaus ir kultūringo leidinėlio kiekvienai Lietuvos gimnazijai.

KNYGOS VISIEMS. Knygų žurnalas Nr. 1-2. Turiny — Vinco Krėvės klasinis apysakų romanas „Raganius“, laimėjęs Spaudos Fondo 1939 m. literatūros premiją. Kaina Lt 1,—. Leidžia „Spaudos Fondas“. Ši pigių knygų serija „Knygos visiems“ (po 50 ct. numetris), skiriama mažiau pasiturintiems kaimo ir miesto žmonėms.

Danutė Čiurlionytė, **KIŠKIS PIŠKIS BALTASIS BAJORAS**. Iliustravo dail. D. Tarabildienė. Spaudos Fondas 1940. Įdomi velykinė pasaka vaikams. Kaina Lt 2,50.

J. Snaigė, **GĖLĖS ANT SNIEGO**. Pirmoji eilėraščių knyga. Viršelis dail. T. Valiaus. 112 psl. Išleido naujai susiorga-

nizavusi raštų leidykla „Knyga“ 1940 m. Kaina Lt 2,—.

Heinrich Lützel, **TROST IM STERBEN**. 10 puslapių teksto ir 25 paveikslai. Iš kurių 5 yra spalvoti. Kaina RM 1,25 (užsieny 25% nuolaidos).

Knygelėje vaizduojama meno šviesoje mirties didybė ir kilnumas, pabrėžiama krikščioniškai mirštančiojo subtylus ir aiškus pasitikėjimas amžinybės artumu.

Heinrich Lützel, **JUNGE MÄDCHEN**. 10 psl. teksto ir 25 paveikslai, iš kurių 5 yra spalvoti. Kaina RM 1,25 (užsieny 25% nuolaidos).

Čia yra duodami jaunų bręstančių mergaičių paveikslai. Jos vaizduojamos, kaip žydinčios ir mylinčios, kaip ištikimos padėjėjos ir pavaduotojos. Labai gyvai parodomi visi dabartinės mergaitės būties bruožai.

Heinrich Lützel, **BRAUTLICHE PAARE**. 10 psl. teksto ir 25 paveikslai, iš kurių 5 yra spalvoti. Kaina RM 1,25 (užsieny 25% nuolaidos).

Šiame veikalė, kuris pats yra kupinas meilės dvasios, piešiami mylinčiųjų paveikslai, parodoma galybė ir palaimingumas, būtis ir įstatymai didžiausios dvasios jėgos: vyro ir moters meilės.

SUVAŽIAVIMO DARBAI 1939. III. Redagavo Juozas Eretas. Kaunas, 1940. 516 psl. Turiny daug aktualių, išsamių straipsnių-paskaitų įvairiais mūsų gyvenimo klausimais. L. K. Mokslo Akademijos leidinys nr. 4. Kaina nepažymėta.

Vincas Pietaris, **ALGIMANTAS**. I t. Naują leidimą spaudai paruošė ir paties veikalo charakteristiką parašė J. Ambrazevičius. Išleido „Sakalas“ „Jaunimo bibliotekos“ serijoje. Viršelis dail. T. Kulakausko. Kaina Lt 3,50.

Juozas Baltušis, **SAVAITĖ PRASIDEDA GERALI**. Novelės. Viršelis dail. J. Gudaičio. 193 psl. Lt 2,50. Sakalas 1940.

KREIVOS ŠPSENOS

ALYTUS

VI-tos kl. „Anykščių šilelis“

Ai, ūžia ir rėkauja klasė, mažai kas pa-
[mokas „zubrina“].
Ūžia, siaudžia ne visada linksmi, dai-
[liai, skardžiai!...]
Per pamoką taip „tyku“, — kad girdi,
[kaip viena
Romaną skaito arba laiškelių rašo...
Girdi, kaip draugės šnabždas, kaip sufle-
[ruoja tyliai,
Kaip „pusmetinės garbanos“ plevena,
[kaip auklėtoja pyksta.
Dėl to ir suole dažnai grabais špargalkos,
Kad padėtų „nušraibyt“ sunkų rašto
[darbą!
O kai jau pamoka baigias ir galiorka
[nerimsta,
Gimnazisčių galvos, gavus „dvoikę“
[linksta...
Tada klasė nutyla... ne kurios dar
[žlumbia,
Prasideda pertrauka — visos rėkia,
siaudžia!
Danutė

KĖDAINIAI

Naudinga būtų:

— valgykloje įvesti maisto korteles
(panašiai kaip žibalui)...
— aštuntai klasei įsteigti rūkomąjį...
— šeštokams suteikti atostogas Kalna-
beržyje...
— prieaugliui duoti atskirą korido-
rių...

Visi dalyvaukime!!!

Šiomis dienomis „Lurkos“ būrelio ta-
bako ir papirosų fabrikas „Benzit“ paga-
mino naujus aukščiausios kokybės papi-
rosus, kurių aromato švelnumas prilygsta
pavasario vėjeliui... Jie dega be dū-
mų!!! (sensacija! — bus galima rūkyti
nors ir po suolu) ir yra be galo pigūs,
tik 8,5 cent. pokelis.

Visus kviečiame sugalvoti šiems papi-
rosams pavadinimą. Trys geriausi pava-
dinimai premijuojami:

1 prem.	— 1 pokelis	„Klub“
2 „	— 1 „	„Pirmyn“
3 „	— 1 „	„Dorus“

Pavadinimus uždaramė voke siųsti: Ta-
bako ir papirosų fabrikui „Benzit“, Kė-
dainiai. **Murkis**

PLUNGĖ

Dūmojimai

Poetas

Už mane nerasi laimingesnio —
Amato geresnio niekur nerandu.
Kūną stiprina kiaulienos kąsniai,
Dūšią gi — sonetai ir rondo...
Retkarčiais į kiną su feja užklystu —
Ši ekskursija ne taip reta —
Žinot, mano nerami jaunystė
Mėgsta jaust ką nors greta...

Solistas

Nežinau, kodėl ateina noras kaukt,
Kai lotynų rašom darbą.
Dominus magister discit: lauk! —
Už šį mažmožį nesvarbų!
Nesupranta žmonės negerai,
Ar suprast manęs nenori.
O ir tu kažin kodėl, chérie,
Vaikštai susiraukus nepadoriai...

Matematikas

Trikampiai, briaunainiai ir kvadratai,
Na, atspėk, gudruoli, kas esu!
Piramidės galvas krato —
Pasakyki, iš tiesų!
Stumdos kūgiai riebūs ir įdomūs —
Vaizdas nuostabiai gražus!
Funkcijos, parabolės, binomai
Vaikštinėja pamažu.
Ir neaišku, ko tie žmonės aimanuo-
Sako, matematika biauri. — [ja —
Va, žiūrėk, man prizmė moja
Padorių briaunainių padoriam būry.
Simuliantas

UKMERGĖ

Politika puellarum Ukmergensis Aštuntokių:

Beviltiškai į ateitį žiūrėti,
Užmiršt jaunystę, nemylėti,

Daugiau į vyresnybę kreipti akį...
(Kaip man iš jų viena pasakė).

Septintokių:

Aukoti širdį „abituri“
(Nes jau kiti į jas nežiūri).
Ir laukt pavasariškų monų,
Juk tai džiugu, gražu, malonu.

Šeštokių:

Prisivilioti gražų frantą,
Nueiti prie Šventosios kranto, —
Jei trimestre „to gero“ yra,
Svarbu negaut mamos pipirų.

Ketvirtokių:

Pletkas po rūmus išnešioti,
„Pirmametes“ draugams pešioti, —
Per vokiečių ramiai sėdėti,
Kad būt' mažiau nurašinėti.

Antrokių:

Padidint skaičių konkurentų
Iš septintokų ir abiturientų,
Mylėt ne vieną, bet po tris —
Atvert visiems širdies duris.

Panaktinis

Mokyt. Seminarija

Nuklysta:

- 1) Kaip Kaulas nuo Dantės prie ke-
lionės už durų.
- 2) Kaip M. nuo fitogeografinės zonos
prie kėdžių.
- 3) Kaip Fizikas nuo kūnų kritimo prie
gėlių piešimo.

4) Kaip Sprindžiūkė nuo intervalų prie
„Karmen“ fabulos.

5) Kaip senj. Ispanas nuo kvadratinės
šaknies prie bulių ir pikadorų kovos.

Arvydaitis

VILKAVIŠKIS

Mainos rūbai

Mainos rūbai, mainos dienos,
mainos mūsų metai,
mainos lūpos ir blakstienos,
kojinės ir batai.
Seniau mūsų gimnazistės
buvo kuklios panos,
dabar pudrą jau pažįsta,
flirte nusimano.
Seniau baidėsi fokstroto,
traukėsi nuo tango,
dabar šoka lyg be proto,
užsidangstę langus.
Seniau tik už vieną šoki
tėtės, mamos barė,
o dabar jau ir pirmokė
robaksą padaro.
Buvo gėda aštuntokui
mesti damai žodį,
o dabar jau ir pirmokai
poroj pasirodo.
Kinai, tango, maskaradai,
robaksai, fokstrotai
mūsų jaunas damas veda
kasdieną iš proto.
Taigi, svieto rūbai keičias,
viskas greitai mainos, — —
šiandien vyrų ir mergaičių
jau kitokios dainos.

Gabijus

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Jonas Kuosa Aleksandriškis, POEZIJA.
Lyrika. Viršelis dail. T. Kulakausko. 384
psl. Lt 6. Sakalas 1940. Šiame dideliame
rinkiny telpa visa iki šiol sukurta vals-
tybinės literatūros premijos laureato J.
Kuosos Aleksandriškio lyrika.

**Dr. A. Maceina, BURŽUAZIJOS ŽLU-
GIMAS.** Veikalas apie buržuaziją. 206 psl.
Lt 2,50. Sakalas 1940.

**Paul Keppler, DAUGIAU DŽIAUGS-
MO.** Veikalas apie moderniojo žmogaus
gyvenimą be liūdesio. Išvertė A. Tyruo-
lis. 208 psl. Lt 2,50. Sakalas 1940.

**Prof. P. B. Šivickis, GYVOJI GAMTA
IR MES.** Gamtos mokslo populiarizacija.
378 psl. didelio formato. Labai gausiai
ilustruota. Sakalo leid. Kaina Lt 5.

**J. Ambraška ir J. Žiugžda, TRŪMPA
LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA. II D.
SINTAKSĖ.** Švietimo Ministerijos apro-
buota. Kaina Lt 2. 96 psl. Sakalas 1940.

**K. Korsakas Radžvilas, RAŠYTOJAI IR
KNYGOS.** Trečioji kritikos knyga. 376
psl. Spaudos Fondas 1940. Kaina Lt 5.

Juozas Petrulis, BE MOTINOS. Miste-
rinis 2 v. vaidinimas. „Švyturio“ knyg.
leid. 64 psl. Kaina Lt 1,30.

V. Juozaitis, SU MOTINA. Visas kny-
gelės turinys pritaikytas Motinos Dienos
minėjimų iškilmėms. Viršelis dail. M.
Katiliūtės. 32 psl. „Knygos“ leid. Kaina
50 cent.

VAI, LĖKITE, DAINOS! Išleido K. J.
Dabrila. V papildytas leidimas. Vilka-
viškis, 1940. 336 psl. Mažo formato. Kaina
Lt 1,20.

Rinkinyje dainos suskirstytos į 7 sky-
rius: yra čia ir patriotinių, ir meilės, ir
džiaugsmo, ir ilgesio, ir kitokių dainų.
Knygelė yra tokio formato, kad būtų pa-
togi visuomet su savim turėti — eks-
kursijoje, iškiloje, gegužinėje ar šiaip
kelionėje.

KŪNO KULTŪRA

Skyrių veda ST. DAUNYS

Kaip tapti geru šuolininku

Pas mus gerų šuolininkų į aukštį yra labai maža. Gal būt, dėl to, kad sportininkų tarpe menkai tėra žinomi kiti šokimo stiliai, kaip šoninis žirklinis, su kuriu ir dviejų metrų vyras neperkopia aukščiau 1,65 m.

Norėdamas gerb. „Ateities“ skaitytojams suteikti žinių iš šuolininkų mankštų, lavinimosi, apsilankiau pas šios rūšies specą — p. Vytautą Kasiulį. Jį, iš tikro, indėniškai galima pavadinti „Šokančia koja“, nes į tolį nušvilpia 6,86 m., o į aukštį pervaro 180 cm., nors pats tėra 173 cm. aukščio ir sveria 69 kg.

Kaip pasiekė tokių rezultatų? Atrodo, kad jis kiekvieną dieną gula ir kelia stadione. Bet taip nėra. Kasiulis kaip tik sugriovė visur išsigalėjusią pažiūrą, kad pirmasis sporte, būtina turi būti moksle paskutinis, parodydamas, kad saikingas sportas nė kiek negadina pažymių knygutės.

Lankydamas „Aušros“ gimnazijos aštuntą klasę, mokinosi ir meno mokykloj. Vienais metais nušovė du kiškius: baigė gimnaziją ir meno mokyklos vieną kursą. Sekančiais metais vėl du zuikiai: perkopė du kursus iš karto. Šiemet jis laimėjo J. Ū. R. plakatų 1 ir 3-čią premijas ir skaitomas ketvirto kurso vienas iš gabiausių menininkų. Visa tai netrukdo jam aktyviai dalyvauti Lietuvos sporte.

— Ko reikalautina iš šuolininko?

— Išvystyti kūno vikrumą elastiškumą, visapusišką išlavinimą, ypatingai jautrų, tvirtą pasispyrimą. Greitis čia nesvarbu. Be to, didelės reikšmės turi mokėjimas susikaupti ir orientacija virš kartelės. Šuoliui į tolį reikalingas ir greitis.

— Ar galima pasiekti gerų rezultatų, iš prigimties neturint šuolininko priva-lumų?

— Galima. Tik reikia gerokai padirbėti. Aš, pavz., jau treniruojuos šešti metai, nors savo stiliumi šoku treči. Štai darbų tvarka: 1) pasirinkti stilių, 2) išdirbti bendrą kūno lankstumą. (Tai reikia

atlikti žiemą įvairiais pratimais), 3) išdirbti pasispyrimą. Tam geriausias pratimas ant galų pirštų šokinėti per virvutę, siekti aukštą daiktą, pasispiriant iš vietos ir pasibėgėjus, pritūpimai ant vienos ir abiejų kojų. Taip padirbėjus ne maža galima atsiekti per metus, o po keturių — pilnai išvystyti šokiko raumenis. Vikrumui ir orientacijai įgyti patartina žaisti krepšinių ir tinklinį.

— Kiek laiko skirtina treniruotėms?

— Tris kart į savaitę po 1-2 val. Iš viso treniruotė neturi būti per daug įtempta. Rezultatui šokti vieną kartą per dvi savaites. Visą laiką vidutiniame aukštyje (1,40—1,60 m.), dirbti technikos tobulinimui.

— Koks stilius geriausias?

— Toks, kur svorio centras būna arčiausiai kartelės. Daugiausia peršokta amerikonišku Osborne stiliumi, kuriu naudojuos ir aš pats: pasispiriama kaire koja ir nugara žemyn verčiamasi per kartelę.

Besidomintiems šuoliais, patariu knygą:

R. J. Hoke, Sprungübungen (Verfasser Gerard Stalling, Oldenburg). Aš pats kaip tik iš minėtos knygutės pasirinkau Osborne stilių ir jį mokiuos jau treči metai. Iš šono žirklemis tebuvo pasiekęs 1,60 m.

— Kaip įvykdyti patį šuolį?

— Reikia išibėgėti 6-7 metrus. Ypatin-gai žiūrėti, kad žingsniai būtų kuo tiks-liausiai išmatuoti, kad nereikėtų atsispirti nei per toli nei per arti. Kūno laikysena kuo laisviausia. Šokimas turi būti atliekamas žaidimo pobūdžio, jei prie to pridėsi stiprų atsispymą, tai ir pastatysi naują Lietuvos rekordą, — baigė p. Kasiulis.

Leon. Pašk.

Valerija Valsiūnienė, GINTARO LAZ-DELĖ. Šviet. Ministerijos aprobuota. 84 psl. Kaina Lt 2. Iliustracijos dail. Stančikaitės. Šv. Kazimiero d-ja. 1940.

Literatūros Naujienos

PIRMIEJI ŽINGSNIAI. „Ateities Spindulių“ bendradarbių moksleivių poezijos ir beletristikos almanachas. Išleido Šv. Kazimiero D-ja. 120 psl. Viršelis **dail. Stančikaitės.**

Kiekvienas, kuris domisi mūsų moksleiviais, jų spauda ir darbu, yra pastebėjęs, kad moksleiviai jautriai reaguoja į aplinką, į įvykius, vykstančius valstybėje, tautoje, pagaliau, visame pasauly, — kad šitoji jaunųjų gimnazistų karta turi savas tradicijas, papročius, turi net savo grožinę literatūrą, kurią bando patys kurti, patys išpuoselėti, išstobulinti. Aišku, visi iš rašančių gal nebus dideli rašytojai, tačiau tai natūralu. Gal daugelis ateity visai neberašys. Bet užteks vien to, kad saulėtų gimnazisto dienų prisiminimas juos ragins ir primins, kad reikia literatūrą mylėti, reikia su ja gyventi, kaip anais gimnazijos laikais... Bus ir tokių, kurie tobulės, darys pažangą ir duos mūsų literatūrai brandžių ir vertingų kūrinių.

Norint arčiau pažinti, turėti prieš akis pilnesnį mūsų moksleivijos kūrybinį pajėgumą, šitas „At. Sp.“ almanachas labai pravers ir bus naudingas. 120 psl., kuriuose telpa apie 40 autorių, duoda maždaug pilnutinį Lietuvos moksleivijos poezijos ir beletristikos vaizdą. Skaitydami poeziją, randam įvairiausių motyvų: patriotinių, religinių, gamtos, visuomeninių, egotistinių ir kt. Vieni autoriai tuos motyvus meniškiau sudorojo, kiti prasčiau. Bet tai kaip tik įdomu. Iš čia galima spręsti apie mūsų būsimosios poezijos kelius ir jų būsimus kūrėjus. Beletristikos pasaulis taip pat gana įvairus: moksleiviškos dienos, vaikystės prisiminimai, vienas kitas bandymas giliau žvilgterėti į žmogaus vidų (Kazio Pemkaus „Beprotris“), kelionių aprašymai. Iš moksleivio daugiau ir negalima reikalauti.

Prie kiekvieno kūrinių yra pažymėta data ir klasė. Tai palengvins padaryti įvertinimą. Dalis almanacho autorių yra seniau baigę gimnazijas, bet kūrinių dedami iš gimnazijos laikų. Iš tokių pažymėtini: Kazys Bradūnas, Pr. Aukštikal-

nytė, Vyt. Mačernis, Petras Gailiūnas, Eug. Matuzevičius, Zigmąs Umbražiūnas ir dar vienas kitas.

Almanacho pradžioje yra įdomus „At. Sp.“ redaktoriaus Bern. Brazdžionio įžangos žodis skaitytojui, kur paaškinamas šitokių almanachų leidimo tikslas ir nauda.

Pavz., kitose valstybėse (Vokietijoje, Rusijoje, Anglijoje) panašūs almanachai yra leidžiami kas metai, kartais rečiau ir turi labai didelį pasisekimą.

Mums, lietuviams, reikėtų taip pat įgyvendinti panašias moksleivių kūrybos almanachų leidimo tradicijas, o „At. Spinduliams“, ypač redaktoriui — Bern. Brazdžioniui ntuoširdžiai tenka padėkoti už pirmųjų ledų pralaužimą.

K. Baldutis

J. Marcinkevičius, NEMUNAS PATVINO. Romanas. Spaudos Fondas. 296 psl. Kaina Lt 4,—.

Šiam romane, kaip ir „Benjamine Korduše“, Marcinkevičius nagrinėja kaimo ir dvaro santykius. Dvare sėdi jau nauji žmonės — lietuviai valdininkai, staiga pralobę ir spėję paglemžti iš senųjų Kordušų nuo parceliacijos likusius centrus. Neseniai dar ant tėvo kaimiečio krosnies blakes gaudę tie naujieji dvarininkai tesiskiria nuo kaimiečio tik fraku ir kasdien daromomis voniomis. Ir kaimietis ir naujasis dvarininkas stengias pralobti per fas et nefas, abu aistringai myli turtą ir niekad jiems jo neužtenka.

Dvarininkų atstovas — Zenonas Gabriūnas, Lietuvos universiteto išmokslintas aukštas valdininkas, kaimiečių — jo brolis Mykolas, Didžiojo karo dalyvis ir Lietuvos kariuomenės savanoris. Kiti kaimo tipai: kaimo į miestą veržimosi atstovė — Mykolo podukra Malvina, senųjų tradicijų ir senosios tinginystės palaikytojas senis Kurkietis, energingas, į naują gyvenimą besiveržiąs Kurklicio sūnus Adomas, idealistas kovotojas prieš svieto nelygybę, knygnešio sūnus siu- vėjas Silvestras. Iš dvaro tipų paminėta Kordušų palikuonė, isterikė ir malonumų gaudytoja Zenono žmona, Nina ir

jo svainis caro jungo garbintojas — Ser-
giejus. Tai asmenų galerija, kurių pa-
galba Marcinkevičius vaizduoja niekšų ir
apgavikų išnaudojamą kaimą.

Situos visus veikėjus supina gan
paini intriga, kurios finale Zenoną Ga-
briūną nudobia Adomas už Malvinos vi-
liojimą, Mykolas išvaržytas išeina iš
proto, Adomas dingsta be žinios, Silves-
tras pakliūva kalėjiman ir lieka tik My-
kolo žmona Petronė, vaikais apsikrovus
ir rankų nuo darbų nepraskėdama.

Marcinkevičius rašo lengvai, valdo
plunksną ir neatrodo, kad jis valandas
prasėdėtų prie vieno sakinio. Silpniau
pasisėkę įvairūs samprotavimai, kurių pa-
galba jis stengias atvaizduoti veikėjų
mintis ir jų vidų. Jie išeina kažkokie
plokšti, neįtikiną ir nuobodūs, nors vie-
tos jiems autoriaus nepagailėta. Yra ir
daugiau ydų. Daug kur jaučiamas klija-
vimas, dirbtinai mezgami dijalogai, ne-
įtikinamos scenos.

Baigiant reik pasakyti, kad Marcinke-
vičius ir šituo romanu neiškilo virš mūsų
romanų vidutiniškumo. **K. Umbr.**

**Klemens Tilmann, TODESVERAECHE-
TER.** Apsakymas iš misijų gyvenimo To-
limuose Rytuose. 166 psl. Verlag Herders
et CO. Freiburg im Breisgau 1939.

Tai ne romanas, o nuogų faktų rinki-
nys. Autorius čia vaizduoja nuostabias
misijonierių pastangas pasėti tą garsty-
čios grūdą, kurio vaisiais — naujais ti-
kinčiaisiais, tikėjimo herojais ir kanki-
niais — gėrisi dabar patys sėjėjai.

Pirmoj eilėj knyga rekomenduotina
jaunuomenei. Jaunuolis skaitydamas pa-
jus savy herojaus dvasią, supras tikrojo
tikėjimo vertę, to tikėjimo, kurio vardu
tiek drąsių ir jaunų gyvybių triumfališ-
kai žiūri mirčiai į akis. Tikėjimo vardu
išsirikiuoja ilgiausia eilė kankinių, mir-
tis gydo jų žaizdas, o jie miršta ir mirda-
mi mirties didybę niekina. Skaitytojas
plazdens herojus dvasia, ir mirtis jau ne-
bus ta baisioji, kerštinga giltinė, bet pa-
sigailėtina geradarė. **V. K.**

**Paul Keppler, DAUGIAU DŽIAUGS-
MO.** Vertė A. Tyruolis. Sakalas. 208 psl.
Kaina Lt 2,50.

Knygos pradžioje skaitome, kokią di-
delę naudą neštų mūsų gyvenimui tyras
džiaugsmas. „Džiaugsmas tai tyras oras
kūno ir dvasios gyvybei“, sako autorius.
Tik deja, aplinka rodo, kad labai maža
laimingų žmonių. Nei turtai, nei baliai,
nei išgertuvės neduoda tikro džiaugsmo,
nes kaip vertėjas sako, tas džiaugsmas
dažniausiai teka ne iš visai tyrų šaltinių.
Tokios pramogos esančios tik liguistų
nervų reikalavimai. Autorius nori suža-

dinti natūralias, sveikas džiaugsmo pro-
gas, kurių visada galima rasti kasdieni-
niam gyvenime.

Ypač didelę reikšmę Paul Keppler ski-
ria tikėjimui, kuris visada teikia žmogui
drąsos ir net linksmumo pačiose sun-
kiausiose aplinkybėse. Ir iš tikrųjų, juk
nekrikščioniška laiko dvasia ir yra tas
tikrasis džiaugsmo priešas ir žudytojas.
Savo teigimus autorius vaizdžiai parodo
daugybę pavyzdžių iš šventųjų gyveni-
mo, kurie, būdami ir neturtingi ir dažnai
net sergą, buvo linksmi ir patenkinti. Sa-
vo pareigų atlikimas, geidulių valdymas.
sąžiningas darbas yra vyriausia džiaugs-
mo sąlyga.

Apskritai imant, knyga labai aktuali
moksleivijai, nes ji turi didelę auklėja-
mąją reikšmę. Atsiminkime, kad ten, kur
viešpatauja tyras džiaugsmas — neapy-
kanta, apatija, pavydas, baimė ir pyktis
yra nežinomi svečiai.

Č. Kavaliauskas

**Kazys Binkis, KEISTUTIS PAS GEDI-
MINĄ.** Šių dienų pasaka. Iliustravo **dail.
Liudas Vilimas.** Spaudos Fondo leid. Di-
delio formato. 36 psl. Lt 3.

Darniai eiliuotoje pasakoje poetas Ka-
zys Binkis rašo apie berniuką Keistutį,
kuris išigeidžia pamatyti Geležinį Vilką
ir vieną dieną, sėdęs ant triračio, kal-
nais ir pakalnėmis nuringuoja Vilniaus
link. Jauną sielą žavi stebuklingasis Vil-
niaus krašto gamtovaizdis.

O miškų tų koks gražumas!
O upelių koks sraunumas!
Neišreikš to joks raštas.
Štai koks mūsų Vilniaus kraštas.

Keistutį užburia istoriškieji Trakai. Jis
dar daug kuo žavisi, kol pasiekia svajo-
tąjį Vilnių. Vilniaus tetų ir dėdžių pa-
niurę veidai jaunąjį keleivį nuliūdina.
Jis jų klausia, o šie tyli, pečiais patrauko
ir neparodo, kur jis gali surasti Geležinį
Vilką. Kopia į Gedimino kalną, kur Keis-
tučiui pasirodo Gedimino dvasia ir papa-
sakoja apie Geležinį Vilką:

Kai nauja karta išaugs,
Baigsis dienos pilkos
Ir ant kalno vėl sukauks
Geležinis Vilkas.
Tad jei nori jo sulaukt,
Tai skubėk, vaikuti, augt.

Keistutis, tuos žodžius išgirdęs, skuba
namolia, nes „viskas, viskas paaiškėjo!
Tad nebėr daugiau ko laukt, reikia dūmt
namo ir augt“. Šioji Binkio pasaka nuo-
taikingai veiks jaunąjį skaitytoją ir at-
skleis atkarpėlę mūsų Vilniaus. Ko ne-
bus užfiksavęs autorius, tą jaunimas su-

ras skoningose spalvotose dail. Vilimo iliustracijose. Tik vieną skyrelį („Nėgražiai žaidžia“), atrodo, autorius ir dailininkas bereikalingai įterpė į šią skambią pasaką. Vaikų muštynių vaizdas kelia disonansą. Šiaip „Keistutis pas Gediminą“ visais atžvilgiais jaunimui tiks.

P. R.

J. Snaigės „Gėlės ant sniego“, J. Balušio „Savaitė prasideda gerai“ ir kt. knygų recenzijos dėl vietos stokos yra atidėtos poatostoginiam nr.

MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTĖLIAI

SVYTURĖLIS, 7 nr. 1940 m. Leidžia Kupiškio valst. gimnazijos religinis būrelis. Laikraščio redakcinė komisija: C. Vaičikonis, VII kl., V. Inčiūraitė, VIII kl., A. Mazūrevičiūtė, VII kl.

SOLATIUM ANIMI. Quod edit Kelmensis gymnasii coetus „Antika“. Nr. IV. Kalendis Mais a. MCMXL. Redactor B. Kvietelaitis, Vice-Red. S. Baldauskaitė, Z. Gudmonas, A. Giniotis.

SALVE REGINA. Kauno Jėzuitų gimnazijos vyresn. sodalių laikraščelis. Nr. 1, 1940 balandžio mėnuo.

MŪSŲ ŽINGSNIAI. Belvederis, 1940. III.10 d. Nr. 2. Leidžia Belvederio Vid. Pienink. Mok. JŪR. Redakcinė komisija: V. Bieliauskas, B. Giedraitis, St. Dalibagas, Vl. Barauskas.

MŪSŲ ŽINGSNIAI. Leidžia Šiaulių V. B. G. Religinio auklėjimosi būrelis. Nr. 1, 1940. Redaguoja: Alf. Puodžiūnas ir Vikt. Kaleckis.

NEGĖSTANTIS ŽIDINYS. Vilkvaviškio Dr. J. Basanavičiaus valst. gimnazijos Šš. Sakramento Brolijos laikraščelis. Nr. 12. 1940 m. kovo mėn. Redaguoja **Vytautas Čėsna**.

ATOŠVAISTĖ, nr. 7, 1940 — balandis. Mažeikių V. gimnazijos Maironio vardo literatūrininkų būrelio laikraščelis. Redaktorius — **P. Stelingis**.

LITERATAS. Biržų P. L. R. P. A. Smetonos valst. gimnazijos literatūrininkų laikraščelis, nr. 1(6), 1940. Redaktorius — **Leon. Matuzevičius**.

BIRUTĖS TĖVIŠKĖ. Šventosios Vytauto D. gimn. literatūrininkų laikraštis nr. 2(7). Palanga, 1940 m. gegužės mėn. 3 d. Redaguoja: A. Andrulaitytė, A. Stalmokas, V. Žvirzdys.

KELIAS Į GYVENIMĄ. Neperijodinis laikraščelis. Leidžia Mažeikių valst. gimnazijos R. A. būrelis. 1940 m. balandžio mėn. Nr. 1.

ŽVILGSNIS Į GYVENIMĄ. Neperiodinis Kelmės valst. gimn. literatūrininkų

laikraščelis. Nr. 2(5). 1940 m. balandžio mėn. Redaktorius — **S. Baldauskaitė**.

Gavę tiek daug paminėti ir parencizuoti moksleivių laikraščių, aišku, kiekvieno atskirai parencizuoti negalėsime. Pasisakysim bendrai apie visus. Kasmet moksleivių laikraščiai tobulėja, darosi gražesni, turiningesni. Ypač žymi didelė pažanga techniškame laikraščių atspausdinime, jų iliustravime.

Šį kartą verti ypač didelio pagyrimo ir pasveikinimo palangiškiai, išleidę tikrai gražų ir galintį būti pavyzdžiu kitoms gimnazijoms laikraščelį — „Birutės tėviškė“, biržiečiai („Literatas“), šiauliečiai („Mūsų žingsniai“), vilkvaviškiečiai („Nėgėstantis židinys“).

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Larisui, Justinai Labanausk., T. A. M. Algiui, Pr. Sutkaičiui, Vyt. Juoz. Ašm., Vymiotui, Vyt. Bijeikai, J. Sudariui, V. Masaičiui, Albinos Svajai, Žiužmos Krantui, Rūtai, J. Titeliui, Kaziui Navickui, Klajūnui, J. Graž., Kaz. Kėdavičiui, Audroniui, Draugui, J. Jūrai, Dainorėliui. Jūsų visų kūrinių dar netiks spausdinti. Visiems bendra pastaba — per daug tų meilės motyvų, per maža rūpestingumo, dėmesio rašomam dalykui. Vienas kitas yra jau geresnis, vertingesnis dalykėlis. Ir ateity, kas dirbs, skaitys, lavinsis, tikrai padarys pažangą ir galės savo kūrinius skaityti „Ateities“ puslapiuose.

Jonui Gaižučiu, A. Mark., Janei B. Eilėraščiai silpni. Ieškokit naujų temų. Stenkitės suderinti turinį ir formą. A. Mark. „Valę“ kiek pataisę kada nors vėliau atspausdinsim.

Leon. Vaič. „Balandžio žibutes“ atidėjom rudeniu. Tada teks pavadinimą pakeisti.

D. Mikal. „Gegužės rytas“ per daug sentimentalus ir tema nuvalkiota.

Kaz. P. „Sudaužytą smuiką“ atidėjome vėlesniems nr.nr. Šį kartą pasirinktoji tema bent kiek banali.

Kost. Šilg. Strp. apie jūros motyvą mūsų lyrikoje yra blankokas ir paviršutiniškas. Gal rudeniu pasirašytų ilgesnis ir išsamesnis. Tema labai įdomi.

Narui. Strp. apie romantizmą yra geras. Jį atspausdinsim rudenį. Dabar dėl vietos stokos netilpo.

V. B-kui. „Ramybės pilis“ yra per ilgas dalykas. Be to, mes panašiu klausimu straipsnį davėm 9 nr. Iš viso, reikėtų vengti didelio abstraktumo ir ištesimo. Tai baido ir migdo skaitytoją. Vertimų pageidautumėm.

G. Jank. Ši kartą sesutės eilėraščiai jau geresni, bet dar spausdinti netinka. Reikia labiau su forma susitvarkyti.

Jūratei Mil. Nuoširdžiai dėkojam, kad atsiuntei daugiau eilėr. Iš didesnio skaičiaus galima geresnių ir išsirinkti. Pažanga jau labai žymi. Ir toliau dirbk, mylėk poeziją, daug skaityk. Gali daug pasiekti.

St. Kr-kui. „Pasimatymas“ per daug asmeniškias. Reikia ieškoti kitų temų, platesnių ir naujesnių pasaulių.

Ažui. Sveiko eilėraščiai dar yra sunkoki, per daug grubūs, dar nerasta pusiausvyros tarp minties ir formos. Be to, šitaip rašant, yra pavojaus labai suabstraktėti ir skaitytojo nebesuįdominti, nebesudaryti jam išpūdžio. Žinoma, tai yra ieškojimo metas. Laikui bėgant, iš šito teks išsivaduoti. Vienas kitas eilėraštis ir dabar jau yra vykęs. Kai kuriuos spausdinsim.

Be to, raštų atsiuntė dar šie bendradarbiai: **Br. Švilpa** (novel.), **Dėdė** (novel.), **Svajonė** (novel.) ir daug kitų, kurių čia suminėti nei jiems atsakyti dėl vietos stokos negalėjom.

Prof. Vl. Stankevičius, D. I. MENDELJEVAS. Įžymiųjų žmonių biografijos, Nr. 6, iliustruotas leidimas. Spaudos Fondas. 1940.

PRANCIŠKONŲ LEIDINIAI

T. Damazas Danveau, O.F.M., NUOSTABUSIS ŠV. PRANCIŠKAUS GYVENIMAS. Vertė J. Povilonis. 128 psl. Kaina Lt 1,50.

Anna von Krane, KAIP KARALIUS IŠSIGANDO. Iš vokiečių kalbos išvertė **Ant. Masionis.** 249 psl. Kaina Lt 2.

Pierre L'Ermite, TARP TAVĖS IR MANĖS NĖRA KUNIGO. Vertė J. Povilonis. 166 psl. Kaina Lt 1,50.

Jacques D'Ars, PIJUS PERAZZAS. Vertė J. Povilonis. 110 psl. Kaina Lt 1.

J. Felici, VILKŲ BROLIS. Vertė T. Leonavičius, O.F.M. 187 psl. Kaina Lt 2.

Šv. Alfonsas Ligouri, DVASIŠKAS MAISTAS KRISTAUS SUŽIEDUOTINEI. Antroji knyga. Ši knyga tinka mąstyrams. 265 psl. Kaina Lt 1,50.

T. Pr. A. Guidaldi, ŠV. ANTANO ŽIEDAI. 176 psl. Kaina Lt 1,80.

PALAIMINTOJI MARIJA JUOZAPA ROSSELLO. Iš italų kalbos išvertė T. Tarcizijus Garbukas, O.F.M. 48 psl. Kaina 50 centų.

T. L. De Chérance, O.F.M., ŠV. MARGARITA KORTONIETĖ. Iš penktojo leidimo vertė J. P. 192 psl. Kaina Lt 1,70.

MARIJONŲ LEIDINIAI

PIJUS XII. Parašė **Pranas Brazys MIC.** Veikalas išsamiai parašytas su dailiomis iliustracijomis ir dail. Kulakausko vyksiu viršeliu. Lt 3,50.

Kun. Jonas Aleksa MIC. IŠPAŽINTIS. 120 psl. Lt 2.

Tihamer Toth, DEŠIMT DIEVO ĮSAKYMŲ. 280 psl. Lt 4,50.

P. Kondratas, DVI VELYKŲ PASAKĖLĖS. Kaina 80 ct.

GIEDOKIME VIEŠPAČIUI. Giesmynėlis. 384 psl. Kaina 80 ct., aptais. Lt 1,20.

V. Gervinis, KODĖL AŠ IŠSTOJAU IŠ KOMUNISTŲ PARTIJOS? 32 psl. Lt 0,15.

Matas Grigonis, PAUKŠČIUOSE. 2 v. scenos vaizdelis vaikams. Dainelės su gaidomis. 31 psl. Lt 0,80.

NOVENA Į ŠV. KRYŽIŲ IR V. JĖZAUS ŽAIZDŲ ROŽANTĖLIS. 16 psl. Lt 0,15.

Prof. Fr. Spirago, ANTIKRISTAS. Išleido **Matas Matukas.** 100 psl. Lt 2.

Kun. Kiškis, VILNIAUS KALVARIJOS. Vadovėlis kryžiaus keliui eiti, Vilnius 1940. Kaina Lt 0,15. Autoriaus leidinys. Tekstas iliustruotas gražiomis iliustracijomis. Tai gražus ir meniškias leidinėlis.

MARIJA SPINDULIUOS. Pasakojimai. Surinko ir parašė **B. Andruška, S.J.** 80 psl. Kaina 10 ct.

Kamilinui. Apie pašaukimą dėjom specialų straipsnį. Todėl prisiųstuoju dalyku pasinaudoti negalėsime.

Z. Tarv. Paties pasirinktu rašymo būdu labai sunku ką įdomaus sukurti. Mėgink ką su intryga.

J. A-čiui. Labai dėkoju už linkėjimus. Džiugu, kad pats „Ateityje“ randi sau patinkamų minčių, ją skaitydamas nusiramini. Būti savo skaitytojų patarėja — „Ateities“ uždavinys, ir be galo smagu girdėt iš skaitytojų, kad ji tą uždavinį atlieka. Klausiu patarimo dėl savo kūrybos ir jau nori nusiminti, kad anuose nr. nr. paties eilėraščiai netilpo. Žinok, jei visus eilėraščius, kuriuos mums atsiunčia įdėtumėme, susidarytų bent du numeriai kiekvieną mėnesį vien eilėraščių. Todėl niekad nereikia nusiminti, jei eilėraščiai ir netelpa. Jau seniai ir gerai rašančių ne visada eilėraščiai spausdinami — tai ką bekalbėti apie pradedančius? Paties eilėraščiams daugiausia trūksta susipažinimo su rašymo technika. Reik studijuoti poetiką, gilintis į kitų poetų kūrinius ir tartis su jau seniau rašančiais draugais.

REDAKTORIUS LEIDĖJAS PROF. PR. DOVYDAITIS

TURINYS

LYRIKA

- Baronas, Aloyzas* — Vienišas žmogus, 1, 17. Nueinančiuose dienuose, 2, 71.
* * *, 4, 197. Vėtroj, 7, 415. Pro dirbtuvės langą, 10, 577.
- Balaišis, Br.* — Našlaitis, 8, 460.
- Bavarskis, M.* — Troškimas, 10, 562.
- Beržinis, Vikt.* — Nežinau, 5, 259. Naktis, 8, 476.
- Bradūnas, Kazys* — Vilniaus varpai, 7, 385. Laikrodis, 10, 556.
- Brazdžionis, Bern.* — Vakarui blėstant, 6, 321. Vaidilos daina Jogailai, 7, 386.
Likimas, 7, 387.
- Chateaubriand, F. René* — Romansas (vertė K. Pr. Inčiūra), 1, 36.
- Čėsna, Vyt.* — Kapuose, 3, 150. Nebežinau, 5, 260. Milimajai, 9, 520.
- Čipkus, Alf.* — Kareivis apie motiną, 4, 202. Kalėdų nakties crescendo, 5, 261.
- Daina, Alb.* — Ramu, 5, 261.
- Drevinis, Paulius* — Vargo draugei, 1, 30. Už negrižtančių upių, 2, 100. Varpų daina, 6, 324. Jaunai mergaitei, 8, 459. Močiutei sengalvėlei, 10, 562.
- Džiugas, St.* — Iškeliaavimas, 7, 419.
- George, Stefan* — Reginys (vertė H. Nagys), 10, 586.
- Gudaitis Pr.* — Elgeta, 6, 340. Lietuva, 7, 391. Neišeik, 10, 582.
- Inčiūra, K. Pr.* — Rudens melodija, 3, 131.
- Iškauskas, Juozas* — Vienuma, 8, 452.
- Juragis, Juozas* — Iškeliaujant, 2, 66. Beržas naktį, 4, 210.
- Jurkus, Paulius* — Rausvų žiedų žydėjime, 1, 16. Svetur, 3, 151. Dunojaus valsas, 5, 273.
- Krasauskas, St.* — Riešutavimas, 1, 8. Europa, 5, 265.
- Kozulis, Pr.* — * * *, 6, 331.
- Lermontovas, M.* — Elgeta (vertė A. Mikutavičius), 9, 507.
- Linkevičius, Myk.* — Džiova, 9, 502.
- Linkonis, Jonas* — Baltijos daina, 1, 5.
- Longfellow* — Darganota diena (vertė A. Šatas), 7, 405.
- Markevičius, Alb.* — * * *, 8, 476.
- Matuzevičius, Eug.* — Jūros ilgesys, 1, 5. Mūsų sapnas, 9, 510.
- Matuzevičius, Leon.* — Moksleivių šaulių maršas, 9, 520. Širvenos mergaitei, 10, 586.
- Mickevičius, Ad.* — Prie jūros (Vertė K. Pr. Inčiūra), 2, 89.
- Mileris, K.* — Snaigės, 7, 408.
- Nagys, H.* — Gundymas, 1, 17. Manieji, 3, 145. Jis, 3, 145. Vienas, 4, 196.
Ruduo, 8, 453. Pranašo malda, 10, 561.
- Narbutas, Leon.* — Apatija, 1, 16. Tavo meilė, 3, 131. Rudens nerimas, 4, 203.
Iškeliaujant, 8, 451. Vakarų parke, 10, 569.
- Orvidas, Petras* — Rudens aidai, 1, 35. Pilkuma, 4, 210. * * *, 7, 419.
- Petrauskas, P.* — Gal tu tik nerimas, 6, 335.
- Santvaras, Stasys* — Mes norim keltis, 9, 501.
- Serevičius, Balys* — Prie ežero, 3, 144. Eikim, 4, 197.
- Sereikis, J.* — Liūdesys, 10, 575.
- Siliūnas, Bened.* — Atsisveikinimas, 3, 156.
- Šatas, A.* — Paskutinė vasara, 2, 93. Grįžta pavasaris, 9, 528.
- Šilgalis, K.* — Vakarų prie marių, 9, 506.
- Šiožinys, J.* — Perkūnas bunda, 8, 460.
- Šiurna, Alb.* — Sugrižimas, 3, 151. Jūros vaikui, 4, 202. Miegas, 6, 327.

- Šneideris-Diemedis, St.* — Iškeliavimas, 3, 150.
Švalkus, B. — Sugriš, 7, 415.
Volertas, Vyt. — * * *, 2, 66.
Zupka, Kazys — Vakaras Rasuose, 9, 502.
Žemaitis, Juozas — Ryto daina, 6, 335. Tavo paslaptis, 10, 575.
Žitkevičius, Leon. — Širdis ir marios, 2, 65.
Žvirzdys, Vyt. — Paguodimas iš marių, 6, 331. Sunki valanda, 9, 513.

BELETRISTIKA

- Černius, J.* — Bomboms sprogtant, 6, 336.
Jurkus, Paulius — Vidurnakčio varpai, 6, 322. Kolona, 8, 454.
Kepalas, P. — Bandymas, 1, 6. Tuštuma, 4, 198.
Kondratas, P. — Sielos giesmė, 7, 402.
Krivickas, Br. — Aš turiu garantuoti savo ateitį, 3, 137.
Nagys, H. — Apie ieškantį, 6, 332. Keistasis, 10, 580.
Mačernis, Vyt. — Ramybės Bankas, 3, 146.
Papini, G. — Gamtos atpirkimas (vertė F. V. Gidžiūnas, O. F. M.), 10, 584.
Pemkus, K. — Motina, 7, 396. Senė, 9, 503.
Šeinas, Leon. — Iš čigonėlio dienoraščio, 10, 557.
Šimkus, Zigmās — Mokytojo išleistuvės, 2, 67.
Tamašauskas, Alb. — Skaitybos menas, 9, 526.
Umbrasas, K. — Ji, 2, 90.
Vajega, Vyt. — Būsimieji abiturientai dainuoja, 1, 31.
Walter, Otto — Gimnazistas Pacelli gina šv. Augustiną (vert. St. Sėlenas), 9, 521.
Žemaitis, Juozas — Balta pasaka, 5, 266.

RELIGIJA, PASAULĖŽIŪRA IR ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

- Ambrazevičius, J.* — Tauta su sostine, 3, 129.
Carlyle, Th. — Apie darbą (vertė K. Pr. Inčiūra), 3, 152.
Danyla, J., S. J. — Dvasinis atsinaujinimas, 7, 398.
Gaidamavičius, Pr., kun. — Trupanti Mozajika, 4, 193.
Indriliūnas, M. — Mūsų laikai ir krikščionybė, 2, 72.
Kakariėka, J. — Vilniaus lietuvių moksleivija okupacijos laikais, 5, 262. Vilniaus lietuvių moksleivių veikla kaime, 6, 325. Vilnius prieš karą ir dabar, 7, 406.
K., Br. — Baro pradžioj, 1, 1.
Lapė, Alfas — Religija ir Meilė, 3, 141. Šviesa tamsybėse, 5, 257. Rezurekcija kanarėlėm giedant, 8, 449.
Lingis, J. — Moksleivio įnašas į tautos kultūros istoriją, 4, 204.
Natkevičius, V. — Minios žmogus moksleiviuos, 6, 328.
Martusevičius, H. — Kaino problema, 1, 18.
Mažiulis, A. — Prof. Kazio Būgos mokslo dienos, 4, 214.
Memfis — Klieriko laiškas abiturientui, 9, 508.
M., E. — Nauju darbo keliu, 1, 11.
Sėlenas, St. — Naujam sąjūdžiui brėkstant, 10, 578.
Sušinskas, Alfa — Gyvoji Lietuva klasės suole, 7, 388. Širdis ir jos drabužis, 9, 497. Arklo, knygos ir lyros simfonija, 10, 553.
S., K. — Krikščioniškoji asmenybė, 1, 13. Tikėjimas ir gyvenimas, 2, 87. Netikinčiojo siela, 7, 416.
S., St. — Ateitininkų kongresas Vilniuje, 10, 583.
Šešplaukis, Alf. — Elgesys žmonėse, 3, 165. Lektūros arba skaitybos klausimas, 5, 277.

- Sidlauskas, Ant.* — Modernusis katalikas, 1, 23.
Šilgalis, Ign. — Kai burtas bus mestas, 10, 563.
Šimaitis, Vikt., ats. j. ltn. — Karinis rengimas mokyklose, 9, 524.
Zupka, Kazys, ats. j. ltn. — Mokyklos kariuomenė, 8, 468.
Žakonis, J. — Etiketo reikalai mokykloj, 2, 98.
Žurys, K. — Modernusis menas, 5, 274.

LITERATŪRA — KRITIKA

- Arlauskas, P.* — Žmogus ir gamta Vaižganto „Pragiedruliuose“, 10, 570.
Baldutis, K. — Pirmieji žingsniai, 10, 609.
Bradūnas, K. — Maloniau būtų į šį klausimą neatsakyti, 7, 409.
Br., K. — Kazys Janonis, Juodojo milžino žmonės, 7, 446. Giesmės apie saulę ir sielą, 9, 550.
D., M. — Nelė Mazalaitė, Pajūrio moterys, 9, 551.
Kakariekė, J. — Vilniaus lietuvių literatūra, 9, 511.
Kazokas, V. — Giovanni Papini, Kančios liudininkai, 2, 128. Helene Schmahl, Wohin, Elisabeth?, 6, 383. Das siebengestirn, 7, 447.
Kavaliauskas, Č. — Paul Keppler, Daugiau džiaugsmo, 10, 610.
Krivickas, Br. — Moksleivija ir literatūra, 1, 26.
Kr., Br. — Sally Salminen, Katryna, 2, 127. A. Vaičiulaitis, Pelkių takas, 3, 190. F. M. Dostojevskij, Lošėjas, 5, 319.
K., V. — Aleksandras Grinas, Nameikio žiedas, 7, 448. Klemens Tilmann, Todesveraechter, 10, 610.
K., Ls. — Su plunksna per karo laukus, 1, 62.
Kt., L. — Už bočių žemę ir tikyba, 1, 62.
L., J. — Kun. Leonaras Gižinskas, Dievo tiesos krislai tautų religijose, 7, 447. Ant. Steponaitis, Lic. Ph., Atsiminimai, 8, 496.
Nagys, H. — Salomėjos Nėries lyrika, 8, 461.
Matuzevičius, Eug. — Tikintis poetas apie gyvenimą ir mirtį, 7, 392.
Mažiulis, Ant. — Lietuvis meldžiasi žemei, 2, 94.
M-is, A. — Dr. J. Remeika, Ką kalneliai pasakoja, 7, 447.
Ram., K. — T. H. Dostojevskis, Idiotas, 2, 126. François Mauriac, Gimdytoja, 2, 127. Ernest Hello, Žmogus, 3, 191.
Rimkūnas, P. — Metinis grožinės literatūros derlius, 8, 469.
R., E. — Antonio Fogazzaro, Senovinis pasaulėlis, 3, 192.
R., L. — Camenzind, Ein stubenhocker fährt nach Asien, 4, 255.
R., K. — Pearl S. Buck, Jaunasis revoliucionierius, 2, 128.
R., P. — Kazys Binkis, Keistutis pas Gediminą, 10, 610.
Petrauskas, P. — Novelė ir romanas apie dviejų šeimų rungtynes, 2, 79.
Strabulis, Ant. — Liudo Vasario kūrybinis pasaulėvaizdis, 3, 157, 6, 341, 7, 420.
Šešėlis — Dr. Maceina, Pedagogikos istorija, 6, 382.
Š., Em. — Bronė Buivydaite, Po žilvičiais, 1, 61.
Umbr., K. — Nelė Mazalaitė, Miestas, kurio nėra, 7, 446. J. Marcinkevičius, Nemunas patvino, 10, 609.
Varduvis, P. — Stasius Būdavas, Sala, 1, 63.
Verdenis, A. — Kazys Boruta, Kelionės į šiaurę, 2, 128. V. Kumpi-kevičiūtė, Vasara laukuos, 6, 382. Stephan Berghoff, Be motinos, 8, 496. Alfonsas Keliuotis, Nerūpestingas berniokas, 9, 551.
Žitkevičius, Leon. — Vilniaus motyvas lietuvių poezijoje, 3, 132.

MERGAIČIŲ ATEITIS

LYRIKA

- Aukselytė, D.* — Mirusiai motinai, 10, 590.

- Aukštikalnytė, Pr.* — * * *, 3, 169. Kalnuose, 7, 431.
Bakevičiūtė, R. — Rudens melancholija, 2, 104. Nauju taku, 7, 427.
Baldauskaitė, Stefa — Rudens naktį, 4, 225. Sakei, 9, 531.
Čepaitė, Ald. — Vakare, 1, 38. Jaunystė, 1, 47. Prieš Requiem, 5, 292. Šokant, 7, 434.
Čerepaitė, A. — Gyvenimo kely, 6, 347. Ilgesys, 9, 533.
Inčiūraitė, V. — Iškeliaavimas, 3, 169. Atsisveikinant, 3, 176. Našlaitė, 4, 221. Kalėdų varpai, 5, 297. Paskenduolė, 6, 348. Nerimas, 6, 348. Abiturientei, 9, 534. Čigonė, 10, 598.
Ivanauskaitė, J. — * * *, 8, 486. Noriu, 10, 597.
Nasvytytė, Ald. — Prie jūros, 8, 486. Tau, 10, 568.
Mataitytė, E. — Į laimės šalį, 6, 362. Vilniaus sesei, 7, 431. Sugrižimas, 9, 534. Kryžių mieste, 10, 593.
Milaševičiūtė, J. — Paukštės, 9, 540. Nauji pavasariai, 10, 598.
Mikalauskaitė, V. — Nežinion, 6, 351.
Misiūnaitė, Ald. — Tai bus gražu, 2, 101. Viesulo šoky, 2, 101.
Padarauskaitė, K. — Vasaros žieduos, 1, 38. Advento tyloj, 4, 221.
Pečiokaitė, Br. — Tai tik snaigės, 7, 434. Našlaitė, 10, 590.
Šešėikaitė, Em. — Vasaros išlydėjimas, 1, 47. Iš vasaros, 2, 106.
Švabaitė, J. — Paklydusi dalia, 1, 45.

BELETRISTIKA

- Aukštikalnytė, Pr.* — Didžiosios Valandos dūžis, 4, 222.
Čepaitė, Ald. — Bronys, 2, 112. Dvidešimt šeštoji, 6, 352.
Gabulaitė, E. — Apatija, 3, 174.
Jakubaitytė, Ald. — Bombonešis, 4, 226. Pavasariškas pamišimas, 10, 591.
Januškevičiūtė, A. — Paskutinis vakaras tėviškėj, 1, 44. Atostogų sekmdienį, 8, 479.
Lukšytė, Agnė — Sidabrinis debesis, 5, 293.
Narbutas, J. — Ji mirė, 7, 428.
Nasvytytė, Ald. — Iš rudens dienoraščio, 2, 105.
Plyčiūtė, I. — Šuolis iš lėktuvo, 6, 357. Iš Kauno į Žagare, 7, 432.
Pundziūtė, Z. — Kamarinė, 5, 288. Kaimietis, 9, 535.
Šešėikaitė, Em. — Skundas nuo kupsto, 1, 39.

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

- Bakevičiūtė, R.* — Su nauju ryžtu, 4, 231. Viešnia iš anapus, 8, 483.
Daunytė, M. — Gimnazistė, išgraužtas suolas, inicialai, 5, 296.
Degutytė, Em. — Dveji metai, 3, 167. Gal užteks?, 10, 587.
Dzūkaitė — Sigrid Undset, 3, 170.
Gabulaitė, E. — Menas būti žmogumi, 1, 42.
Gerely, J. — Kelionėse, 2, 107.
G., E. — Žodžiai iš „Po žilvičių“, 1, 48.
Mokytoja — Sub specie aeternitatis, 10, 594.
Radasta — Selma Lagerloef, 4, 228. Bertha von Suttner, 6, 359. Pearl S. Buck, 9, 538.
Stanevičiūtė, J. — Ieškančiam žmogui, 5, 290.
Stočkiūtė, P. — Mūsų mintys, 9, 529.
Sušinskas, Alfa — Kraitis, kurio kandys nesuėda ir vagys neišvagia, 4, 217. Mūzų išbučiuotinė, 5, 281. Šypsėnos stebuklas, 6, 349.
Šoliūnaitė, O. — Gavėnios mistika ir jauna dvasia, 7, 424.
Traskauskaitė, Z. — Su prisikeliančiu Kristumi, 8, 477.
Viksva — Marija Curie, 2, 102.
V., N. — Apie grožį, virtusį uniforma, 9, 532.
 * * * — Nosinės istorija, 2, 110.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI

„ATEITIES SPINDULIŲ“ BENDRADARBIŲ ALMANACHAS jau išsiuntinėtas visiems užsisakiusiems.

ALMANACHAS YRA 120 psl., formato, kaip Jurgio Jankaus „Egzaminai“.

ALMANACHE DALYVAUJA žymiausi literatūrininkų būrelių nariai (kai kurie jų prieš metus ar dvejus išėję iš gimnazijos suolo, tačiau įdėtieji jų darbai tik iš gimnazijos meto).

SU EILĖRAŠČIAIS almanache pasirodo: P. Aukštikalnytė, J. Ašmantas, K. Bradūnas, A. Čepaitė, V. Čėsna, Alb. Daina-Šiurna, J. Daugirdaitė, V. Dumskis, St. Džiugas, P. Drevinis, Pr. Gudaitis, V. Inčiūraitė, J. Iškauskas, B. Jasaitis, A. Janiūnas, E. Karaliūtė, K. Kubilinskas, St. Krasauskas, J. Linkonis, Anz. Matulaitis, Eug. Matuzevičius, Leon. Matuzevičius, V. Mačernis, P. Maldonis, Ald. Nasvytytė, J. Nausėda, H. Nagys, J. Narbutas, St. Niūniavaitė, P. Orvidas, B. Pečiokaitė, B. Siliūnas, A. Šatas, K. Šilgalis, A. Velička, J. Žemaitis, V. Žvirzdys.

BELETRISTIKOS duoda šie autoriai: Petras Gailiūnas, J. Krampys, K. Kėdavičius, B. Pečiokaitė, K. Pemkus, Z. Umbražiūnas ir kt.

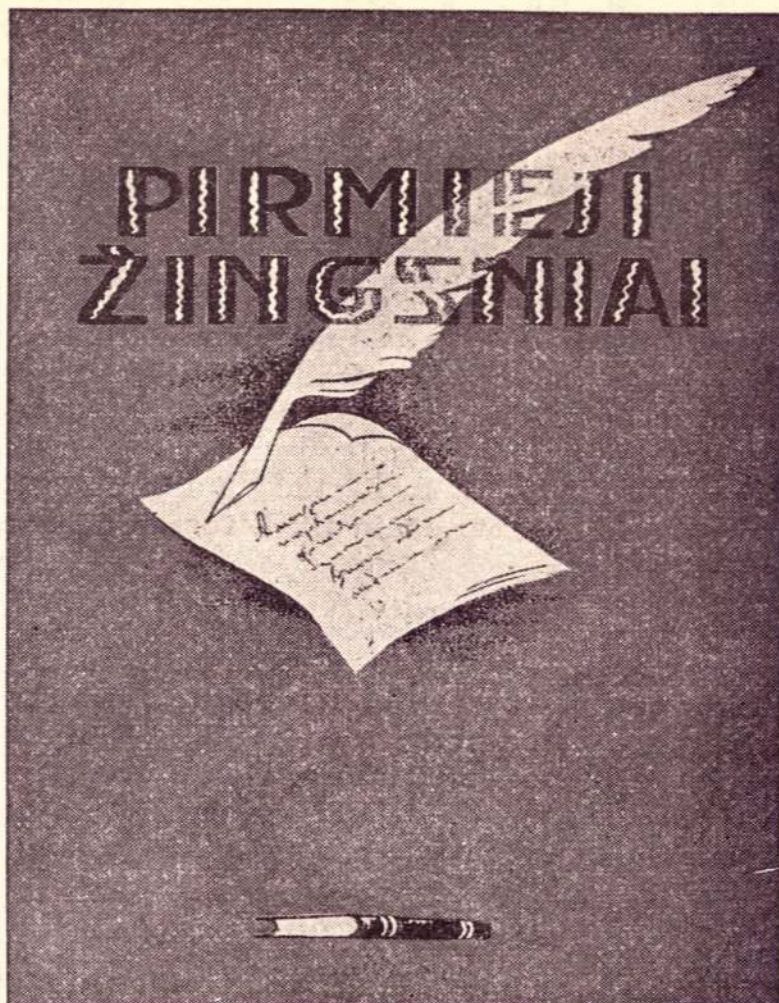
Kaip iš sąrašo matyti, almanache dalyvauja ne tik „Ateities Spindulių“, bet ir „Ateities“ žymiausi moksleiviai literatai.

ALMANACHĄ UŽSISAKYTI DAR NEVĖLU.

„Ateities“ ir „Ateities Spindulių“ skaitytojams, užsisakantiems per platintojus, almanachas kainuoja po 50 ct, o knygynuose bus pardavinėjamas po Lt 2.

Visi, kurie norės almanachą gauti paštu, prašomi pridėti dar po 25 ct. persiuntimo išlaidų už kiekvieną egzempliorių.

Almanacho užsakymai siunčiami „Ateities Spindulių“ Administracijai (Kaunas, Laisvės al. 3 b).

Taip atrodo sumažintas viršelis

Naujausios SAKALO knygos

Sakalas vėl išleido daug naujų, gerų ir rimtų knygų. Vienos jų pasirodė šių metų pradžioje, o kitos tik šiomis dienomis išėjo.

Bernardas Brazdžionis, KUNIGAİKŠČIŲ MIESTAS

Vertingiausia 1939 m. literatūros knyga, už kurią autorius gavo valstybinę premiją. Poema iš Vilniaus praeties.

Dabar Sakalas išleido antrą pakoreguotą leidimą su nauju dail. T. Kulakausko viršeliu. Kaina Lt 4,—.

Vincas Pietaris, ALGIMANTAS

Pirmas mūsų originalus istorinis dviejų tomų romanas, visų labai mėgiamas dėl savo gilaus patriotizmo dvasios, dėl herojiškumo ugdymo, stiprios intrigos ir dėl savo gražaus ir literatūrinio stiliaus. Naują leidimą spaudai paruošė ir paties veikalo charakteristiką parašė J. Ambrazevičius. Ši knyga rekomenduotina perskaityti kiekvienam lietuviui, ypač rekomenduotina jaunimui. Sakalas ją ir išleido „Jaunimo bibliotekos“ serijoje. Viršelis dail. T. Kulakausko. Dabar išėjo tik I tomas. Kaina Lt 3,50.

Jonas Kuosa Aleksandriškis, POEZIJA

Lyrika. Viršelis dail. T. Kulakausko. 384 psl. Lt 6. Šiame dideliame rinkinyje telpa visa iki šiol sukurta valstybinė literatūros premijos laureato J. Kuosos Aleksandriškio lyrika. Daug eilėraščių visai naujų. Kai kurie senieji, tilpę ankstesniuose rinkiniuose, naujai perredaguoti. Autoriaus nebetenka pristatyti: jis kiekvienam literatūros draugui žinomas. O šis kapitalinis jo veikalas visais atžvilgiais imponuojantis.

Paul Keppler, DAUGIAU DŽIAUGSMO

Veikalas apie moderniojo žmogaus gyvenimą be liūdesio. Išvertė A. Tyruolis. 208 psl. Lt 2,50. Autorius, plačiai išstudijavęs šių laikų žmogaus psichologiją, randa jo sieloje per giliai įaugusią liūdesio piktžolę, kuri yra daugelio bausių pasaulio sukrėtimų priežastis. Džiugesiu perpildyta siela nekels ginklo prieš savo besišypsantį brolių. Veikale džiaugsmo klausimas traktuojamas labai rimtai. Autoriaus mintys paremtos žymių mokslininkų citatomis. Šios rūšies taip išsamus ir rimtas veikalas lietuvių kalba yra pirmas.

Prof. P. B. Šivickis, GYVOJI GAMTA IR MES

Gamtos mokslo populiarizacija. 378 psl. didelio formato. Labai gausiai iliustruota. Kaina Lt 5,—.

Čia autorius labai populiariai ir kiekvienam paprastam skaitytojui suprantamas ir aiškia kalba išdėsto tikrai moksliskus ir įdomius dalykus apie gyvąją gamtą, pradėjęs nuo pačios pirminės gyvosios medžiagos protoplazmos, plačiai paliesdamas mikroorganizmus, pereina prie tobulesnių gyvių ir baigia jau visai išsivysčiusiais organizmais — paukščiais ir plėšriųjų gyvulių atstovu, kate. Pasiskaitęs šią knygą, tikrai pamatai, koks iš tikrųjų yra nepaprastai įdomus gyv. gamtos pasaulis. Dar pridėtas gana platus gamtinių terminų žodynėlis.